
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

TÜRKİYE VE RUSYA BİYOLOJİ ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Kevser Poyraz

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

BİYOLOJİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KASIM, 2025

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşulu ile tezin teslim tarihinden itibaren 3 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN:

Adı: Kevser

Soyadı: POYRAZ

Bölümü: Biyoloji Eğitimi

İmza:

Teslim Tarihi:

TEZİN:

Türkçe Adı: Türkiye ve Rusya Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Öğretmenlik Uygulamalarının Karşılaştırılması

İngilizce Adı: Comparison of Teaching Practices in Biology Teacher Training Programs of Turkiye and Russia

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Kevser POYRAZ

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Kevser POYRAZ tarafından hazırlanan "Türkiye ve Rusya Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Öğretmenlik Uygulamalarının Karşılaştırılması" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Gökben ATILBOZ

(Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi) ……

Başkan: Prof. Dr. Hikmet KATIRCIOĞLU

(Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi) ……...

Üye: Doç. Dr. Miraç YILMAZ

(Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi) ……...

Tez Savunma Tarihi: 15.10.2025

Bu tezin Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Osman ÇİMEN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……..

Anneme

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın yapılmasında çok emeği geçen, bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, zamanını ve güler yüzünü esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Gökben ATILBOZ'a teşekkür ederim.

Araştırmanın Rusya Federasyonu'nda yürütülmesinde anlayışı, yardımları ve çalışmaya katkıları için Doç.Dr. Svetlana Kamilevna Pitutina'ya ve Valeriya Ivanovna Şlık'a teşekkür ederim.

Değerli görüşleri ile tez çalışmama katkı sağlayan Prof. Dr. Hikmet KATIRCIOĞLU'na ve Doç. Dr. Miraç YILMAZ'a, lisans ve lisansüstü eğitimimi tamamladığım Gazi Üniversitesi Biyoloji ve Gazi Üniversitesi Biyoloji Öğretmenliği programlarının değerli tüm hocalarına teşekkür ederim.

Beni yetiştiren, öğretmen olmam için her türlü desteği sunan, ne yapsam da emeklerinin karşılığını veremeyeceğim canım babam Hakkı ÇEVİK ve canım annem Fatma ÇEVİK'e çok teşekkür ederim. Aldığım her kararda yanımda duran ve beni her zaman destekleyen canım kardeşlerim Yasin ÇEVİK ve Fatih ÇEVİK'e teşekkür ederim.

Rusya Federasyonu'nda yaşadığımız süre içerisinde beni yalnız bırakmayan, her zaman anlayışı ve desteği ile yanımda olan, canım eşim Mahmut POYRAZ'a teşekkür ederim.

Rusya Federasyonu'nda iyi ki tanımışım dediğim, çocuklarımın Rusça öğrenmesinde emeği geçen ve yüksek lisans tez çalışmam için cân-ı gönülden beni destekleyen fedakâr anne, Lale

öğretmenimize çok teşekkür ederim. Çalışmam boyunca karşılaştığım sorunlara hemen çözüm önerileri sunan, arkadaşlığı ve yardımları ile beni destekleyen Dr. Öğr. Üyesi Aynur AĞÖREN'e teşekkür ederim.

Araştırmanın Rusya Federasyonu'nda yürütülmesinde yardımları ve arkadaşlığı ile sürecin kolaylaşmasına destek olan Natalya ÇURA'ya teşekkür ederim.

Ve canım çocuklarım. Çalışmam boyunca yaşlarından büyük olgunluk gösteren Zeynep Betül'üm ve Muhammed Bilal'ime sonsuz sevgilerimi sunuyorum.

TÜRKİYE VE RUSYA BİYOLOJİ ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

(Yüksek Lisans Tezi)

Kevser Poyraz

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kasım 2025

ÖZ

Bu çalışmada, Türkiye ve Rusya biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulamalarının biyoloji öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri açısından incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Nicel ve nitel verilerin eş zamanlı olarak toplandığı karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılarak karşılaştırmalı eğitim araştırması yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2024-2025 öğretim yılında Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, Biyoloji ve Kimya Enstitüsü biyoloji öğretmenliğinde öğrenim gören 34 son sınıf öğrencisi, Ankara'daki bir devlet üniversitesinin biyoloji öğretmenliği programında öğrenim gören 21 son sınıf öğrencisi ve iki ülkede bu programlarda görev yapan 6 uygulama öğretim elemanından oluşmaktadır. Karma yöntemle yürütülen çalışmanın nicel kısmında betimsel yöntemle ele alınan verilerin toplanmasında iki ülkede biyoloji öğretmenliği son sınıfta öğrenim gören

biyoloji öğretmen adaylarına Bacaksız (2024) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Anketi" uygulanmıştır. Nitel kısmındaki veriler ise ilgili dokümanlar ve yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Elde edilen nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemiyle, Türkiye ve Rusya biyoloji öğretmenliği programlarındaki öğretmenlik uygulaması sürecinin işleyişi, ilgili dersin lisans programlarındaki yeri, amacı, haftalık ders saati sayısı, ölçme ve değerlendirmesi açılarından incelenmiştir. İki ülke biyoloji öğretmen adaylarının anket sonuçlarına göre, biyoloji öğretmenliği programları öğretmenlik uygulaması dersi yeterlilik düzeyi Türkiye için daha yüksek bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirilerek, iki ülke biyoloji öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersini yeterli bulma düzeyleri, öğretmenlik uygulaması sürecinin olumlu yönleri, olumsuz yönleri, karşılaştıkları sorunlar ve sürecin daha etkili olmasına yönelik önerilerine ait sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen nicel veriler nitel verileri, Rusya'da öğretmenlik uygulaması dersinin planlama aşamasının tekrar gözden geçirilmesi, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının ise velilerle daha fazla iletişim kurma ve idari süreçlere ilişkin deneyim kazanma ihtiyaçları noktasında desteklemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, Türkiye'deki öğretmenlik uygulaması sürecine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Karşılaştırmalı Eğitim, Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme, Öğretmenlik Uygulaması, Öğretmen Yetiştirme Programı, Rusya

Sayfa Adedi : xxi+184

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Gökben ATILBOZ

COMPARISON OF TEACHING PRACTICES IN BIOLOGY INVESTIGATION OF BIOLOGY TEACHER TRAINING PROGRAMS OF TURKIYE AND RUSSIA

(M.S. Thesis)

Kevser Poyraz

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

November 2025

ABSTRACT

This study aims to examine and compare the teaching practices included in biology teacher training programmes in Turkiye and the Russia from the perspectives of biology teacher candidates and teaching practice supervisors. A comparative educational research study was conducted using a convergent parallel design, a mixed-methods design in which quantitative and qualitative data were collected simultaneously. The study group consisted of 34 final-year students studying biology teaching at the Institute of Biology and Chemistry, Moscow State Pedagogical University, in the 2024-2025 academic year, 21 final-year students studying biology teaching at a state university in Ankara, and six teaching practice staff members working in these programmes in both countries. In the quantitative part of the mixed-methods study, the 'Teaching Practice Evaluation Questionnaire' developed by Bacaksız (2024) was administered to biology teacher candidates in their final year of biology

teacher training in both countries to collect data using descriptive methods. Data for the qualitative part were collected using relevant documents and semi-structured interview forms. Descriptive statistics were used to analyse the quantitative data obtained, while content analysis was used to analyse the qualitative data. Using the document review method, the functioning of the teaching practice process in biology teacher training programmes in Turkiye and the Russia was examined in terms of the place of the course in undergraduate programmes, its purpose, the number of weekly teaching hours, and its measurement and evaluation. According to the survey results of biology teacher candidates in both countries, the level of adequacy of the teaching practice course in biology teacher training programmes was found to be higher in Turkiye. By evaluating the data obtained from the research, conclusions were reached regarding the levels of satisfaction with the teaching practice course among prospective biology teachers and teaching practice instructors in both countries, the positive and negative aspects of the teaching practice process, the problems encountered, and suggestions for making the process more effective. The quantitative data obtained supports the qualitative data in terms of the need to review the planning stage of the teaching practice course in the Russia and the need for biology teacher candidates in Turkiye to establish more communication with parents and gain experience in administrative processes. Recommendations for the teaching practice process in Turkiye were made in line with these results.

Key Words : Comparative Education, Training Biology Teacher, Teaching Practice, Teacher Training Program, Russia

Page Number : xxi+184

Supervisor : Asst. Prof. Nazlı Gökben ATILBOZ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU..... i

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ii

JÜRİ ONAY SAYFASI iii

TEŞEKKÜR v

ÖZ vii

ABSTRACT ix

İÇİNDEKİLER……...xi

TABLOLAR LİSTESİ……...xviii

ŞEKİLLER LİSTESİ……xx

SİMGELER VE KISALTMALAR..... xxi

BÖLÜM I..... 1

GİRİŞ..... 1

1.1. Problem Durumu 1

1.2. Problem Cümlesi..... 5

1.3. Alt Problemler……..... 5

1.4. Araştırmanın Amacı 5

1.5. Araştırmanın Önemi..... 6

1.6. Araştırmanın Varsayımları.....7

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları 7

1.8. Tanımlar…….8

BÖLÜM II 9

KURAMSAL ÇERÇEVE 9

2.1. Rusya Federasyonu Siyasal Yapısı 9

2.2. Rusya Federasyonu Eğitim Sistemi.....10

2.2.1. Rusya Federasyonu'nda Öğretmen Yetiştiren Kurumlar 12

2.2.2. Sovyetler Birliği Döneminde Öğretmen Yetiştirme……...13

2.2.3. Sovyetler Birliği Dönemi Sonrasında Öğretmen Yetiştirme.....14

2.3. Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Sistemi…….17

2.3.1. Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Öğretmen Yetiştirme……17

2.4. Karşılaştırmalı Eğitim…….20

2.4.1. Rusya Federasyonu'nda Biyoloji Öğretmen Eğitimi…….20

2.4.2. Rusya Federasyonu'nda Öğretmenlik Uygulaması……22

2.4.3. Türkiye'de Biyoloji Öğretmeni Eğitimi……..23

2.4.4. Türkiye'de Öğretmenlik Uygulaması……..24

2.5. İlgili Araştırmalar……26

2.5.1.Farklı Ülkelerde Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlik Uygulamaları ile İlgili Araştırmalar……...26

2.5.2. Türkiye'de Öğretmenlik Uygulamaları ile İlgili Araştırmalar……..30

BÖLÜM III…….34

YÖNTEM 34

3.1. Araştırmanın Modeli 34

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....36

3.3. Veri Toplama Araçları 38

3.3.1. Araştırılan Dokümanlar.....38

3.3.2. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi……38

3.3.3. Öğretmenlik Uygulaması Görüşme Formu……39

3.4. Veri Toplama Süreci……40

3.5. Veri Analizi…….....41

BÖLÜM IV…….43

BULGULAR..... 43

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 43

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....47

4.2.1. Nicel Verilere Ait Bulgular……...47

4.2.2. Nitel Verilere Ait Bulgular……...66

4.2.2.1. ***Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Başarılı Bir Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Yeterli Bulunma Düzeyi…….*****.....67**

4.2.2.2. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumlu Yönleri……..**72**

4.2.2.3. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönleri……..**75**

4.2.2.4. Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar……..**79**

4.2.2.4.1. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretim Elemanı ile Yaşanan Sorunlar……..80

4.2.2.4.2. Öğretmen Adaylarına Göre Uygulama Öğretmeni ile Yaşanan Sorunlar……..82

4.2.2.4.3. Öğretmen Adaylarına Göre Okulun Koşulları ile İlgili Sorunlar……85

4.2.2.4.4. Öğretmen Adaylarına Göre Öğrenciler ile İlgili Sorunlar……87

4.2.2.4.5. Öğretmen Adaylarına Göre Uygulama Okul Yöneticisi ile Yaşanan Sorunlar……90

***4.2.2.5. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Önerileri*……..91**

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular……..95

4.3.1. Öğretmenlik Uygulamasının Başarılı Bir Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Yeterli Bulunma Düzeyi……...96

4.3.2. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumlu Yönleri…….99

4.3.3. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönleri.....101

4.3.4. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar……...102

***4.3.4.1. Öğretim Elemanlarına Göre Okul Müdürü ile İlgili Sorunlar*…103**

***4.3.4.2. Öğretim Elemanlarına Göre Uygulama Öğretmeni ile İlgili Sorunlar*…….104**

4.3.4.3. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmen Adaylarıyla Yaşanan Sorunlar……..106

4.3.5. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Öneriler……...108

BÖLÜM V……112

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER…….112

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Tartışma……..112

5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Tartışma……116

5.2.1. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Alt Boyutlarına Ait Görüşlerine Yönelik Tartışma……116

5.2.2. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Dersi Yeterli Bulma Düzeylerine Yönelik Tartışma.....118

5.2.3. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinin Olumlu Yönlerine İlişkin Tartışma.....119

5.2.4. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinin Olumsuz Yönlerine İlişkin Tartışma……120

5.2.5. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Tartışma…….....121

5.2.6. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması Önerilerine Yönelik Tartışma…….....124

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma……126

5.3.1. Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması Dersini Yeterli Bulma Düzeylerine İlişkin Tartışma……127

5.3.2. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumlu Yönlerine İlişkin Tartışma……..127

5.3.3. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönlerine İlişkin Tartışma……129

5.3.4. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Tartışma……129

5.3.5. Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması Önerilerine Yönelik Tartışma…….....132

5.4. Sonuçlar……..134

5.5. Öneriler……...142

KAYNAKLAR……145

EKLER……..162

Ek 1. Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi……..163

Ek 2. Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Görüşme Formu……..166

Ek 3. Öğretim Elemanları Öğretmenlik Uygulaması Görüşme Formu……167

Ek 4. Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi (Rusça)……...168

Ek 5. Öğretmen Adayı Görüşme Formu (Rusça)……...171

Ek 6. Öğretim Elemanları Görüşme Formu (Rusça)……172

Ek 7. Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi Uygulama İzni……..……..173

Ek 8. Katılımcı Gönüllü Olur Formu……..174

Ek 9. Araştırma Etik Komisyonu Onay Belgesi……..176

Ek 10. Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi Biyoloji ve Kimya Enstitüsü 5.Sınıf Biyoloji ve Kimya Öğretmenliği Ders Programı……177

Ek 11. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi Kullanım İzni…….....183

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Çalışma Grubundaki Uygulama Öğretim Elemanlarının Özellikleri*……37

Tablo 2. *Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji Öğretmenliği Programı Öğretmenlik Uygulaması Ders İşleyişi Karşılaştırması*…….44

Tablo 3. *Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Anketinin Dersin Planlama Süreci Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Dağılımlar ve Ortalamalar*……48

Tablo 4. *Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Anketinin Dersin Uygulanma Süreci Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Dağılımlar ve Ortalamalar*……52

Tablo 5. *Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Anketinin Dersin Değerlendirme Süreci Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Dağılımlar ve Ortalamalar*……64

Tablo 6. *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yeterliliğine Dair Görüşlerinin Dağılımı*……68

Tablo 7. *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri*……73

Tablo 8. *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri*……..77

Tablo 9. Öğretmen Adaylarına Göre *Öğretim Elemanı ile Yaşanan Sorunlar*……..81

Tablo 10. *Öğretmen Adaylarına Göre Uygulama Öğretmeni ile Karşılaşılan Sorunlar*…...83

Tablo 11. *Öğretmen Adaylarına Göre Okulun Koşulları ile İlgili Sorunlar*……..86

Tablo 12. *Öğretmen Adaylarına Göre Öğrencilerle İlgili Sorunlar*……..88

Tablo 13. *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Önerileri*……92

Tablo 14. *Öğretim Elemanlarına Göre Başarılı Bir Biyoloji Öğretmeni Yetiştirmek İçin Uygulamadaki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yeterli Bulunma Düzeyi*……97

Tablo 15. *Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Olumlu Yönleri*……..99

Tablo 16. *Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönleri* ….101

Tablo 17. *Öğretim Elemanlarına Göre Okul Müdürü ile İlgili Sorunlar*……103

Tablo 18. *Öğretim Elemanlarına Göre Uygulama Öğretmeni ile İlgili Sorunlar* ……...104

Tablo 19. *Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmen Adaylarıyla Yaşanan Sorunlar*……..107

Tablo 20. *Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Öneriler*……109

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğretmen adaylarının "Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulaması dersinde verilen eğitimi, başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirmek için ne düzeyde yeterli buluyorsunuz? Açıklayabilir misiniz? sorusuna ait görüşlerin dağılımları……67

Şekil 2. Öğretmen adaylarının "Öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?" sorusuna ait görüşlerin dağılımı……....76

Şekil 3. Öğretmen adaylarının "Öğretmenlik uygulamasından sorumlu öğretim elemanı ile karşılaştığınız sorunlar nelerdir?" sorusuna ait görüşlerin dağılımı……..80

Şekil 4. Öğretmen adaylarının "Uygulama öğretmeni ile karşılaştığınız sorunlar nelerdir? sorusuna ait görüşlerin dağılımı……....82

Şekil 5. Öğretmen adaylarının "Uygulama okulu koşulları ile ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?" sorusuna ait görüşlerin dağılımı……...85

Şekil 6. Öğretmen adaylarının "Uygulama yapılan öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?" sorusuna ait görüşlerin dağılımı……...88

Şekil 7. Öğretmen adaylarının "Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için önerileriniz nelerdir? sorusuna ait görüşlerinin dağılımı……...91

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MPDÜ	Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi
OECD	Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü
PISA	Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
PIRLS	Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Araştırması
SPSS	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TALIS	Uluslararası Öğretme ve Öğrenme Anketi
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımlar ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Ülkelerin gelişmişlikleri hakkında bilgi veren dinamiklerin başında eğitim sistemleri gelmektedir. Eğitimin sadece toplumsal yönüyle ilgilenmek bu süreçte olumlu yönde atılacak adımlar için yeterli olmayacaktır. Eğitimde, bireylerden beklenen çağın gerektirdiği becerilere sahip, çağdaş dünyaya uyumlu üyeler olmalarıdır (Çelikten, Şanal & Yeni, 2005). Bu özelliğinden dolayı OECD, birçok ülkede gerçekleştirilen sınavlarla öğrenci başarılarını değerlendirmekte ve bu değerlendirme sonuçlarını rapor hâlinde sunmaktadır (Coşkun, 2021). OECD ülkelerinde yapılan sınavlarda öğrencilerde ölçülmesi planlanan üç alan vardır. Bunlar, okuma becerileri, matematik okuryazarlığı ve fen okuryazarlığıdır. Fen okur yazarlığında ölçülmek istenen hedef davranış, öğrencilerin günlük hayat problemlerine nasıl çözüm yolu bulduklarıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2022a). Fen okur yazarlığı alanında 81 ülkenin katıldığı 2022 PISA sınav sonucuna göre, ülkemiz 34. sırada yer almıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2022b). Bu sonuçlar kapsamında ülkeler, eğitim ile ilgili atılacak adımları

kendi ülke sınırlarından dışarı çıkıp, farklı ülkelerdeki bu alanla ilgili olumlu çalışmaları da takip ederek atmak zorundadır.

Ülkelerin eğitim sistemleri ülkelerin gelişmişlikleri hakkında bilgi vermektedir. Alanyazında, OECD tarafından yapılan sınavlarda başarılı olan ülkeler ile ülkemiz başarısı karşılaştırılırken pek çok faktör araştırma konusu olmuştur. Örneğin, öğretim programları ve kazandırılmak istenen hedef davranışların incelendiği araştırma sonuçlarında, ülkemiz programları için bir yetersizlik olmadığı ortaya çıkmıştır (Berber, 2015; Cangüven, Öz & Sürmeli, 2017; Topaloğlu & Kıyıcı, 2015). Bu sonuçlardan yola çıkarak ülkemiz eğitiminin geliştirilmesi yönünde yapılacak çalışmalarda öğretim programları ve hedef davranışları belirlemede geri kalmışlığın olmadığı fakat uygulamada eksiklikler olabileceği düşüncesiyle, eğitimin uygulayıcısı olan öğretmenler üzerinde çalışma yapılması düşünülmüştür.

Öğretmen niteliği arttıkça eğitimin nitelikli hâle gelmesi de istediğimiz sonuç olarak ortaya çıkacaktır. Öğretmenlerin profesyonelliği, mesleki yeterlilik olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenler, kişisel ve mesleki olarak kendilerini geliştirme gayreti içinde olmalıdırlar ve mesleki öz gelişimlerine katkı sağlamalıdırlar. Karşılaştıkları sorunları çözmek için yeni yöntemler öğrenmeli, teori ve pratik bilgileri arasında uyum sağlayarak meslek yaşamlarında bu bilgilerini kullanmalıdırlar. Uygulamaya dayalı olan öğretmenlik uygulaması dersinin genel amacı, öğretmen niteliğini arttırmaktır. Öğretmenlerin öğretme becerilerini geliştirmesinde mesleki bilgileri ve öğretmenlik uygulamaları esnasında mesleğin inceliklerini öğrenip tecrübe kazanmaları büyük önem taşır (Duman, 2016 & Yaman, 2018). Öğretmenlerin eğitim programlarının daha etkili olması için teoride öğrendikleri bilgilerin uygulama okullarındaki staj çalışmalarıyla uyumlu olması gerekmektedir ve farklı öğrenci profillerinin bulunduğu okullarda denetimli uygulamalarla gerçekleşmelidir. Öğretmen eğitiminde kazanılan teorik bilgiler, tek başlarına yeterli değildir. Öğretmenler, sınıflarda karşılaşılacak zorluklara hazırlanarak önceden deneyim kazandırılmalıdırlar (Cohen, Hoz &

Kaplan, 2013, Darling Hammond, 2006). Eğitim alanında yöneticilik yapmış olanların da mesleğini yapan öğretmenlerin de öğretmen yetiştirme sürecindeki ortak önerileri, öğretmen adayı eğitiminde gerçek yaşamdaki uygulamaları öğretim sürecine daha çok dâhil etmektir (Çam Tosun, 2019).

2022 yılında yapılan PISA fen okur yazarlığı sonuçlarında, en başarılı 10 ülkeden 1.sırada Singapur, 2.sırada Japonya ve başarısında istikrarı sağlayan ülkelerden Kanada, Finlandiya ve Avustralya ise 8. 9. ve 10. sırada yer almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2022b). Darling Hammond (2017) tarafından yapılan çalışmada, Avustralya, Kanada, Singapur ve Finlandiya'nın eğitim politikaları ve uygulamaları Amerika Birleşik Devletlerindeki öğretmen yetiştirme uygulamalarına katkı sağlaması açısından karşılaştırılmış ve incelenmiştir. Bu çalışmayla, bu ülkelerdeki öğretmenlerin işe alımı, mesleğe hazırlanmaları, göreve başlatılmaları ve meslekte kalmalarını sağlamak amacıyla desteklenmeleri konularındaki öğretmen eğitimleri ele alınmaktadır. Araştırmadan 5 yıl sonra yapılan PISA sınavında da adı geçen ülkelerin başarılarında istikrarı sağlamaları, bu ülkelerdeki öğretmen yetiştirme sistemlerindeki bazı ortak noktaların bulunduğuna işaret etmektedir. Bunlar; başarılı öğrencileri öğretmenlik mesleğine seçmek, öğretmen adaylarına lisansüstü öğrenimleri boyunca maddi destek sunmak, teori-pratik arasında doğru dengeyi bulmak, üniversite- okul işbirliğini kurmak ve öğretim yapılan sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmaktır. Genel olarak dünyadaki öğretmen yetiştirme sistemlerine bakıldığında bundan on yıl öncesine göre öğretmen adaylarının uygulama okullarında daha fazla süreyle pratik yaptıkları belirlenmiştir. Maddi gereksinimleri karşılanan ve toplumsal saygınlık düzeyi yüksek olan öğretmenler, mesleki motivasyon ve performans açısından meslektaşlarına kıyasla daha avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Ayrıca, ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemlerinde, öğretmen adaylarının etkili bir öğretmenlik uygulaması sürecine dâhil olmaları, öğretmenlerin mesleğe devam etmelerinde ve ülke başarılarını arttırmalarında önemli bir etkendir (Darling Hammond, 2017).

Öğrencileri yetiştirecek öğretmenlerin öğrencilerine, karşılaştıkları günlük hayat problemlerini çözmeye isteklendiren, gözlemler yaptırabilen, araştırma yaptırabilen, araştırma sonuçlarını yorumlatabilen, öğrenmeyi öğreten, onlarla etkili iletişim kurabilen, öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak, farklı şekillerde öğrenen öğrenciler düşünülerek görsel, işitsel veya dokunsal öğrenme ortamları hazırlayan, eğitim teknolojilerini kullanabilen, kendi zümre öğretmenleriyle ve farklı branştan meslektaşlarıyla uyumlu olarak çalışmaya yatkın ve alanındaki uluslararası gelişmeleri takip edebilen entelektüel rehberler olmaları beklenmektedir. Önemli alanlar benzerlik gösterse de aranan özellikler, çağın koşullarına, eğitim yaklaşımlarındaki değişimlere ve eğitim politikalarına göre farklılık gösterir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017). Farklı ülkelerin biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırıldığı bir çalışma sonucuna göre, Türkiye'nin eğitim politikasının genelde toplumun eğitim ihtiyacını karşılama amacına dayandığı; Almanya, İngiltere ve Finlandiya'da ise eğitim politikalarının, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması ve bireysel eğitimin öneminin gözetilmesi ilkesi üzerine kurulu olduğu ortaya çıkmıştır (Delibaş, 2007). Yapılan çalışma bir karşılaştırmalı eğitim çalışması olacağı için bu farklılıkları göz önünde bulundurmak gerektiği düşünülmektedir.

2010 yılı ve sonrasında Türk eğitim sistemi alanında yapılan çalışmaların değerlendirildiği bir araştırmada, konusu Türkiye ile farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin karşılaştırılması olan çalışmaların oranı %10 (188 çalışmada 20 çalışma) ve öğretmen yetiştirme sistemlerine yönelik çalışmaların oranı ise %2 (188 çalışmada 4 çalışma) ile çok düşük bulunmaktadır (Söylemez & Adıyaman, 2023). Bütün bu bilgilerden yola çıkarak öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen yetiştirmedeki önemi göz önünde bulundurularak, alanyazında farklı ülkelerin biyoloji öğretmenliği programlarında öğretmenlik uygulaması konulu çalışmalara rastlanmadığından, bu çalışmada Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme sistemleri karşılaştırılmış, iki ülke öğretmen adaylarının ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri değerlendirilmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulamalarının biyoloji öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri açısından benzer ve farklı yönleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

Bu çalışma ile Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarındaki öğretmenlik uygulamalarının karşılaştırılmasında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulaması derslerinin işleyişi nasıldır?
2. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları ile ilgili görüşleri nelerdir?
3. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarındaki uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamaları ile ilgili görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulamalarının biyoloji öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri açısından incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yürütülen öğretmenlik uygulamalarının işleyişi, biyoloji öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri açısından incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemlerinin bir parçası olan öğretmenlik uygulamaları ile ilgili yapılan çalışmalar, tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri daha etkili öğretmenler yetiştirilmesi açısından önemli rol oynamaktadır. Öğretmen niteliğini artırmaya yönelik yapılan uygulama eğitimlerinin farklı ülkelerdeki öğretmenlik uygulamaları ile karşılaştırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Ülkemizde yapılan karşılaştırmalı eğitim çalışmalarına bakıldığında, pek çok ülkenin öğretmen yetiştirme sistemleri incelenmiştir. Bu ülkelerden bazıları Güney Kore, Japonya, Yeni Zelanda, Finlandiya, Singapur, Almanya, ABD, Avustralya, Fransa, İngiltere, Kanada, Avusturya, Çin, Romanya, Polonya, Belçika, Danimarka, Estonya, İspanya, İsveç, İtalya, İrlanda, Yunanistan, Ürdün, Kosova, Özbekistan, Kazakistan'dır (Ağaoğlu & Polat, 2024; Alzubi, 2021; Aras & Sözen, 2012; Arslan, 2023; Dal, Tekin & Kıral, 2019; Ergun, 2015; Erkan, 2024; Kalkan, 2021; Orakçı, 2015; Sözen & Çabuk, 2013; Uygun, Ergen & Öztürk, 2011; Yavuzkurt & Kıral, 2019; Yıldırım, 2011). Benzer çalışmalardan konusu, 2001-2016 yılları arasındaki karşılaştırmalı eğitim çalışmaları olan bir araştırmaya göre ülkemiz ve diğer ülkelerin eğitim sistemleri farklı değişkenlere göre karşılaştırılmıştır. Bu yıllarda yapılan çalışmalar, yüksek lisans tezleri, doktora tezleri ve makalelerin toplamı esas alınarak, ülkelerine göre en çok çalışma yapılan ülkeler, İngiltere, ABD, Almanya ve Finlandiya olarak sıralanmıştır. Aynı çalışmada ortaya çıkan sonuca göre, ilgili yıllarda ülkelerin karşılaştırma yapılan konularından öğretmen yetiştirme kapsamında hiçbir yüksek lisans tezi bulunmamaktadır (Çetin, Korkmaz & Öner, 2017). Bununla birlikte, ülkemizde Avrupa dışındaki ülkeler ile yapılan karşılaştırmalı eğitim çalışmaları az bulunmaktadır (Altıntaş & Yeşiltepe, 2016). Ülkemiz ve Rusya Federasyonu ile yapılan karşılaştırmalı

eğitim çalışmalarında İngilizce dersi öğretim programları, müzik öğretmenliği lisans programları, lise tarih programları ve ders kitapları, okul öncesi öğretmen yetiştirme programları ve eğitim sistemleri karşılaştırılmıştır (Akhan, 2020; Çelik, 2015; Karaçoban, 2018; Küçükoğlu & Kızıltaş, 2012; Özerbaş & Safi, 2022). Yapılan araştırmalar incelendiğinde Türkiye ve Rusya Federasyonu'nda biyoloji öğretmenliği programlarındaki öğretmenlik uygulamalarının karşılaştırılması konusunda çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgularla birlikte alan yazındaki boşluğun doldurulması açısından ve sunulacak önerilerin öğretmen yetiştirme programlarındaki öğretmenlik uygulamalarına yönelik katkı sağlaması beklenmektedir.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmanın amacı ve araştırma probleminin çözümü için seçilen araştırma yöntemi uygundur.

2. Öğretmenlik uygulaması dersi değerlendirme anket formuna ve öğretim elemanları görüşme formuna verilen cevaplar katılımcıların objektif görüşlerini bildirmektedir.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma, 2024-2025 eğitim öğretim döneminde Ankara ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde ve Rusya Federasyonu Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan biyoloji öğretmenliği son sınıf öğrencileri ve uygulama öğretim elemanlarıyla sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Öğretmenlik Uygulaması: Öğretmen adaylarına, eğitim gördükleri öğretmenlik programlarında dersi planlı bir şekilde öğretme becerisi kazandırmayı amaçlayan yönetim ve ders dışı etkinliklerle birlikte uygulama etkinliklerinin de değerlendirildiği derstir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021, s. 2).

Öğretmen Adayı: Öğretmenlik programlarında öğrenim gören ve öğretmenlik meslek derslerini ek programlarla alarak, eğitim gördüğü öğretmenlik alanında ve eğitim kurumu ortamında, öğretmenlik uygulaması yapan yükseköğretim kurumu öğrencisidir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021, YÖK 1998).

Uygulama Öğretim Elemanı: Eğitim bilimleri ve alan eğitiminde, Üniversiteler Arası Kurul'dan alınan doçentlik unvanına veya eğitim bilimleri, alan eğitiminde lisans üstü dereceye sahip öğretmenlik uygulamalarını planlayan, öğrencinin dersine bizzat katılan yükseköğretim kurumu elemanıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021, s. 3).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışma bir karşılaştırmalı eğitim çalışması olduğu için, bu bölümde Rusya Federasyonu'nun siyasal yapısı, eğitim sisteminin tarihi, genel eğitim sistemi, öğretmen yetiştirme eğitimleri, biyoloji öğretmen eğitimi, öğretmenlik uygulaması konuları ve Türkiye'nin öğretmen yetiştirme eğitiminin tarihi, güncel öğretmen yetiştirme sistemi, biyoloji öğretmen eğitimi ve öğretmenlik uygulaması konuları yer almaktadır.

2.1. Rusya Federasyonu Siyasal Yapısı

Rusya Federasyonu, anayasaya göre eşit haklara sahip 21 cumhuriyet, 9 eyalet, 46 bölge (oblast), iki federal kent (Moskova ve St. Petersburg), 5 özerk bölgeden oluşan 83 idari birimli bir federasyon devletidir. Yasama ve yürütmenin üstünde yer alan bir başkanlık sistemi vardır. Devlet başkanı halk tarafından altı yıllık genel seçimle doğrudan seçilir. Rusya Federasyonu'nun Parlamentosu Federal Kurul, ülkenin temsil ve yasama organıdır. Federal Kurul, Federasyon Konsey ve Devlet Duması (alt meclis) olmak üzere iki meclisten oluşmaktadır. Federasyon Konseyi, federe birimler tarafından atanan ikişer temsilciden oluşmaktadır. Parlamento'nun alt meclisi Devlet Duması'nın ise halk tarafından seçilen 450

üyesi bulunmaktadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2022). 2024 Dünya Bankası verilerine göre Rusya Federasyonu'nun nüfusu 143,5 milyondur (Dünya Bankası, 2024).

2.2. Rusya Federasyonu Eğitim Sistemi

Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği (SSCB) 19.yüzyılda bilim, sanat ve sanayileşme alanlarında dünyanın lider devletlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak 20.yüzyıl başlarında yaşanan Ekim Devrimi ile SSCB, Avrupa ülkeleri ile rekabet hâline geçmiş ve II. Dünya Savaşından sonra batıdan tamamen kopmuştur. 1991'de rejim değişikliğinden sonra SSCB'den ayrılan ülkeler kendi eğitim sistemlerini revize etti (Ergün, 2009).

Eğitim programlarında, teorik bilgiler daha ön plandadır. Deneysel araştırmalara ayrılan süre, teorik bilgilere ayrılan süreye göre daha azdır. Bilim yerine kullanılan "наука" (nauka), Avrupa'daki deney ve akıl yürütme temelli bilimden farklıdır. Üst düzey düşünme becerilerinden problem çözme becerileri üniversitelerde öğretilmemiş, daha çok siyasi eğitim dersleri verilerek devlet kontrolü sağlanmak istenmiştir. Rusya, dini inanışlarında olduğu gibi bilim anlayışları ile de Avrupa'dan farklı bir kültüre sahiptir (Ergün, 2009).

Rusya Federasyonu 1992 Eğitim Hakkındaki Kanuna göre eğitim, vatandaşların kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlayan bir ihtiyaçtır. Vatandaşların bireysel ihtiyaçları karşılanarak çok yönlü gelişimlerini desteklemeyi ve bilimsel bakış açısı kazandırarak kültürel değerlerine sahip evrensel başarıyı yakalayan bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlar. Oluşturulan eğitim politikası hümanist temelde ortak insani değerleri, kişilerin sağlıklarını, yaşam haklarını, kendilerini geliştirme özgürlüklerini korumayı öncelik olarak belirler. 2010 yılına kadar Rus eğitim sisteminde uygulanmaya çalışılan eğitim sistemini yenileme girişimlerinin etkileri günümüze de yansımaktadır. Bu dönemde Rusya Federasyonu'nda eğitimin görevi, öğrencilerin vatandaşlık sorumlulukları ve hukuk bilincine sahip, maneviyat ve kültürünü tanıyan, özgür ve girişken bireyler olarak topluma ve iş dünyasına dâhil edilmesi olarak açıklanmıştır (Balcı, 2023; Ercantürk, 2010).

Rusya Federasyonu anayasanın 43. maddesine göre genel eğitim, her Rus vatandaşının hakkıdır ve devlet okullarında ücretsiz verilmektedir. Vatandaşların cinsiyetine, diline, dinine, milliyetine, sosyal statüsüne ve kişisel görüşlerine bakılmaksızın eğitim alma hakkı güvence altına alınmıştır (Aleskerli, 2005). Rusya anayasası ve eğitim kanununa göre, vatandaşların manevi ve ahlaki kişilik eğitimi, öğrencinin bir birey ve vatandaş olarak geliştirilmesi, toplumun değerlerini, ahlaki tutumlarını ve ahlaki normlarını öğretmek için pedagojik olarak düzenlenmiş bir süreç olarak tanımlamaktadır (Danilyuk, Kondakov & Tişkov, 2009).

Rusya Federasyonu'nda, 2018 itibarıyla ülkenin yetişkin okur yazarlık oranı %99,73'tür. Dünya Ekonomik Forumu'nun 2016-2017 Küresel Rekabet Edebilirlik Raporunda 43. sıradadır ve dünyanın en başarılı eğitim sistemlerinden birine sahiptir. 2013 yılında OECD tarafından paylaşılan eğitim istatistikleri verilerine göre Rusya Federasyonu'nun nüfusu içinde 25-64 yaşındakilerin %94'ü en az bir lise mezunudur, OECD ortalaması olan %75 ve G20 ülkeleri ortalaması olan %60'a göre bu oran oldukça yüksektir (Rusya Eğitim Sistemi Hakkında Bilinmesi Gerekenler, 2024).

Rusya Federasyonu'nda bilim ve teknolojiye büyük önem verilmesi sonucu olarak, eğitimin ilk basamaklarından itibaren teknoloji eğitimi verilmektedir. Her federal üniversite, programlarını revize ederken mühendislik, teknoloji ve bilim alanlarındaki son gelişmelerle uyumlu değişiklikleri göz önünde bulundurur (Rus Eğitim Sistemi: Eğilimler, Boyutlar, Kalite Güvencesi, 2025).

Rusya Federasyonu eğitimi için dikkat çeken önemli başarılarından birisi de 2006 yılından itibaren her beş yılda bir yapılan PIRLS (Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Araştırması) sınavındaki istikrarlı başarılarıdır. 2006 yılında yarışmaya katılan 44 ülke arasında 1. ve 2011 yılında ise 2. olmuştur (Duman, 2016). 2016 yılında yapılan PIRLS sınavında tekrar birincilik kazanmıştır (PIRLS, 2016). 2021 yılındaki sınavda da Singapur ve Hong Kong'un ardından 3. olmuştur (PIRLS, 2021). Rus eğitim sisteminde ilköğretim

ikinci sınıftan itibaren öğrencilere sıklıkla şiirler ezberletilir ve öğrencilerden hikâye anlatımı yapmaları istenir. Duman (2016)'ın yaptığı çalışmaya göre Rusya Federasyonu 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin uluslararası okuma becerilerinin ölçüldüğü sınavda istikrarlı başarılar elde etmeleri; öğrencilerin öğretmenlerinin, ailelerinin, akranlarının ve okul yöneticilerinin okuma faaliyetleri ile rol model olmaları ile açıklanmıştır. Okuma becerileri gelişen öğrencilerin genel kültür bilgileri, kelime hazineleri, akademik başarıları ve sosyal becerileri de artmaktadır.

2.2.1. Rusya Federasyonu'nda Öğretmen Yetiştiren Kurumlar

Ülkede öğretmen yetiştiren kurumlar üç tanedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).Bunlar;

1. Pedagoji Okulları
2. Pedagoji Enstitüleri
3. Üniversiteler

Pedagoji Okulları: Bu okullarda eğitim süresi temel genel eğitim mezunları için 4 yıl, lise mezunları için 2 yıldır. Okul öncesi eğitim öğretmenleri, 5-9. sınıf Sanat, Müzik ve Beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri yetiştirilmektedir. Türkiye'deki ilk öğretmen okullarına benzemektedir. Dört yıllık programın ilk iki yılı genel öğretim okullarının 9. ve 10. sınıflarında verilen kurslarla benzerlik taşımaktadır. Kalan iki yıllık program ise öğretmenlik mesleğiyle ilgili eğitime dayalıdır.

Pedagoji Enstitüleri: Ülkedeki ortaöğretim kurumlarına üniversiteler ile birlikte öğretmen yetiştirmektedir. Pedagoji Enstitülerine sadece 10 yıllık ortaöğretim okulları mezunları veya denkleri başvurabilmektedir. Bir akademik alanda sertifika almak isteyenler için 4 yıl, iki akademik alanda sertifika almak isteyenler için 5 yıl ders alma zorunluluğu vardır. Pedagoji Enstitüleri, sadece öğretmen yetiştirmeye yönelik kurumlardır. Pedagoji Enstitülerinde program, üç konu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunlar, sosyal bilimler, psikoloji ve pedagoji

bilimleri ve fen bilimleridir. Pedagoji Enstitülerinde, öğrenciler yabancı dil kursu almak, seminer çalışmalarına katılmak ve eğitimin prensipleri veya öğretme yöntemleri hakkında proje hazırlamak zorundadır. Rusya Federasyonu'nda öğretmenlerin yetiştirilmesi, akademik çalışmalarla sınırlı değildir. Pedagoji Enstitülerindeki öğrenciler, eğitimlerinin ilk 2 yılı boyunca yardımcı öğretmen olarak çalışmak zorundadırlar. Öğretmenler ikinci ve üçüncü yaz tatillerinde gençlik kamplarında üst denetçi olarak görev yapmaktadır. Öğretmenliğe alışmak için ise son 2 yılda 16 -20 haftalık staj yapmaktadırlar. Rusya'da pek çok Pedagojik Enstitü daha sonraları Pedagojik Üniversite ve Akademiye dönüştürülmüştür.

Üniversiteler: Üniversiteler de öğretmen yetiştiren kurumlar arasındadır. Ancak eğitim ile ilgili uygulamalı ve temel bilimlerde araştırma yapmak isteyen uzmanları da yetiştirir. Üniversitelerdeki öğretmenlik deneyimi için harcanan süre, Pedagoji Enstitülerindekinden daha azdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).

Pedagoji Enstitüsü'nden mezun olmayan öğretmen adayları yeniden eğitim kurslarına 26.08.2010 tarih ve 761N sayılı Rusya Federasyonu Sağlık ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı'nın emriyle katılabilir ve öğretmen olarak görev yapabilmektedirler (Rusya Federasyonu Sağlık ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı, 2010).

Araştırmaya konu olan iki ülke için, Türkiye ve Rusya Federasyonu öğretmen eğitimi tarihi 20. ve 21. yüzyıllardan başlanarak açıklanacaktır.

2.2.2. Sovyetler Birliği Döneminde Öğretmen Yetiştirme

1917'de Rus Çarlığı'nın yıkılmasının ardından Bolşevikler tarafından 1922 yılında Sovyetler Birliği kurulmuştur. 1930'lu yıllarda Rusya'da bulunan yüksek öğretim kurumları üniversiteler, meslek öğretimi yapan yüksek teknik okullar, yüksek sosyal bilimler okulları ve pedagoji enstitüleridir. Üniversiteler bilimsel öğretim ve araştırma yapılan kurumlardır. Pedagoji Enstitüleri ise dönemin orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren kurumlarıydı

ve tümünde ortak müfredat ve ders kitapları takip edilmekteydi. Sovyet Rusya'da ilkokul öğretmenleri ise Pedagoji Teknikumlarında öğrenim görmektedir. 4 yıllık ilkokul, 3 yıllık ortaokul eğitimi alan öğrenciler, ilkokul öğretmeni olabilmek için Pedagoji Teknikumlarında 3 yıl eğitim görmekteydiler. 1950'li yıllardan sonra Sosyalist ülkelerde sanayi toplumu oluşturmak amacıyla öğrencilere mekanik ve teknik alanlarda uygulama yaptırma odaklı olan politeknik eğitime geçilmiştir (Demir & Akça, 2021; Taşdemirci, 2001).

Ülkelerin eğitim sistemlerini incelemek amacıyla Sovyet Rusya'ya 1920, Türkiye'ye ise 1924 yılında Amerikalı eğitimci John Dewey çağırılmıştır. Dewey, Türkiye nüfusunun %80'inin köylerde yaşadığını belirterek köy ve şehir öğretmenlerinin ayrı ayrı yetiştirilmesi fikrini öne sürmüştür. Sovyet Rusya için ise köy ve şehir öğretmeni gibi iki farklı öğretmen tipi yetiştirme fikri oluşmamıştır.1936 yılında ise Türkiye'deki eğitimcilerden bazıları 23 gün süre ile Sovyet Rusya'nın Moskova ve Leningrad bölgelerindeki eğitim kurumlarını incelemek amacıyla bir araştırma gezisi düzenlemiştir. Bu gezinin raporu, Türk eğitim sisteminin Rus eğitim sisteminden etkilenip etkilenmediği sorusunun merak edilen cevabını gün yüzüne çıkaracak bir kaynak olarak kullanılabilir. Raporu hazırlayan kişi Prof.Dr. Hıfzı Veldet (Velidedeoğlu)'dur. İki ülke için, ilkokul öğretmeni yetiştiren Pedagoji Teknikumları ile İlköğretmen Okulları ve ortaöğretime öğretmen yetiştiren Pedagoji Enstitüleri ile Yüksek Öğretmen Okullarının benzerliklerinin bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır (Taşdemirci, 2001).

2.2.3. Sovyetler Birliği Dönemi Sonrasında Öğretmen Yetiştirme

1990'lardan sonra eğitim kurumlarının siyasetten uzaklaştırılması ile eğitim politikalarında köklü bir değişikliğe gidilmiş, ders programları, ders kitapları, ders içerikleri ve öğretim yöntemleri yeniden düzenlenmiştir. Sovyetler Birliği'nden ayrılan ülkeler kendi eğitim sistemlerini düzenlemişlerdir (Ergün, 2009). Öğretmen yetiştirme modelinde ise geleneksel (sovyet) modelinden modern dünyadaki öğretmen yetiştirme modeline ve en son

gelişmelerle uyumlu pedagojik teori ve uygulamalara geçilmiştir. Öğretmen mesleki yeterliliklerin oluşturulması amaçlanmıştır (Valeeva & Kalimullin, 2023).

Sovyetler dönemi sonrası öğretmen eğitiminde yapılmış olan değişiklikleri üç dönem içerisinde incelenebilir. 1991-1998 döneminde pedagojik kolejler ve pedagojik enstitülerde verilen öğretmen eğitimi, dünyada kabul gören genel öğretmen eğitimi ile uyumlu olarak devam etmiştir. 1992 Eğitim Kanunu ile Rusya eğitim sistemi ile yerel halkın ihtiyacına yönelik bir eğitim anlayışı benimsenerek, bireylerin çok yönlü gelişimi, iyi bir vatandaş olmaları, kültürel değerlere bağlılıkları ve bilimsel bakış açısı kazanmaları desteklenmiştir. 1993 yılında geliştirilen Genel Eğitim Temel Müfredatı ise mesleki yeterlilik bilgileri ve öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik seçmeli dersleri içermektedir (Bolotov, 2001).

1999-2002 yılları arasında öğretmen eğitim sisteminin bir bütün olarak geliştirilmesine odaklanılmıştır. 2003-2010 döneminde ise Rusya Eğitim Bakanlığı tarafından Öğretmen Eğitimi Modernizasyon Programı-Program 2003 hazırlanmıştır. Bu programda, öğretmen eğitiminin gelişimi için bölgelerarası işbirliğini artırmak, devlet desteği kullanmak, öğretmen yetiştiren kurumlarda görev yapan öğretim personelinin faaliyetlerini teşvik etmek amaçlanmaktaydı (Valeeva & Kalimullin, 2023).

Son 30 yıldaki öğretmen yetiştirme sistemindeki eğitim politikaları, 2013 yılındaki Öğretmen Mesleki Standartları ile oluşturulmaya başlanmıştır. 2012 yılında çıkarılan Rusya Federasyonu Eğitim Federal Yasası ile Rusya'da yaşanan politik ve ekonomik değişikliklerden sonra öğretmen eğitiminde de yenilik yapılması gerektiği açıklanmıştır. Öğretmen eğitiminde mesleğe öğrenci kabulünde yaşanan sıkıntılar, öğretmen eğitiminde var olan sorunlar ve istihdam eksikliği sorunları ele alınmıştır. Öğretmenlerin atanması, öğretmen eğitimin muhtevası, öğretmenlerin işe alım ve atama sözleşmeleri ve emekli maaşı gibi konuları da içermektedir (Valeeva & Kalimullin, 2023).

2013 Öğretmen Eğitimi Geliştirme Desteği ile başarılı öğrencileri öğretmenlik mesleğine seçme ve öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumlarını iyileştirme konuları ele alınmıştır

(Bolotov, 2014; Margolis, 2014). 2014 yılındaki Eğitim Kurumları Öğretim Elemanlarının Mesleki Becerilerini Geliştirme Programı da eğitimi iyileştirmek için yapılan bir diğer düzenlemedir. 2013-2020 yılları içerisinde öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmenlerin yeni mesleki standartlarını belirlemek ve geliştirmek amacıyla "Eğitim ve Pedagojik Bilimler" alanındaki öğretim elemanlarının bilgi teknolojisi, bilgi, beceri ve yeteneklerinin arttırılması faaliyetlerini kapsar (Rusya Federasyonu Öğretmen Eğitiminin Modernizasyonu, 2014).

2014-2017 yılları arasında Rusya Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından 33 proje düzenlenerek öğretmen eğitiminin iyileştirilmesi amaçlanmıştır. Projeye katılan üniversiteler, öğretmen eğitimi programlarını, öğretmenlerin mesleki uygulamalarını ve yeni teknolojileri revize etmişlerdir. Rusya Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından 26 Temmuz 2017 No.703 genelge ile öğretmenlik kariyer basamaklarını oluşturulmuştur. 15 Mayıs 2018 yılında Eğitim ve Bilim Bakanlığı; Eğitim Bakanlığı, Bilim ve Yüksek Öğrenim Bakanlığı olmak üzere iki bakanlığa ayrıldı. Öğretmen eğitimini gerçekleştiren pedagojik üniversiteler Eğitim Bakanlığına, pedagojik olmayan üniversiteler Bilim ve Yüksek Öğrenim Bakanlığına verildi (Margolis & Safranova, 2018; Rusya Federasyonu Hükümeti, 2018).

Ülkede hizmet içi eğitime ihtiyaç duyan öğretmen sayısı da 1.5 milyondan fazladır. Öğretmenler 5 yılda bir hizmet içi eğitimlere katılırlar ve sertifikalandırılırlar. 2018 TALIS (Uluslararası Öğretme ve Öğrenme Anketi) sonuçlarına göre, Rusya Federasyonu'ndaki öğretmenlerin çoğunluğu (%98)'i son 1 yıl içinde hizmet içi eğitimlere katılmıştır. Yapılan araştırmaya göre, hizmet içi eğitim konularından mesleki literatürü okumak konulu eğitime %91 oranıyla katılım olmuştur. Okul yönetimi ve idaresi, diğer ülkelerin temsilcileriyle iletişim kurma ve çok dilli bir ortamda öğretim konularında yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılım oranı ise %30'u bulmamaktadır (OECD, 2019; Valeeva & Kalimullin, 2023).

Rusya Federasyonu'nda modern öğretmen yetiştirme sisteminde, öğretmenlerin teorik bilgilerini pratikte kullanabilecekleri öğretmenlik uygulaması dersinin içeriğine ve işlenişine yönelik yeni düzenlemeler ve bu konuda araştırmalar yapılması gerektiği sonucu çıkarılabilir. Öğretmenlik uygulaması (педагогическая практика) dersinde, öğretmen adaylarının dersin sorumluluğunu alabildikleri ortamlar oluşturulması, öğretim uygulamalarının yapıldığı ders saatlerinin artırılması ve alan uzmanlarının sürece dâhil edilmesi gerektiği düşünülmektedir (Valeeva & Kalimullin, 2023).

2.3. Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Sistemi

Ülkelerin eğitim sistemleri sosyal ve siyasi temeller üzerine kurulmuştur. Bireysel ve toplumsal fayda ilkesi göz önünde bulundurularak, gelecek nesillere aktarımı hedeflenmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017).

Türk eğitim sisteminin amacı, genel ilkeleri, eğitim sisteminin işleyişi ve Türk eğitim sisteminin amacını gerçekleştirmede öğretmenin rolü 1973 yılında çıkarılan, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilmiştir (Karataş, 2020). Türk eğitim sisteminin amacı; milli birlik içerisinde Türk vatandaşlarının iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasını destekleyerek, Türk milletini çağdaş medeniyetler arasında tutmaktır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren zorunlu eğitim süresi ilkokul 4 yıl, ortaokul 4 yıl ve ortaöğretim 4 yıl olmak üzere toplam 12 yıldır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2025).

2.3.1. Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Öğretmen Yetiştirme

1928 yılında yapılan harf inkılabı sonrası yeni alfabeyi kullanmak için orduda okuma yazma bilen çavuş ve onbaşılar, sekiz aylık eğitim aldıktan sora köy okullarına eğitmen olarak

atanmıştır. Bu eğitmen kurslarından sonra 1937'de iki köy öğretmen okulu açılmıştır (Taşdemirci, 2001).

1910 yılında Paris'e eğitim ile ilgili araştırmalar yapmak üzere gönderien İsmail Hakkı Baltacıoğlu Köy Enstitülerinin kurulmasında da öncülük etmiştir. Toplumun ihtiyaçlarından doğan yaparak yaşayarak öğrenme temelli eğitim yaklaşımını uygulamaya çalışmıştır. "İçtimaî Mektep" ismini verdiği okullarda gerçek ortamlarda, hayatın içinde öğrenciler çok yönlü olarak gelişmeli ve mutlaka bir ürün ortaya koymalıdır. Örneğin, bitki fizyolojisi dersini teorik olarak öğrenmekle kalınmamalı bitkileri aşılama, budama gibi işlemler de yapılabilmelidir. Yaparak yaşayarak öğrenmeden sonra ders kitaplarının bir dersin öğretiminde en son başvurulacak kaynak olması gerektiği savunulmaktadır. 1938 yılında Milli Eğitim Bakanı olarak görev yapan Hasan Ali Yücel ve arkadaşları İsmail Hakkı Tonguç ve Saffet Arıkan 1940 yılında açılacak olan Köy Enstitülerinin öncü fikir adamlarıdır. 1937-1948 yılları arasında ülkenin farklı bölgelerinde 21 Köy Enstitüsü açılmıştır (Karakaş, 2006; Namal & Kartal İncebacak, 2021; Taşdemirci, 2001; Tezcan, 1985).

Türkiye'de öğretmen yetiştirme 1982 yılına kadar MEB'e bağlıydı, daha sonra ise 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile YÖK'e bağlanmıştır. YÖK'e bağlı olarak Eğitim Fakültelerinde öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. 1989 yılında bütün öğretmen yetiştiren programlar 4 yıllık eğitim vermiştir. 1996 yılında eğitim fakülteleri müfredatlarında, lisans ve lisans üstü programlarda değişiklik yapılmış ve ortaöğretime öğretmen yetiştiren programların öğretim süresi 5 yıla çıkarılmıştır (Kızılçaoğlu, 2005). 2014 yılında ise bu grup öğretmenlik programlarının öğretim süresi 4 yıla düşürülmüştür (Koyuncu, 2015).

Türkiye'de öğretmen yetiştirmeye başlamak için, ortaöğretim düzeyinde açılan kurumlardan biri de 1989 yılında eğitime başlayan Anadolu Öğretmen Liseleridir (Gelişli, 2000). Fakülte tercihlerinde Eğitim Fakültelerini seçmek isteyenlere ek başarı puanları verilerek, başarılı öğrencileri öğretmenlik mesleğine çekmek amaçlanmıştır. Ancak bu okullar 2014 yılında

kapatılmış, fen liseleri, sosyal bilimler lisesi veya anadolu liselerine dönüştürülmüştür (Milli Eğitim Bakanlığı, 2016).

2012 yılı itibarı ile MEB'in etkili öğretmenleri seçme fikrinden sonra, 2012-2015 yılları arasında etkili öğretmen seçilenlerin mesleki gelişim özelliklerinin incelendiği 32 öğretmenin katıldığı araştırmada, öğretmenlerin bilgilerinin güncelliğini sağlamaları konusunda en çok vurgulanan alt tema 29 öğretmenin katılımıyla, akademik okumadır. Öğretmen görüşlerinden elde edilen önemli bir sonuca göre, öğretmenler iyi bir bilim okuryazarı olmak için alan bilgilerini ve pedagojik bilgilerini bilimsel kaynakları okuyarak ve takip ederek güncel tutmak isteğindedirler. Ayrıca öğretmenler, bilimsel toplantılara da sıklıkla katılmaktadırlar (Eroğlu & Özbek, 2020). Öğretmenleri bu tür mesleki gelişime özendirmek için, öğretmenlere atamalarda istediği okulda çalışma önceliği verilebilir, ek ders ücretleri arttırılabilir ve aldıkları hizmet içi eğitimler, kariyer basamakları ile ilişkilendirilebilir (Karaata, 2010).

Türkiye'de değişen öğretmen yetiştirme sistemi, 2024 yılında yürürlüğe giren Öğretmenlik Meslek Kanunu'na göre gerçekleşecektir. Bu kanunda Milli Eğitim Akademilerinin kurulmasına dair düzenlemeler bulunmaktadır. Öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce yetiştirilmelerini ve meslekleri boyunca kendilerini geliştirmeleri amaçlanır. Öğretmenlere mesleklerinde kullanacakları teorik ve uygulamalı eğitimleri Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenir. Öğretmenlere eğitimleri Milli Eğitim Akademileri verir. Milli Eğitim Akademilerine alınacak öğretmenler, bakanlıkça düzenlenen sınavdan alanlarına göre belli puan alan öğretmenler arasından seçilir. Seçilen öğretmenler hazırlık eğitimlerine alınır. Hazırlık eğitimi dört dönemdir. Hazırlık eğitimi boyunca öğretmenlere belli miktarda bir ödeme yapılır. Öğretmenler, hazırlık eğitimi sonunda aldıkları başarı puanı ile yapacakları eğitim kurumu tercihlerine 3 yıllığına sözleşmeli olarak atanırlar. Bu 3 yıl içerisinde yer değişikliği yapmaları söz konusu değildir. 3 yılın sonunda öğretmenler kadrolu öğretmen statüsüne geçerler (Öğretmenlik Mesleği Kanunu, 2024).

2.4. Karşılaştırmalı Eğitim

Karşılaştırmalı eğitim, ülkelerin eğitim sistemleri hakkında fikirler oluşturulmasını sağlayan, eğitim bilimleri araştırmalarının bir alt kolu ve uluslararası örgütler için de önemli bir çalışma alanıdır. Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları ile farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin sadece uyarlama olarak alınması değil, belli bir temele dayalı olarak benzerliklerin ve farklılıkların incelenerek eğitim sistemlerinin kontrollü olarak geliştirilmesi sağlanmaktadır. Karşılaştırmalı eğitim alanı ülkelerin örnek teorik ve pratik uygulamalarıyla, ülkelerin eğitim sistemlerinin geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır. Farklı ülkelerin eğitim sistemleri incelenerek edinilen bilgiler, hem ülkelerin kendi eğitim politikalarına ve hem de dış politikalarına yön vermelerine katkı sağlamaktadır. Soğuk savaş döneminde ABD ve SSCB ülkelerinin birbirlerinin eğitim sistemlerini inceleyerek, insan yetiştirme düzenleri ve eğitim felsefelerinde yeni düzenlemeler yaparak ülke olarak rekabette öne geçmeye çalışmaları buna örnek olarak gösterilebilmektedir (Erdoğan, 2003).

Karşılaştırmalı eğitim kapsamında, araştırmaya konu olan iki ülke, Türkiye ve Rusya Federasyonu'nun biyoloji öğretmen eğitimleri açıklanacaktır.

2.4.1. Rusya Federasyonu'nda Biyoloji Öğretmeni Eğitimi

Rusya Federasyonu'ndaki Biyoloji Öğretmeni yetiştirme tarihinde öğretmenler, iki alanda öğretmen olarak mezun olmuşlardır. Bu alanlar Biyoloji ve Coğrafya, Biyoloji ve Kimya öğretmenlikleridir. Günümüzde Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi (MPDÜ)'de biyoloji öğretmen eğitimleri Biyoloji ve Kimya Enstitüsü'nde gerçekleşmektedir ve biyoloji öğretmenliği için 4 farklı program türü bulunmaktadır. Bu programlar;

1. Biyoloji ve Kimya programı
2. Biyoloji ve İngilizce programı
3. Biyoloji ve İlk yardım programı

4. Biyoloji ve Biyoekoloji programı

Bu programlara öğrenciler sınavla alınmaktadır. Genel eğitim ve meslek eğitimi bölümünden sorular sorulmaktadır. Enstitüye kabul için genel eğitim bölümünden biyoloji, kimya, matematik, bilgisayar ve iletişim teknolojileri, Rus dili, sosyal bilimler derslerinden sorular sorulmaktadır. Ayrıca İngilizce ve biyoloji bölümünü tercih eden öğrencilerin İngilizce dersi sorularını da çözmeleri gerekmektedir. Meslek eğitimi bölümünden başarılı öğrencileri seçmek için ise, öğrencilere pedagojinin temelleri ve doğa bilimlerinin temelleri dersinden sorulmaktadır. Biyoloji öğretmenleri 5 yıllık lisans ve 2 yıl yüksek lisans eğitimi alabilirler. MDPE web sitesinden erişilen 2024-2025 eğitim öğretim yılı ders programına göre öğrenciler öğrenimleri boyunca şu dersleri almaktadırlar. Pedagoji, psikoloji, beden eğitimi ve seçmeli spor dalı, genel ekoloji, organik kimya, felsefe, öğretim yöntem teknikleri, matematiksel veri işleme yöntemleri, konuşma ve yazma pratiği, teknoloji ve organizasyon eğitimi, zooloji, botanik, genetik, moleküler biyoloji, temel biyoteknoloji, evrim, antropogenezin temelleri, biyosferin temelleri, hayvan biyocoğrafyası, bitki biyocoğrafyası, sitoloji, insanlığın ve doğanın sürdürülebilirliği dersleridir (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2025).

Öğretmenler eğitimlerinin ikinci ve üçüncü yaz tatillerinde gençlik kamplarında üst denetçi olarak görev yapmaktadır. Bu, öğrencilere ileride çok büyük bir avantaj sağlayacaktır. Çünkü, öğretmenler görevlerine başlarken bölgedeki okullarda veya belediye eğitim kurumlarındaki boş pozisyonları kontrol ederek sözlü sınava alınmaktadırlar. Bu esnada sosyal faaliyetlere katılmış olmaları da büyük önem taşımaktadır. Adaylar sınavı geçtikten sonra okula, bir yıllığına stajyer olarak atanırlar. Bu dönemi başarıyla bitirenler sertifikalı öğretmen olur. Bundan sonra adaylar, Devlet Sertifika Komisyonu tarafından beş yıllığına sertifikalandırmaktadır. Komisyon öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerinin yanında, sosyal hayattaki etkinliklerini de dikkate almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).

Rusya Federasyonu'nda Biyoloji öğretmeni olmak için üç alternatif bulunmaktadır (Poyraz, 2024).

1. Pedagoji Enstitülerinden mezun olmak.

2. Biyoloji alanında lisansüstü okulu bitirmek: Üniversitelerin biyoloji bölümlerinden mezun olan adaylardan yüksek lisans eğitimini tamamlayanlar da biyoloji öğretmeni olarak görev yapabilmektedir. Örneğin, biyomühendislik ve biyoinformatik alanında yapılmış lisansüstü eğitim de okullarda biyoloji öğretmeni olmak için yeterlidir.

3. Pedagojik kurslara katılmak: Yeniden mesleki eğitim kursları olarak isimlendirilir. Bu kurslara katılan öğretmenlerin uygulama okullarında staj yapma zorunlulukları yoktur. Sınıf yönetimi, gelişim psikolojisi, biyoloji dersi öğretim yöntem ve teknikleri ve felsefe derslerini öğrenmektedirler.

Ayrıca, öğretmen adayları üniversitede yüksek lisans eğitimi alırken de biyoloji öğretebilmektedirler. Bu öğretmen adaylarının bazı ayrıcalıkları vardır. Bu adaylar, Rusya Federasyonu'nda düzenlenen Biyoloji Olimpiyatları (Lomonosov Olimpiyatları, Okul Çocukları Olimpiyatları, Sibirya Olimpiyatları) veya Uluslararası Olimpiyatlarda dereceleri olan öğretmenlerdir. Kural olarak bu öğretmenler, ek kulüplerde ders verip, öğrencilere biyoloji bilimini ayrıntılarıyla öğreterek, onları olimpiyatlara hazırlamaktadırlar. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini almaları veya bu dersten başarılı olma şartları yoktur. OGE (ОГЭ) 9.sınıfta uygulanan meslek eğitimi yapan kolejlere öğrenci kabulü için yapılan sınavdır. Genel ortaöğretimin sonunda (11.sınıfta) üniversitelere hazırlanan öğrencilere, Ortak Devlet Sınavı (ЕГЭ) yapılmaktadır (Poyraz, 2024).

2.4.2. Rusya Federasyonu'nda Öğretmenlik Uygulaması

Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında öğretmen adaylarının uygulama eğitimleri 3. sınıf, V. yarıyılda öğretmenlik uygulamasına giriş dersi ile

başlamaktadır. Bu derste öğretmen adayları pedagojik gözlem yapmaktadırlar. Öğretmen adayları gruplar hâlinde uygulama okullarına giderler. Okul yöneticileri ile tanışırlar. Uygulama öğretmenlerinin derslerini ve öğrencilerin özelliklerini gözlemlerler. Ders anlatımı yapmazlar (Rusya Federasyonu Buryat Devlet Üniversitesi, 2021).

Rusya Federasyonu'nda öğretmen yetiştirme programlarında uygulanan öğretmenlik uygulaması "педагогическая практика" (Pedagogiçeskaya praktika) dersi ise, Rusya Federasyonu Bilim ve Yüksek Eğitim Bakanlığı eğitim standartları ve programlarına göre gerçekleşmektedir. Öğretmenlik uygulaması (B2.B.05(P) ders kodu ile) süresi, içeriği, işleyişi federal yasalar tarafından düzenlenmemektedir. Eğitim programı veya eğitim kurumuna bağlı olarak değişmektedir. Bu kurumlar, federal devlet eğitim standartlarının koşullarına ve pedagoji biliminin gerekliliklerine göre programlarını oluşturur. Öğretmen yetiştirme süreci, geleceğin öğretmenlerini nitelikli yetiştirmek amacıyla işlemektedir. Öğretmenlik uygulamalarının amacı, aday öğretmenlerin eğitim sürecini planlamayı, yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmeyi ve bu süreçte özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri de sistemin bir parçası olarak düşünerek, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran kazanımlar oluşturmaktır (Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2021).

2.4.3. Türkiye'de Biyoloji Öğretmeni Eğitimi

Günümüzde Türkiye'de 10 devlet üniversitesinin Eğitim fakültelerinde biyoloji öğretmeni yetiştirilmektedir (YÖK, 2024). Biyoloji öğretmenliği programının öğrenim süresi 4 yıldır. 1998-2013 yılları arasında öğrenim süresi 5 yıl olarak uygulanmıştır. 2014-2015 eğitim öğretim yılında yapılan değişiklikle tekrar 4 yıl olarak belirlenmiştir (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023a).

Ortaöğretime öğretmen yetiştiren programlar 1997 yılında 8 yıllık zorunlu öğretime geçilmesiyle birlikte, lisansüstü eğitime geçmiştir. Öğretmen niteliğini arttırmak amacıyla

başlayan bu uygulama ile ortaöğretime öğretmen yetiştiren eğitim programları 3,5+1,5 ve 4+1,5 yıllık eğitim süresine sahiptir. 5 yıllık eğitim ile alınan eğitimin 1,5 yıllık sürecinde öğretmenlerin alan ve pedagojik formasyon bilgilerini arttırmaları amacıyla "Yüksek Lisans" eğitimine geçilmiştir. 3,5 yıllık eğitim alan fen edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencileri, 8.yarıyıldan sonra eğitim fakülteleri bünyesinde "alan öğretimi ve uygulamaları" derslerini tezsiz yüksek lisans eğitimleri ile almaya başlamıştır. YÖK tarafından belirlenmiş programlarda 4 yıllık lisans eğitimini tamamlayanlar ise 1,5 yıllık tezli yüksek lisans eğitimi ile öğretmen olarak yetiştirilirler (Abazaoğlu, Yıldızhan ve Yatağan, 2015; Kızılçaoğlu, 2005). Aynı yıllarda, öğretmenlerin öğrenim gördükleri öğretmenlik programından başka bir yan alanda daha öğretmen eğitimi alma fırsatları olmuştur. Örneğin, Fen Bilgisi öğretmenlerinin yan alanları Matematik öğretmenliği programları olmuştur (Kızılçaoğlu, 2005).

Biyoloji öğretmenleri öğrenimleri boyunca Eğitime Giriş, Eğitim Psikolojisi, Genel Biyoloji, Genel Biyoloji Laboratuvarı, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Genel Kimya ve Genel Kimya Laboratuvarı, Türk Eğitim Tarihi, Biyoloji Öğretim İlke ve Yöntemleri, Biyoloji Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, Öğretmenlik Uygulaması ve Biyolojinin alt bilim dalları ile ilgili dersleri hakkında bilgilenmektedirler. Eğitim fakültelerinin biyoloji öğretmenliği programları; nitelikli biyoloji öğretmeni yetiştirme, yapılacak akademik çalışmalarla biyoloji eğitimine katkı sağlama, biyoloji eğitiminde öğrencilerin veya öğretmenlerin karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirme ve biyoloji eğitimi alanında eğitim politikalarına katkı sağlama amaçları taşır (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023a).

2.4.4. Türkiye'de Öğretmenlik Uygulaması

Türkiye'de öğretmen adayları mesleklerine başlamadan önce, öğretmenlik mesleğinin gereklerini uygulamalı olarak gerçekleştirmeleri, mesleğe karşı olumlu tutum ve davranış

kazanmaları amacıyla 1998 yılında MEB tarafından hazırlanan yönerge doğrultusunda Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile almaktaydılar. Öğretmen adayları Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerinde, uygulama okullarında gerçekleşen günlük eğitim ortamını ve deneyimli öğretmenlerin ders işleyişlerini gözlemlemekteydi (Aktepe & Yalçınkaya, 2014). YÖK 2018-2019 yılında okul deneyimi dersini eğitim fakülteleri lisans programlarından kaldırmıştır. Öğretmenlik meslek bilgilerinin deneyimlendiği uygulama eğitimleri, 2018 yılından sonra sadece öğretmenlik uygulaması dersi ile devam etmektedir (Başar, Gönül & Demir, 2020).

Türkiye'de öğretmenlik uygulamasının amacı, öğretmen adaylarının mesleklerinde ihtiyaç duyacakları öğretmenlik deneyimlerini, öğretmenlik yapacakları öğretim basamağındaki okullarda kazandırmaktır. Fakültelerde öğrendikleri bilgi ve becerileri, gözlem ve deneyimlerle davranış ve tutumlara dönüştürerek bütünlük sağlanması gerekmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021).

Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarında uygulanan öğretmenlik uygulaması 28.09.2021 tarih ve 33258264 sayılı yönerge ile belirlenmektedir. Bu yönergede, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesinden sorumlu olan kişi ve kurumların sorumlulukları ve öğretmenlik uygulamasının işleyişinde görev olan paydaşların görevleri belirtilmiştir. İl/ilçe eğitim müdürlükleri uygulama okullarını belirler. Fakülte yönetimi öğretmenlik uygulamasından sorumlu öğretim elemanını belirler. Her öğretim elemanına en fazla 12 öğrenci düşecek şekilde öğretmen adayı grupları belirlenir. Öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ile birlikte öğretmenlik uygulamasını sürecini en az iki dönem şeklinde planlar ve dersi paydaşlar ayrı ayrı değerlendirir. Öğretim elemanı en az 4 kez uygulama öğretmeni ile birlikte, aday öğretmenin dersini izlemelidir. Öğretmenlik uygulaması ders saati haftada 2 saati teorik, 6 saati uygulama okullarında gerçekleştirilmek üzere 8 saattir. Öğretmen adayı uygulama süresince, haftalık ders çizelgesinde ders saati 1-2 saat olan dersin aktif ders anlatımını en az 14 saat gerçekleştirmiş olmalıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021).

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, karşılaştırmalı eğitim kapsamında farklı ülkelerdeki öğretmen yetiştirme sistemleri, öğretmenlik uygulaması eğitimleri ve ülkemizdeki öğretmenlik uygulaması ile ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Farklı Ülkelerde Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlik Uygulamaları ile İlgili Araştırmalar

Arslan (2023)'ün yaptığı çalışmada Türkiye ve İspanya'da uygulamada olan öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırılmıştır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre, İspanya'da öğretmen olmak isteyen adayların da Türkiye'de olduğu gibi merkezi, rekabetçi bir sınava katıldıkları ve İspanya'da öğretmenlik yapabilmek için İspanya vatandaşı olma zorunluluğunun olmadığı bulunmuştur. Ayrıca, Türkiye'de öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programları il milli eğitim müdürlükleri, ilçe milli eğitim müdürlükleri veya okul yöneticileri tarafından açılmaktayken, İspanya'da ise öğretmenlerin bireysel olarak da bir hizmet içi programın açılmasını talep edebildikleri görülmüştür. Öğretmenlerin terfi almalarında ve maaş artışlarında hizmet içi eğitimlere katılımları etkili olmaktadır. İspanya'da öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarına katılmaları zorunlu olmasına rağmen, İspanya' da hizmet içi eğitimlere katılım oranı Türkiye ve diğer OECD ülkelerindeki öğretmenlerin katılım oranlarından düşük bulunmuştur.

Akdemir (2021) tarafından hazırlanan doktora tezinde Almanya Flensburg Üniversitesi'nde sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlardaki aday öğretmenlerin 3 yıl lisans ve 2 yıl yüksek lisans eğitimi aldıkları, okul deneyimi dersini lisans eğitimi boyunca aldıkları ve öğretmenlik uygulaması dersini ise yüksek lisans eğitimlerinin son sınıfında alarak, etkili bir teori-pratik dengesinin sağlandığı görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının öğrenimleri sırasında bir dönem yurtdışında eğitim almaları ya da staj yapmalarının sağlandığı, böylece öğretmenlik mesleğine küresel bir kimlik kazandırılmaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alpamyssova (2022)'nin Kazakistan öğretmen yetiştirme sistemini incelediği yüksek lisans tezinde Kazakistan L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi'nin gönüllü öğretim üyelerinden görüşler alınmıştır. Çalışma sonucunda, öğretim üyelerinin Kazakistan'daki öğretmen yetiştirme sürecine ait, başarılı öğrencileri öğretmenlik mesleğine çekmeye, Pedagoji Fakülteleri ile okullar arasında iş birliği yapmaya, akademik çalışma yazma eğitimi dersleri vermeye, uygulamalı derslerin yapısını tekrar gözden geçirmeye ve uygulamalı derslerin değerlendirme sistemlerini geliştirmeye yönelik önerileri sunulmuştur.

Yerbolat (2022) yüksek lisans tez çalışmasında Türkiye ve Moğolistan tarih öğretmeni yetiştirme programlarını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Yapılan araştırmaya göre, Türkiye'de öğretmenlik öğretim programlarının merkezi bir kurum tarafından hazırlandığı, Moğolistan' da ise her üniversitenin kendine ait öğretim programını oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'de öğretmen adaylarının alan derslerinden sonra ağırlıklı olarak öğretmenlik meslek bilgisi derslerini, Moğolistan'daki tarih öğretmen adaylarının alan derslerinden sonra ağırlıklı olarak genel kültür derslerini aldıkları tespit edilmiştir. Türkiye'deki öğretmenler öğrenimlerinin son yılında öğretmenlik uygulaması dersi alırken, Moğolistan'daki tarih öğretmen adaylarının öğrenimlerinin 4 yılı boyunca öğretmenlik uygulaması derslerini aldıkları görülmüştür.

Alzubi (2021) yüksek lisans tez çalışmasında, Türkiye ve Ürdün'ün öğretmen yetiştirme sistemlerini karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre, Ürdün'de ilkokula öğretmen yetiştiren sadece 5 öğretmenlik programı bulunmaktadır, ortaöğretim öğretmenleri eğitim fakültesi dışındaki okullarda yetiştirilmektedir ve bu öğretmenler öğretmenlik meslek derslerini hiç almamışlardır. Türkiye'de ise ilkokul ve ortaöğretime öğretmen yetiştiren 25 öğretmenlik programı bulunmaktadır. İki ülkede de öğretmenlik uygulaması iki dönemde verilmektedir ve dersin verilme süresinin en az üç dönemde olmasının yararlı olacağı düşünüldüğünden, iki ülke öğretmenlik uygulamasına ayrılan süre yetersiz bulunmuştur.

Gözüyeşil (2018), Amsterdam'da İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim gören son sınıf öğrencileriyle Anadolu Üniversitesi'nde öğrenim gören İngilizce öğretmeni son sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili fikirlerini değerlendirmiştir. Öğretmen öz-yeterlik ölçeği kullanılmıştır. Hollanda da aday İngilizce öğretmenleri öğretimlerinin ilk yılından başlayarak 4 yıl boyunca öğretmenlik uygulaması dersine katılıyor ve son senelerinde stajyer öğretmen olarak görev alıp belli bir miktar maaş kazanıyorlar. Türkiye'de ise öğretmenler sadece öğretimlerinin son senesinde sözü geçen dersi almaktadırlar. Hollanda da ders dışı veli toplantıları gibi faaliyetlere de katılımları söz konusu iken, Türkiye'de stajyer öğretmenlerin veli ile karşılaşması pek mümkün olmamaktadır. Türkiye'deki İngilizce öğretmen adayları ile Hollanda'daki İngilizce öğretmen adaylarının öz-yeterlik ölçeğinin uygulaması sonucunda, derse öğrencinin aktif katılımını sağlamak, farklı öğretim yöntem ve stratejilerini kullanmak ve sınıf yönetimini sağlamak alt maddelerinde, Hollanda öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.

Yaman (2018) çalışmasında, Türkiye, Avrupa ülkelerinden seçtiği Almanya ve Fransa ile Asya ülkelerinden seçtiği Çin ve Japonya'nın 2000-2017 tarihleri arasında öğretmen yetiştirme sistemlerini karşılaştırmıştır. Bu çalışma ile bu ülkelerdeki öğretmen yetiştiren kurumların okullar ile iş birliğine ve öğretmen yetiştiren kurumlardaki öğretim elemanlarının öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşlerine ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ile Türkiye'deki öğretmen yetiştiren kurumların okullar ile ilişkisinin zayıf olduğuna, Almanya ve Fransa'nın ise Türkiye'ye göre, okullarla daha sıkı ilişki içerisinde bulunduğuna ulaşılmıştır. Japonya'da öğretmen yetiştirme sistemlerinin uygulama eğitimlerine, araştırmaya konu olan ülkelere göre daha az zaman ayırdığı ve Çin de nitelikli öğretmenlerin yetişmesi için öğretmenlerin yüksek lisans eğitimini bitirme zorunluluğu olduğu bulunmuştur. Ayrıca bu çalışma ile, Fransa öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin alan bilgisi bakımından donanımlı fakat pedagojik bilgi anlamında yetersiz bir içerik ile eğitim aldıkları, Çin' de öğretim elemanlarının görüşleri

doğrultusunda öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen eğitimin hizmet içi eğitimlerde yetersiz kaldığı bunların çevrim içi eğitimlerle telafi edilebileceği, Japonya öğretim elemanlarının görüşlerine göre ise öğretmenlik meslek derslerinin güncellenmesinin gerektiği sonuçları saptanmıştır.

Akgül (2017) çalışmasında, PISA sınavlarında başarılı olan ülkelerin çok iyi modellenmiş öğretmen yetiştirme sistemlerinin olduğunu, en başarılı ve donanımlı öğrenciler tarafından öğretmenlik mesleğinin seçildiğini ve bunun da öğretmenlik mesleğinin toplumdaki saygınlığını arttırarak ve maddi imkânlarının iyileştirilerek çekici hâle getirilmesiyle sağlandığını ifade etmiştir. Öğretmen yetiştirme sistemlerinin geliştirilmesinde siyasiler, eğitimciler ve bu alandaki bilim insanlarının birlikte hareket etmesinin faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (2011) yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, Kosova'da öğretmen yetiştirme politikalarını 1990-2010 yılları arasında incelemiş ve iki ülke sınıf öğretmenliği programlarının öğretmenlik uygulamalarını değerlendirmiştir. Yapılan araştırma sonucuna göre, Kosova'da öğretmenler öğrenimlerinin birinci yılından itibaren 4 yıl öğretmenlik uygulaması dersi almaktadırlar. Necatibey Eğitim Fakültesi'ndeki öğretmen adayları ise öğretmenlik uygulaması dersini öğrenimlerinin son yılında almaktadırlar. Araştırmadan elde edilen nicel bulgulara dayanarak, Kosova Prizren Eğitim Fakültesi'ndeki sınıf öğretmeni adayları öğretmenlik uygulaması sürecine Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi'ndeki sınıf öğretmeni adaylarından daha olumlu bakmaktadır.

Uygun, Ergen ve Öztürk (2011) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlik uygulaması süreci Türkiye, Almanya ve Fransa için karşılaştırılmıştır. Bu araştırma ile öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine aktif katılımlarının etkililiği açısından karşılaştırıldığında, Fransa ve Almanya'da dersin sorumluluğunu tek sorumlu öğretmen olarak üstlenen öğretmen adaylarının aktif katılımlarının, Türkiye'de uygulama öğretmeni gözetiminde

derslere katılan öğretmen adaylarının aktif katılımlarından daha yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Delibaş (2007) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Almanya ve Finlandiya biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarının Türkiye biyoloji öğretmeni yetiştirme programları ile benzerlik ve farklılıkları çalışılmıştır. Karşılaştırılan ülkelerin eğitim politikaları, üniversitelere öğrenci seçme aşamaları, öğretmen eğitiminin süresi, amaçları ve kapsamı göz önünde bulundurularak biyoloji öğretmenliği programlarının ders içeriklerinin farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile Türkiye'nin AKTS kredisinin diğer ülkelere göre daha fazla olduğu ve Türkiye'de zorunlu ana ders sayısının daha fazla olmasından dolayı, öğretmen adaylarının dersleri derinlemesine öğrenemeyerek iyi bir öğrenme sağlanamadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye ve Finlandiya'da öğretmenler tek alanda öğretmen olarak yetiştirilirken, Almanya ve İngiltere'de iki alan (Biyoloji ve Kimya) öğretmeni olarak yetiştirilmektedirler.

2.5.2. Türkiye'de Öğretmenlik Uygulamaları ile İlgili Araştırmalar

Başar, Gönül ve Demir (2020) yaptıkları çalışmalarında, konusu öğretmenlik uygulaması olan 59 tezi incelemişlerdir. Yapılan araştırma sonucuna göre, okul deneyimi dersinin 2018 yılında kaldırılmasından sonra öğretmenlik uygulaması dersinin tek başına, öğretmenlerin teori-pratik dengesi kurmalarında yetersiz kaldığı bulunmuştur. Bu araştırma ile üniversitelerde yayımlanan Öğretmenlik Uygulaması Yönergelerinin araştırmacılar tarafından diğer ülkelerle kıyaslanarak belli kriterlere göre incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bebek (2020) yaptığı çalışmasında, Fen Bilgisi öğretmen adaylarıyla, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi aldıkları bir dönemde, akran eğitimi yaklaşımı ile fen bilgisi öğretmen adayları sınıf öğretmeni adaylarına fen dersi müfredatından seçtikleri konuları anlatmışlardır. Bu çalışma ile fen bilgisi öğretmen adaylarının derslerini öğretirken

öğrenci seviyesine uygunluk sağladıklarını ve sınıf öğretmen adaylarının ise fen dersleri ile ilgili kavramsal bilgilerini arttırdığı görülmüştür. Öğretmenlik uygulamalarında akran eğitiminin kullanılmasının dersin planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine olumlu etkisinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayvacı, Özbek ve Bülbül (2019) tarafından yapılan çalışmada, alan yazında öğretmenlik uygulaması sürecini konu alan çalışmaların eksikliği olarak belirlenen, uygulama yapılan öğrenci görüşlerine yer vermemek sorunu giderilmeye çalışılmıştır. Yapılan çalışmada öğrenci görüşlerine yer verilmiştir. Bu çalışmada, uygulama yapılan öğrenciler tarafından öğretmen adaylarının öğrencileri tanıdıkça, ilerleyen derslerde dersi daha başarılı işledikleri ifade edilmiştir. Aynı zamanda öğrenciler, derste bir aday öğretmeninin bulunmasının etkinlik yapılacak fikrini oluşturmasıyla, dersi daha eğlenceli buldukları sonucunu da ortaya çıkarmıştır. Bu sürece öğretmen adaylarının bakışı ise; dersteki etkinliklerin zaman aldığı ve derste öğrencilerin sürekli aktif olmasından kaynaklı sınıf hakimiyeti sağlamakta zorluk çekildiği yönündedir.

Çelik ve Gül (2018) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmeni adaylarına, iki eğitim dönemi boyunca almış oldukları öğretmenlik uygulaması dersi sırasında okul yöneticisi, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanları ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adayları, uygulama okulu yöneticilerinden; karşılaştıkları sorunlara çözüm odaklı yaklaşmalarını, kendi mesleki deneyimlerini paylaşmalarını ve öğretmen adaylarının mesleki deneyim kazanmalarına destek olmalarını beklemektedir. Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarından beklentileri; okula öğretmen adaylarıyla birlikte giderek adayları idarecilerle tanıştırmaları ve öğretmen adaylarını ders esnasında da en az bir kez dinleyip geri bildirim vermeleridir. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden beklentileri ise, sınıfta ders anlatımı esnasında yalnız bırakılmamalarıdır.

Alkan (2017) çalışmasında konusu öğretmenlik uygulaması olan 47 makale incelenmiş, öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili karşılaşılan sorunların nedenlerinin incelenmesinin alana katkı sağlayabileceği fikri öne sürülmüştür. Bu çalışma ile öğretim elemanları ve öğretmenlerden alınacak geribildirimlerin hem öğretmen adaylarının motivasyonlarını arttırdığı hem de bilgi ve becerilerini geliştirmeye yardımcı olduğu bulunmuştur. Ayrıca, çalışmalarda araştırma grubu olarak genellikle aday öğretmenlerin seçildiğinin, fakat uygulama okullarındaki öğrenci gruplarının da görüşlerine yer verilmesinin yerinde olacağı önerisine ulaşılmıştır.

Baran, Yaşar ve Maskan (2015) yaptıkları çalışmalarında, fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili görüşlerini değerlendirmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adayları yüksek öğrenimleri boyunca gördükleri dersler ile lise fizik dersi müfredatı arasında herhangi bir bağlantı kuramadıklarını belirtmişlerdir. 2013 KPSS'de ilk defa yapılan Alan Bilgisi Sınavında 40 tane alan bilgisi sorusu sorulmuş ve sınav sonucunda ise adayların fizik dersi alan bilgisi sorularının ortalamasının 17,6 olduğu görülmüştür.

Paker (2008) yaptığı çalışmasında araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %91'inin öğretmenlik uygulaması süresince öğretim görevlilerinden geri dönüt aldıklarını, fakat dönütlerin zayıf ve eksik olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, çalışmada geri dönüt verirken dikkat edilmesi gerekenler de belirlenmiştir. Geri dönütlerin öğretmen adayına bildirilmesi için geri dönüt saati belirlenmesinin yararlı olacağı belirtilmiştir. Görüşmeye uygulama sürecinde öğretmen adayının olumlu özellikleri ile başlanıp, daha sonra önem derecesine göre eksiklikler, düzeltilmesi beklenecek bir süre verilerek sırayla bildirilmesinin yararlı olacağı sonucu çıkmıştır.

İlgili literatürde ülkemiz ve diğer ülkelerde yapılan öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik uygulaması konulu çalışmalarda, farklı ülkelerdeki öğretmen yetiştiren kurumların alan eğitimi derslerinin içerikleri, öğretmenlik meslek eğitimi derslerinin içerikleri, öğretmenlik uygulaması derslerinin verildiği öğretim basamakları ve öğretmen yetiştiren kurumların

okullarla ilişkisinin ülkemiz ile benzerlik ve farklılıklarının çalışıldığı araştırmalar bulunmaktadır. Ülkemizde yapılan öğretmenlik uygulaması konulu çalışmalarda ise; öğretmenlik uygulaması sürecinde paydaşların rollerinin, birbirlerinden beklentilerinin bilinmesinin, ortaya çıkan sorunların nedenlerinin saptanması ve iyileştirilmesinin etkili bir uygulama sürecinin gerçekleşmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri analizi konularına yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemi kullanılarak karşılaştırmalı eğitim araştırması yapılmıştır. Karma yöntem, araştırma problemini daha iyi tanımlamak için hem nicel hem de nitel veri setlerini birlikte kullanarak, bu iki veri setinin ayrı ayrı kullanılmasından daha büyük avantajla, sonuçlara ulaşılması olarak ifade edilmektedir (Creswell, 2019). Karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Yakınsayan paralel desende, nicel ve nitel veriler eş zamanlı olarak kullanılmakta ve veriler ayrı ayrı değerlendirilip daha sonra sonuçları birleştirilerek değerlendirilmektedir (Creswell & Plano Clark, 2015).

Bu araştırmada, Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programlarındaki öğretmenlik uygulamasının benzer ve farklı yönlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada yer verilen karşılaştırmalı eğitim, farklı ülke ve kültürlerdeki, en az iki eğitim sisteminin benzer ve farklı yönlerini tespit etmeye yardımcı olan, eğitimin daha verimli

olması için yenilikler getiren, bu yeniliklerin belli bir temelde ve kontrolde gerçekleşmesini sağlayan bir eğitim bilimi dalıdır. Karşılaştırmalı eğitim, dünya çapında karşılaşılan eğitim sorunlarına çözüm bulma amacı taşımaz. Ülkelerin kendi eğitim sorunlarına çözüm ararken, geniş bir bakış açısı kazanmalarına yardımcı olur (Demirel, 2000; Erdoğan, 2015; Türkoğlu, 1998).

Nicel verilerin toplanmasında iki ülke biyoloji öğretmenliği son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına "Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Anketi" Bacaksız (2024) uygulanmıştır. Nitel veriler iki yöntemle toplanmıştır. Bunlar doküman incelemesi yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniğidir. Doküman incelemesi yöntemi kullanılarak, Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programlarındaki öğretmenlik uygulaması sürecinin işleyişine ait bilgiler karşılaştırılarak verilmiştir. Karşılaştırmalı eğitim kapsamında seçilen, bir veya birden fazla ülkeye ait eğitim sisteminin incelenmesi konusunda yapılacak olan ilk iş, o ülkeye ait yazılı materyalin incelenmesidir. Araştırma konusuna bilgi sunan her yazılı materyal, doküman veya belge olarak tanımlanır (Balcı, 2016). Araştırmanın başlangıç aşamasında konuya duyulan merak, konuya ait belgelere ulaşmakla birlikte somut bilgilere dönüşür. Dokümanlar kullanılarak araştırmaya ait pek çok detaylı bilgi elde edilebilir. Doküman incelemesi kendi başına kullanılacak bir araştırma yöntemi olabileceği gibi sosyal bilimlerde de anket, görüşme gibi yöntemlerin yanında bir yöntem olarak ek bilgi kaynağı işlevini görür (Bryman, 2012; Mogalakwe, 2006; Travers, 2001; Yıldırım & Şimşek, 2013). Doküman incelemesi, ek verilerin sağlanmasının yanında, çalışmanın güvenirliğini de tek bir yöntem ile sağlanan olası yanlılığı engelleyerek arttırabilir (Patton, 2002; Saldana, 2011).

Öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili görüşleri almak için iki ülke biyoloji öğretmenliği son sınıfta öğrenim gören biyoloji öğretmen adayları ve iki ülkenin biyoloji öğretmenliği programlarında öğretmenlik uygulaması derslerinde görev alan uygulama öğretim elemanları ile açık uçlu sorularla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde

edilen verilere göre, iki ülke biyoloji öğretmenliği programlarındaki öğretmenlik uygulamaları karşılaştırılmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel verilerinin elde edildiği çalışma grubu, 2024-2025 öğretim yılında Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi Biyoloji ve Kimya Enstitüsü biyoloji öğretmenliğinde öğrenim gören 34 son sınıf öğrencisi ve Ankara'daki bir devlet üniversitesinin biyoloji öğretmenliği programında öğrenim gören 21 son sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir.

Rusya Federasyonu Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, Moskova'nın kozmopolit yapısı ve federasyona bağlı bütün bölgelerden olduğu gibi, Orta Asya Cumhuriyetleri'nin yanı sıra Avrupa ve Uzak Doğu ülkelerinden de öğrencilerin üniversite eğitimi almak amacıyla tercih ettikleri bir şehir olmasından dolayı seçilmiştir. Bölgenin en başarılı ve popüler üniversitesi Moskova Devlet Üniversitesi (МГУ) MGU' dur.

Araştırmada çalışmaya katılan öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması değerlendirme anketinin birinci bölümündeki sorularla iki ülke biyoloji öğretmen adaylarının yaşları, öğretmenlik uygulaması süresi boyunca uygulama öğretmenini gözlemleme sayıları, dersi aktif işleme sayıları ve uygulama öğretim elemanı tarafından izlenme sayıları açısından karşılaştırılmıştır.

İki ülke biyoloji öğretmen adaylarının çoğu 21-23 yaş aralığındadır. 24-26 yaş aralığında olanlar Türkiye'deki adayların %14,3'ünü oluşturur. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %23,5'i 24-26 yaş aralığındadır. Rusya Federasyonu'ndan bir öğretmen adayı da 26 yaşından büyüktür.

Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %95,2'si uygulama öğretmenini 3'ten fazla kez gözlemlemiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının % 73,5'i uygulama

öğretmenini 3'ten fazla kez gözlemlemiştir. Rusya Federasyonu'ndaki adayların % 8,8'i uygulama öğretmenini hiç gözlemlememiştir. %2,9 'u 1 kez, %11,8'i 2 kez ve %2,9'u 3 kez gözlemlemiştir.

Rusya Federasyonu'ndaki adayların %97,1'i 3'ten fazla kez dersi kendi işlemiştir. Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4'ü 3'ten fazla kez dersi kendileri işlemişlerdir. %19'u 2 kez, %19'u 3 kez ve %9,5'i 1 kez dersi kendileri işlemişlerdir. Her iki ülkede de dersi kendisi işlemeyen biyoloji öğretmen adayı yoktur.

Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %88,2'si 3'ten fazla kez öğretim üyesi tarafından gözlemlenmiştir. %11,8'i 2 kez gözlemlenmiştir. Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4'ü 1 kez öğretim üyesi tarafından gözlemlenmiştir. %33,3'ü 2 kez, %9,5'i 3'ten fazla ve %4,8'i hiç gözlemlenmemiştir.

Araştırmaya Türkiye ve Rusya Federasyonu'nda görev yapan 6 uygulama öğretim elemanı katılmıştır. Her iki ülkeden 3 öğretim elemanının öğretmenlik uygulamalarına yönelik görüşleri alınmıştır. Tablo 1'de görüldüğü gibi Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulamasından sorumlu olan öğretim elemanlarının hepsi doçenttir ve sırasıyla 25 yıl, 12 yıl ve 20 yıl mesleki deneyime sahiptir. Türkiye'deki biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulamasından sorumlu olan öğretim elemanlarının hepsi profesördür ve sırasıyla 26 yıl, 26 yıl ve 21 yıl mesleki deneyime sahiptir.

Tablo 1

Çalışma Grubundaki Uygulama Öğretim Elemanlarının Özellikleri

Ülkeler	Akademik Unvan	Uzmanlık Alanı	Deneyim Yılı
Rusya Federasyonu	Doçent	Eğitim Bilimleri Alanı	25 yıl
	Doçent	Eğitim Bilimleri Alanı	12 yıl
	Doçent	Eğitim Bilimleri Alanı	20 yıl
Türkiye	Profesör	Eğitim Bilimler Alanı	26 yıl
	Profesör	Eğitim Bilimler Alanı	26 yıl
	Profesör	Eğitim Bilimler Alanı	21 yıl

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçlarından anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçları için, çalışmayı yürüten araştırmacının sahip olduğu Rusça B1 seviyesindeki sertifikası sayesinde yapılan incelemeler ve düzenlemelerle, daha sonra ise alanında uzman bir tercüman aracılığıyla Rusça kontrolleri yapılarak oluşturulmuştur (Ek 4, Ek 5 ve Ek 6).

3.3.1. Araştırılan Dokümanlar

İki ülke biyoloji öğretmenliği programının öğretmenlik uygulaması dersine ait yönetmelikler, kılavuzlar ve ders programları kullanılmıştır (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023a; Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023b; Milli Eğitim Bakanlığı, 2021; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2025; Rusya Federasyonu Buryat Devlet Üniversitesi, 2021).

3.3.2. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi

Araştırmada iki ülke biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla Bacaksız (2024) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi" (Ek 1) kullanılmıştır. Araştırmaya ait nicel verilerin toplanması için, Bacaksız (2024) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi kullanım izni alınmıştır (Ek 11). Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, katılımcıların kişisel bilgilerini belirlemek amacıyla yaş, uygulama öğretmeninin gözlemlenme sıklığı, öğretim elemanının öğretmen adaylarını gözlemleme sıklığı ve öğretmen adayının dersi işleme sıklığından oluşan 4 sorudan oluşmaktadır.

Anketin ikinci bölümü Bacaksız (2024) tarafından geliştirilen 5'li Likert tipi ölçeğin kullanıldığı dersin planlama sürecine ait 7, dersin uygulanma sürecine ait 23 ve dersin değerlendirme sürecine ait 8 soru olmak üzere, toplam 38 sorudan oluşmaktadır.

3.3.3. Öğretmenlik Uygulaması Görüşme Formları

Araştırmada kullanılan görüşme formları iki ülke biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili görüşlerini almak amacıyla (Ek 2 ve Ek 5) ve iki ülkede öğretmenlik uygulaması dersinin yürütülmesinden sorumlu olan uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini almak amacıyla (Ek 3 ve Ek 6) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Görüşme formları açık uçlu 5 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular ile biyoloji öğretmen adaylarına ve uygulama öğretim elemanlarına öğretmenlik uygulaması dersini ne düzeyde yeterli buldukları, öğretmenlik uygulamasının olumlu yönleri, öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri, süreç boyunca karşılaştıkları sorunlar ve öğretmenlik uygulamasının daha etkili olması için önerileri sorulmuştur. Türkçe hazırlanan görüşme formları, alanında uzman bir tercüman aracılığıyla Rusça'ya tercüme edilerek Rusça olarak da hazırlanmıştır (Ek 5 ve Ek 6). Görüşme soruları için eğitim programları ve öğretim bölümünde görev yapan üç öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda, bazı sorular yeniden düzenlenmiştir.

Biyoloji öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanlarına uygulanan görüşme formlarında biyoloji öğretmen adaylarına uygulanan açık uçlu anket sorularından 1.soru, "Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulaması dersinde verilen eğitimi, başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirmek için yeterli buluyor musunuz?", "Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulamasında verilen eğitimi başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirmek için ne düzeyde yeterli buluyorsunuz? Açıklayabilir misiniz ?" olarak değiştirilmiştir.

Uygulama öğretim elemanlarına uygulanan görüşme formu 4.sorusu, "Öğretmenlik uygulaması esnasında karşılaştığınız sorunlar nelerdir?", "Uygulama okul yöneticisi, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarıyla karşılaştığınız sorunlar nelerdir?" olarak değiştirilmiş, biyoloji öğretmen adaylarına uygulanan görüşme formu sorularından sorularından 4.soru, "Uygulama öğretim elemanı, uygulama yapılan öğrenciler, uygulama okul yöneticisi, uygulama öğretmenleri ve uygulama okulu koşullarıyla yaşanan sorunlar nelerdir?" olarak değiştirilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecine başlamadan önce, 2024 yılının Kasım ayında Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'na başvuru yapılmış ve etik komisyon onayı alınmıştır (Ek 9). 2025 yılı Mart ayında da veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için gerekli kurum izni Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi'nden yazışma yolu ile alınmıştır (Ek 7). Veri toplama sürecinde, nitel ve nicel veriler ayrı ayrı ve eş zamanlı olarak toplanmıştır. Veriler ayrı ayrı toplanarak, bir veri setinin sonucu diğer veri setini etkilememiştir. Türkiye'de ve Rusya Federasyonu'nda veriler 2025 Mart ayında toplanmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Anketi, Türkiye'de çalışma grubunu oluşturan Ankara'daki bir devlet üniversitesinin biyoloji öğretmenliği son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Anketin uygulanmasında gönüllü öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini almış olma şartı aranmıştır. Çalışmanın amacı ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır.

Rusya Federasyonu'nda çalışma grubunu oluşturan Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi Kimya ve Biyoloji Enstitüsü Biyoloji öğretmenliği son sınıfta öğrenim gören gönüllü öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulaması dersini alma şartı aranmış ve öğretmen adaylarına, ölçme aracı elektronik posta yolu ile gönderilmiştir. Katılımcılara, Gönüllü Olur Formu (Ek 8) gönderilmiş ve çalışmanın amacı ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır.

Çalışmanın nitel verileri doküman incelemesi ve yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. İki ülke biyoloji öğretmenliği programının öğretmenlik uygulaması dersine ait yönetmelikler, kılavuzlar, ders programları kullanılmıştır. Türkiye'de "aday öğretmenlerin öğretmenlik uygulaması", Rusça kaynaklarda "geleceğin öğretmenlerinin pedagojik pratiği" olarak ifade edilmektedir.

Anket ve görüşme soruları öğretmen adaylarına uygun olan ders saatlerinde, öğretim üyelerine ise görüşme zamanları belirlenerek gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler Türkiye'deki uygulama öğretim elemanlarından bir tanesi ile yüz yüze, diğer iki uygulama öğretim elemanı ile Zoom programı üzerinden çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Rusya Federasyonu'nda, uygulama izni alınan kurum yetkilisi tarafından bir araştırma görevlisinin görevlendirilmesiyle uygulama öğretim elemanları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Alınan cevaplar yazıya geçirilmiş ve cevaplar elektronik posta yolu ile gönderilmiştir. Görüşmeler ortalama 25-30 dakika sürmüştür. Rusya Federasyonu'nda görüşmeler 2025 Mart ayı son haftasında tamamlanmış olup Türkiye'de uygulama öğretim elemanları ile görüşmeler 2025 Mayıs ayı ilk haftasında yapılarak veri toplama süreci tamamlanmıştır.

3.5. Veri Analizi

Araştırmada nicel ve nitel veriler toplanmıştır. Elde edilen nicel veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 26.0 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler kullanılmıştır. Her maddenin frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri tabloda gösterilmiştir. Aritmetik ortalama değerleri yorumlanırken, 1,00-1,80 değer aralığı "Tamamen Katılmıyorum", 1,81-2,60 değer aralığı "Katılmıyorum", 2,61-3,40 değer aralığı "Kararsızım", 3,41-4,20 değer aralığı "Katılıyorum" ve 4,21-5,00 değer aralığı "Tamamen Katılıyorum" olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın tartışma ve sonuç bölümlerinde, nicel verilerin analizi sonrasında elde edilen nicel bulgulardan "Tamamen Katılıyorum" ve "Katılıyorum" düzeyinde çıkan maddelere yeterli düzeyde katılım sağlandığı kabul edilmiştir. "Kararsızım", "Tamamen Katılmıyorum", "Katılmıyorum" düzeyinde çıkan maddelere yeterli düzeyde katılım sağlanmadığı kabul edilmiştir. Araştırma, bir karşılaştırmalı eğitim araştırması olduğu için, madde aritmetik ortalamaları iki ülke açısından karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi toplanan verilerin düzenlenmesi, verilerin özetlenmesi ve verilerin yorumlanması aşamalarına göre gerçekleşmiştir. İki ülke öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının görüşlerinden alıntılar, ekleme yapılmadan verilerek çalışmanın güvenirliği arttırılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde yapıldığında nitel çalışmaların güvenirliğinin yükselebileceğinin altını çizmektedirler (Büyüköztürk, Akgün, Demirel, Karadeniz & Çakmak, 2023). Bu çalışmada, Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayı ve öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmeden alınan bilgiler yazıya geçirilmiş ve verilerin analizine başlanmıştır.

İki ülke biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini değerlendirmelerinde açık uçlu görüşme sorularına verdikleri cevaplardan oluşturulan kodlara göre temalar ortaya çıkarılmıştır.

Çalışmada katılımcıların bilgilerinin gizli tutulması amacıyla doğrudan ifadelerin sunulmasında Türkiye öğretmen adayları T, Rusya Federasyonu öğretmen adaylarının R şeklinde, Türkiye uygulama öğretim elemanları TÖE, Rusya Federasyonu uygulama öğretim elemanları RÖE şeklinde kısaltılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulamalarının karşılaştırılmasına ait bulgular, araştırmanın alt problemlerine göre verilmiştir

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu kısımda araştırmanın birinci alt problemi "Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulaması derslerinin işleyişi nasıldır?" sorusuna ilişkin doküman incelemesine ait nitel bulgulara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Buna göre, iki ülke biyoloji öğretmenliği programı öğretmenlik uygulaması dersinin işleyişine ait bulgular; biyoloji öğretmenliği programının öğretim süresi, mezun olan öğrencilerin unvanları, öğretmenlik uygulaması dersinin lisans programındaki yeri, amacı, haftalık ders saati sayısı, uygulama okulunun seçimi ve öğretmenlik uygulaması dersinin aşamaları açısından incelenmiş ve karşılaştırılmıştır.

Tablo 2

Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji Öğretmenliği Programı Öğretmenlik Uygulaması Ders İşleyişi Karşılaştırması

Karşılaştırılan Konular	Türkiye	Rusya Federasyonu
Öğretim Süresi	4 yıl	5 yıl
Mezun Olan Öğrencilerin Unvanları	Biyoloji öğretmeni olarak mezun olurlar.	Öğretmenler iki alanda mezun olurlar. Biyoloji ve Kimya öğretmeni veya Biyoloji ve İngilizce öğretmeni olabilmektedir.
Öğretmenlik Uygulamasına Giriş Dersi	-	3.sınıfta 2 dönem
Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Lisans Ders Programındaki Yeri	4.sınıfta 2 dönem	4. ve 5.sınıfta 4 dönem
Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Amacı	Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine, daha iyi hazırlanmaları için genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilişsel ve duyuşsal alan yeterliklerini gerçek eğitim öğretim ortamında kullanarak teori-pratik dengesini sağlamaktır.	Aday öğretmenlerin eğitim sürecini planlamak, yapılan çalışmaların amaçlarını değerlendirmek ve bu süreçte özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri de düşünerek, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre kazanımlar oluşturmaktır.
Haftalık Öğretmenlik Uygulaması Ders Saati Sayısı	İlgili ders 2 saati teorik, 6 saati uygulamalı olmak üzere toplam 8 saatte verilir.	İlgili ders, haftada 8 saat uygulamalı olarak gerçekleşir.
Uygulama Okulu Seçimi	Uygulama okulları İl veya İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerince belirlenir.	Pedagoji Enstitüsü ile gönüllü okul yöneticileri arasında imzalanan sözleşmeye göre belirlenir.

Kaynak: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023b; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2025

Tablo 2' ye göre Türkiye'deki biyoloji öğretmenliği programlarının öğretim süresi 4 yıldır (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023a). Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmenliği programının öğrenim süresi 5 yıldır (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2025).

Türkiye'deki biyoloji öğretmenleri biyoloji öğretmeni olarak mezun olurlarken, Rusya Federasyonu'ndaki öğrenciler Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi 44.03.05 kabul kararı ile, iki alan öğretmeni olarak mezun olurlar. Bu alanlar Kimya ve İngilizce öğretmenliği olabilmektedir. Her alana ait öğretim yöntem ve teknikleri ayrı ayrı okutulmaktadır (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2025). Biyoloji ve kimya öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarına ait ders programı (Ek 10)'da verilmektedir.

Türkiye'deki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması I ve öğretmenlik uygulaması II derslerini öğrenimlerinin son yılında, iki dönem hâlinde almaktadırlar (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2021). Rusya Federasyounu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarına 3. sınıf V. yarıyılda öğretmenlik uygulamasına giriş dersi verilmeye başlanır. 4. ve 5. sınıflarda 4 dönem hâlinde pedagojik pratik dersi verilmeye devam edilir (Rusya Federasyonu Buryat Devlet Üniversitesi, 2021).

Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarında uygulanan öğretmenlik uygulamasının işleyişi Milli Eğitim Bakanlığı oluru, 28.09.2021 tarih ve 33258264 sayılı yönerge ile belirlenmektedir (Mili Eğitim Bakanlığı, 2021). Rusya Federasyonu'nda öğretmen yetiştirme programlarında öğretmenlik uygulaması (педагогическая практика), Rusya Federasyonu Bilim ve Yüksek Eğitim Bakanlığı eğitim standartları ve programlarına göre gerçekleşir. Öğretmenlik uygulaması (B2.B.05(P) ders kodu ile) süresi, içeriği, işleyişi federal yasalar tarafından düzenlenmemektedir. Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı'nın 885/390 sayılı emir ve Rusya Federasyonu Bilim ve Yüksek Eğitim Bakanlığı 5 Ağustos 2020 tarihli öğretmenlerin uygulama eğitimine ilişkin yönetmelik esas alınır fakat eğitim kurumlarının eğitim programlarına göre değişiklik yapacakları esnek bir programa göre yürütülmektedir. Ayrıca, öğretmenlik uygulaması yürütülürken, öğretmen adaylarının uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ve engelli öğrenciler varsa onların öğretmenlik uygulaması esnasında dikkat edilmesi gerekenlere de, yönetmelik maddelerinde yer verilmiştir (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Türkiye'de öğretmenlik uygulaması dersi 2 saati teorik, 6 saati uygulamalı olarak haftada 8 saat verilmektedir Rusya Federasyonu'nda öğretmenlik uygulaması dersi haftada 8 saat uygulamalı olarak gerçekleşmektedir (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023b; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Türkiye'de uygulama yapılacak MEB'e bağlı resmi veya özel eğitim kurumları olan uygulama okulları il/ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından belirlenir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021, s.3). Rusya Federasyonu'nda sene başında Pedagoji Enstitüleri yetkilileri ile uygulama için gönüllü okul yöneticileri arasında sözleşme imzalanır (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Türkiye'de öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, öğretmen adaylarının genel kültür, alan eğitimi ve öğretmenlik meslek eğitiminde edindikleri bilişsel ve duyuşsal alan yeterliliklerini gerçek eğitim öğretim ortamlarında kullanarak, teori-pratik dengesini sağlamaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021). Rusya Federasyonu'nda öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, aday öğretmenlerin eğitim sürecini planlamak, yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek ve bu süreçte özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri de sistemin bir parçası olarak düşünerek, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran kazanımlar oluşturmaktır (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Türkiye'de Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II derslerinin her ikisinde de uygulama öğretmenini gözlemleme ve aktif ders anlatımı iç içe gerçekleşir. Rusya Federasyonu'nda öğretmen adaylarının uygulama öğretmenini gözlemledikleri öğretmenlik uygulamasına giriş dersi ve öğretmen adayının eğitici dersleri yürüttüğü pedagojik pratik dersi bulunmaktadır (Rusya Federasyonu Buryat Devlet Üniversitesi, 2021).

Türkiye'deki öğretmen adayları öğretmenlik uygulması sürecinde her hafta uyguladıkları etkinliklerin raporlarını dosyasında muhafaza eder. Uygulama öğretmeni, ders değerlendirme formundaki ders ile edinilmesi gereken yeterlikleri, öğretmen adayının eksiği

var (E), kabul edilebilir (K) ve iyi yetişmiş olarak (İ) değerlendirir. Değerlendirme işlemi sonunda, bir formül aracılığıyla öğrenci notu oluşturulur (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023b). Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları da her hafta yaptıkları etkinliklerin kayıtlarını tutarlar. Aktif olarak anlattıkları dersin hazırlanmasında kullandıkları dokümanlarını, 10 gün içerisinde dersten sorumlu öğretim elemanına teslim etmek zorundadır (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Her iki ülkede de öğretmenlik uygulamasının değerlendirme sürecinde, uygulama öğretmeni ve gruptaki diğer arkadaşları tarafından öğretmen adayının işlediği ders değerlendirilir. Bütün bunlar göz önünde bulundurularak öğrenci değerlendirme notu verilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu kısımda araştırmanın ikinci alt problemi "Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları ile ilgili görüşleri nelerdir?" sorusuna ait nicel ve nitel bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1. Nicel Verilere Ait Bulgular

Buna göre "Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Anketi"nde öğretmenlik uygulamasının planlama, uygulama ve değerlendirme boyutlarına ilişkin bulunan 38 soruya ait veriler betimsel istatistik değerler hesaplanarak analiz edilmiştir. Öğretmenlik uygulaması anketinin dersin planlama sürecine ait betimsel istatistik değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Anketinin Dersin Planlama Süreci Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Dağılımlar ve Ortalamalar

Maddeler		Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum			
		F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	N	X
Dersin Planlama Süreci													
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.	TR	10	47,6	9	42,9	1	4,8	1	4,8	0	0	21	4,33
	RF	9	26,5	18	52,9	2	5,9	1	2,9	4	11,8	34	3,79
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.	TR	11	52,4	9	42,9	1	4,8	0	0	0	0	21	4,48
	RF	15	44,1	13	38,2	2	5,9	1	2,9	3	8,8	34	4,06
3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.	TR	11	52,4	10	47,6	0	0	0	0	0	0	21	4,52
	RF	13	38,2	12	35,3	4	11,8	2	5,9	3	8,8	34	3,88
4. Okulun çalışanlarıyla tanışmamı sağlar.	TR	7	33,3	5	23,8	7	33,3	2	9,5	0	0	21	3,81
	RF	9	26,5	11	32,4	6	17,6	4	11,8	4	11,8	34	3,50
5. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamamı sağlar.	TR	5	23,8	10	47,6	4	19	2	9,5	0	0	21	3,86
	RF	12	35,3	8	23,5	7	20,6	2	5,9	5	14,7	34	3,59
6. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamamı sağlar.	TR	7	33,3	6	28,6	5	23,8	3	14,3	0	0	21	3,81
	RF	12	35,3	8	23,5	8	23,5	3	8,8	3	8,8	34	3,68
7. Gerekli ders kitaplarına ulaşmamı sağlar.	TR	8	38,1	7	33,3	3	14,3	3	14,3	0	0	21	3,59
	RF	9	26,5	8	23,5	5	14,7	7	20,6	5	14,7	34	3,26

Not: TR = Türkiye RF = Rusya Federasyonu

Tablo 3'te anketin birinci "Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar." maddesi için, Türkiyede'ki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6'sı "Tamamen Katılıyorum" ve %42,9'u "Katılıyorum" görüşlerini bildirmiştir. Bu görüşlerden farklı olarak %4,8'ile "Kararsızım" ve %4,8 ile "Katılmıyorum" görüşleri de yer almaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları ise; %52,9 ile "Katılıyorum" görüşünü bildirmiştir. Daha sonra sırası ile, %26,5 "Tamamen Katılıyorum", %11,8 "Tamamen Katılmıyorum", %5,9 "Kararsızım" ve %2,9 "Katılmıyorum" görüşleri bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulaması dersinin hedefleri hakkında bilgi sahibi olmaları açısından, birinci maddenin aritmetik ortalaması esas alınarak Türkiye için 4,33 ile

“Tamamen Katılıyorum”, Rusya Federasyonu için, 3,79 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin ikinci “Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4’ü “Tamamen Katılıyorum” ve %42,9’u “Katılıyorum” görüşleri ile çoğunluktadır. %4,8’i ise “Kararsızım” görüşünü belirtmiştir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının görüşleri ise, %44,1 ile “Tamamen Katılıyorum” olarak ifade edilmiştir. Bu görüşler sırası ile %38,2 “Katılıyorum” , %8,8 “Tamamen Katılmıyorum”, %5,9 “Kararsızım” ve %2,9 “Katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ait öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalaması esas alınarak, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması planlama sürecinde, öğretmenlik uygulamasında gerçekleştirecekleri etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmaları, Türkiye için 4,48 ile “Tamamen Katılıyorum”, Rusya Federasyonu için 4,06 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin üçüncü “Uygulama süresi boyunca uyulması gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4’ü “Tamamen Katılıyorum” ve %47,6’sı “Katılıyorum” görüşleri ile çoğunluktadır. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının ise, %38,2’si “Tamamen Katılıyorum” ve %35,3’ü “Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Bu görüşlerden farklı olarak %11,8 ile “Karasızım”, %8,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” ve %5,9 ile “Katılmıyorum” görüşleri bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının,uygulama süresi boyunca uymaları gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanması yönünden, üçüncü maddenin aritmetik ortalaması esas alınarak, Türkiye için 4,52 ile “Tamamen Katılıyorum”, Rusya Federasyonu için 3,88 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin dördüncü “Okulun çalışanlarıyla tanışmamı sağlar.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adayları %33,3’ü “Tamamen Katılıyorum” ve %33,3’ü “Kararsızım” görüşünü belirtmişlerdir. Bu görüşleri daha sonra, %23,8 ile “Katılıyorum” ve %9,5 ile

“Katılmıyorum” görüşleri takip etmiştir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının ise, %32,4’si “Katılıyorum” görüşünü belirtmiştir. Bu görüşlerden başka %26,5 “Tamamen Katılıyorum”, %17,6 “Kararsızım”, %11,8 “Katılmıyorum” ve yine %11,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulaması planlama sürecinde okul çalışanlarıyla tanışmasının sağlanması yönünden, dördüncü madde aritmetik ortalaması esas alınarak Türkiye için, 3,81 ile “Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,50 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin beşinci “Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamamı sağlar.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6’sı “Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Bu görüşü sırası ile %23,8 ile “Tamamen Katılıyorum”, %19 ile “Kararsızım” ve %9,5 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmiştir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %35,3’ü “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmişlerdir. Bu görüşü sırası ile %23,5 ile “Katılıyorum”, %20,6 ile “Kararsızım”, %14,7 ile “Tamamen Katılıyorum” görüşleri takip etmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması etkinliklerini uygulama öğretmenleri ile hazırlamaları yöününden, beşinci madde aritmetik ortalaması esas alınarak, Türkiye için 3,86 ile “Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,59 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin altıncı “Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamamı sağlar.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %33,3’ü “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmiştir. Bu görüşü sırası ile %28,6 ile “Katılıyorum”, %23,8 ile “Kararsızım” ve %14,3 ile “Katılmıyorum” görüşleri takip etmiştir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %35,3’ü “Tamamen Katılıyorum” görüşünü belirtmiştir. Bu görüşlerden farklı olarak, %23,5’i “Katılıyorum” ve yine %23,5’i “Kararsızım”, %8,8’i “Katılmıyorum” ve %8,8’i “Tamamen Katılmıyorum” görüşleri belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını öğretim elemanı ile hazırlamaları yönünden, altıncı madde aritmetik ortalalaması esas

alınarak Türkiye için 3,81 ile "Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,68 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yedinci "Gerekli ders kitaplarına ulaşmamı sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %38,1'i "Tamamen Katılıyorum" görüşünü belirtmiştir. Bu görüşten farklı olarak %33,3 ile "Katılıyorum", %14,3' ile "Kararsızım" ve yine %14,3'ü ile "Katılmıyorum" görüşleri bulunmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %26,5'i "Tamamen Katılıyorum" görüşünü belirtmiştir. Bu görüşlerden farklı olarak %23,5'i "Katılıyorum", %20,6'sı "Katılmıyorum" ve %14,7'ü "Kararsızım" ve yine %14,7'si "Tamamen Katılmıyorum" görüşleri belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması planlama sürecinde gerekli ders kitaplarına ulaşmalarının sağlanması yönünden, yedinci madde aritmetik ortalaması esas alınarak Türkiye için 3,95 ile "Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,26 ile "Kararsızım" düzeyinde bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulaması anketinin dersin uygulanma sürecine ait betimsel istatistik değerleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Anketin sekizinci "Konu alanı teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6'si "Katılıyorum" görüşünü belirtmiştir. Bu görüşten farklı olarak %42,9 ile "Tamamen Katılıyorum" ve %9,5 ile "Kararsızım" görüşleri de bulunmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %38,2'si "Katılıyorum" ve %32,4'ü "Tamamen Katılıyorum" görüşlerini belirtmişlerdir. Bu görüşlerden farklı olarak %11,8 ile "Kararsızım" ve yine %11,8 ile "Tamamen Katılmıyorum" görüşleri bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının %5,9'u ise bu maddeyi "Katılmıyorum" olarak cevaplamıştır. Öğretmen adaylarının konu alanı teorik bilgilerin uygulanması için zamanı yeterli bulmaları açısından, sekizinci madde aritmetik ortalaması esas alınarak Türkiye için 4,33 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,74 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Tablo 4

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Anketinin Dersin Uygulanma Süreci Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Dağılımlar ve Ortalamalar

Maddeler		Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	N	X
Dersin Uygulanma Süreci													
8. Konu alanı teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.	TR	9	42,9	10	47,6	2	9,5	0	0	0	0	21	4,33
	RF	11	32,4	13	38,2	4	11,8	2	5,9	4	11,8	34	3,74
9. Meslek bilgisi teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.	TR	10	47,6	9	42,9	2	9,5	1	4,8	1	4,8	21	4,33
	RF	10	29,4	13	38,2	6	17,6	1	2,9	4	11,8	34	3,71
10. Öğretmenlik mesleğine ilişkin güçlü yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.	TR	9	42,9	10	47,6	1	4,8	1	4,8	0	0	21	4,29
	RF	13	38,2	16	47,1	2	5,9	0	0	3	8,8	34	4,06
11. Öğretmenlik mesleğine ilişkin zayıf yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.	TR	10	47,6	10	47,6	1	4,8	0	0	0	0	21	4,43
	RF	12	35,3	13	38,2	5	14,7	1	2,9	3	8,8	34	3,88
12. Öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.	TR	11	52,4	10	47,6	0	0	0	0	0	0	21	4,52
	RF	12	35,3	14	41,2	4	11,8	1	2,9	3	8,8	34	3,91
13. Öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.	TR	10	47,6	9	42,9	2	9,5	0	0	0	0	21	4,38
	RF	11	32,4	16	47	4	11,8	0	0	3	8,8	34	3,94
14. Okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur	TR	6	28,6	7	33,3	4	19	4	19	0	0	21	3,71
	RF	10	29,4	11	32,4	6	17,6	3	8,8	4	11,8	34	3,59
15. Veliler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.	TR	2	9,5	2	9,5	9	42,9	4	19	4	19	21	2,71
	RF	7	20,6	10	29,4	5	14,7	4	11,8	8	23,5	34	3,12
16. Hazırladığım ders planını işlediğim dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmeme fırsat verir.	TR	9	42,9	10	47,6	1	4,8	1	4,8	0	0	21	4,29
	RF	12	35,3	15	44,1	4	11,8	0	0	3	8,8	34	3,97
17. Öğretme-öğrenme sürecindeki bireysel farklılıkları fark etmemi sağlar.	TR	9	42,9	11	52,4	0	0	1	4,8	0	0	21	4,33
	RF	12	35,3	16	47,1	2	5,9	0	0	4	11,8	34	3,94
18. Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmama fırsat verir.	TR	8	38,1	8	38,1	3	14,3	2	9,5	0	0	21	4,05
	RF	12	35,3	14	41,2	4	11,8	1	2,9	3	8,8	34	3,91
19. İşleyeceğim konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerimi geliştirir.	TR	14	66,7	5	23,8	2	9,5	0	0	0	0	21	4,57
	RF	12	35,3	16	47,1	2	5,9	0	0	4	11,8	34	3,94
20. Etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir.	TR	12	57,1	9	42,9	0	0	0	0	0	0	21	4,57

	RF	14	41,2	12	35,3	4	11,8	0	0	4	11,8	34	3,94
21. Disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmamı sağlar.	TR	6	28,6	9	42,9	6	28,6	0	0	0	0	21	4
	RF	11	32,4	14	47,1	4	11,8	0	0	3	8,8	34	3,94
22. Bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmeme fırsat verir.	TR	12	57,1	8	38,1	1	4,8	0	0	0	0	21	4,52
	RF	13	38,2	15	44,1	3	8,8	0	0	3	8,8	34	4,03
23. Öğretmenler ile iş birliği becerilerimi geliştirir.	TR	7	33,3	10	47,6	4	19	0	0	0	0	21	4,14
	RF	11	32,4	12	35,3	4	11,8	4	11,8	3	8,8	34	3,68
24. Okul yöneticileri ile iş birliği becerilerimi geliştirir.	TR	5	23,8	5	23,8	6	28,6	4	19	1	4,8	21	3,43
	RF	8	23,5	12	35,3	5	14,7	5	14,7	4	11,8	34	3,44
25. Sınıf yönetimi becerilerimi geliştirir.	TR	12	57,1	9	42,9	0	0	0	0	0	0	21	4,57
	RF	12	35,3	16	47,1	2	5,9	1	2,9	3	8,8	34	3,97
26. Öğrencilerin gelişimini takip etmemi sağlar.	TR	9	42,9	9	42,9	2	9,5	1	4,8	0	0	21	4,24
	RF	11	32,4	17	50	2	5,9	1	2,9	3	2,9	34	3,94
27. Öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.	TR	7	33,3	9	42,9	4	19	1	4,8	0	0	21	4,05
	RF	13	38,2	15	44,1	3	8,8	0	0	3	8,8	34	4,03
28. Okul yönetiminin işleyişini kavramama yardımcı olur.	TR	7	33,3	4	19	6	28,6	3	14,3	1	4,8	21	3,62
	RF	8	23,5	13	38,2	5	14,7	3	8,8	5	14,7	34	3,47
29. Deneyimlerimi uygulama grubumdaki arkadaşlarım ile paylaşmamı sağlar.	TR	13	61,9	7	33,3	1	4,8	0	0	0	0	21	4,57
	RF	12	35,3	13	38,2	4	11,8	0	0	5	14,7	34	3,79
30. Deneyimlerimi öğretim elemanım ile paylaşmamı sağlar.	TR	14	66,7	6	28,6	1	4,8	0	0	0	0	21	4,62
	RF	9	26,5	15	44,1	5	14,7	1	2,9	4	11,8	34	3,71

Not: TR = Türkiye RF = Rusya Federasyonu

Tablo 4'te anketin dokuzuncu "Meslek bilgisi teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6'sı "Tamamen Katılıyorum" ve %42,9'u "Katılıyorum" görüşleri ile çoğunluktadır. Bu görüşlerden başka %4,8 ile "Katılmıyorum" ve yine %4,8 ile "Kararsızım" görüşlerini bildirmişlerdir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %38,2 'si "Katılıyorum" görüşünü belirtmiştir. Bu görüşten farklı olarak %29,4 ile "Tamamen Katılıyorum", %17,6 ile "Kararsızım", %11,8 ile "Tamamen Katılmıyorum" ve %2,9 ile "Katılmıyorum" görüşleri bildirilmiştir. Öğretmen adaylarının meslek bilgisi teorik bilgilerin uygulanması için zamanı yeterli bulmaları açısından, dokuzuncu madde aritmetik ortalaması esas alınarak Türkiye için 4,33 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,71 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onuncu “Öğretmenlik mesleğine ilişkin güçlü yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6’sı “Katılıyorum” ve %42,9’u “Tamamen Katılıyorum” görüşleri ile çoğunluktadır. Bu görüşlerden başka %4,8 ile “Katılmıyorum” ve %4.8 ile “Kararsızım” görüşleri de bildirilmiştir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47,1’i “Katılıyorum” görüşünü bildirmiştir. Bu görüşten farklı olarak %38,2 ile “Tamamen Katılıyorum”, %8,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” ve %5,9 ile “Kararsızım” görüşleri bulunmaktadır. İlgili dersin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin güçlü yönlerinin keşfedilmesine yardımcı olması yönünden, onuncu madde aritmetik ortalaması esas alınarak Türkiye için 4,29 ile “Tamamen Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 4,06 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onbirinci “Öğretmenlik mesleğine ilişkin zayıf yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6 ile “Tamamen Katılıyorum” ve yine %47,6 ile “Katılıyorum ”görüşleri çoğunluktadır. Ayrıca, %4,8 ile “Kararsızım” görüşü de bulunmaktadır. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının ise, %38,2’si “Katılıyorum” olarak görüşünü bildirmiştir. Bu görüşten farklı olarak %35,3 ile “Tamamen Katılıyorum”, %14,7 ile “Kararsızım”, %8,8 ile “Tamamen Katılmıyorum” ve %2,9 ile “Katılmıyorum” görüşleri bulunmaktadır. İlgili dersin öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin zayıf yönlerinin belirlenmesine yardımcı olması yönünden, onbirinci madde aritmetik ortalaması esas alınarak, Türkiye için 4,43 ile “Tamamen Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,88 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onikinci “Öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” maddesi için, Türkiyede’ki biyoloji öğretmen adaylarının çoğu, %52,4’ü “Tamamen Katılıyorum” görüşünü bildirimiştir ve %47,6 ‘sı “Katılıyorum” görüşündedir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %41,2’si “Katılıyorum” görüşündedir. Bu

görüşlerden başka %35,3 “Tamamen Katılıyorum”, %11,8 “Kararsızım”, %8,8 “Tamamen Katılmıyorum” ve %2,9 “Katılmıyorum “görüşleri yer almaktadır. İlgili dersin, öğretmen adaylarının öğrencilerle etkili iletişimin geliştirmesinin sağlaması yönünden, onikinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak, Türkiye için 4,52 ile “Tamamen Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,91 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onüçüncü “Öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” maddesi için, Türkiyede’ki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6’sı “Tamamen Katılıyorum” ve %42,9 ‘u “Katılıyorum” görüşleri ile çoğunluktadır. %9,5 i ise “Karasızım” görüşündedir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47’si “Katılıyorum” görüşündedir. Bu görüşlerden başka %32,4’ü “Tamamen Katılıyorum”, %11,8’ i “Kararsızım” ve %8,8 ‘i “Tamamen Katılmıyorum” görüşlerindedir. İlgili dersin, öğretmen adaylarının öğretmenlerle etkili iletişimin geliştirmesinin sağlaması yönünden, onüçüncü madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,38 ile “Tamamen Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,94 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin ondördüncü “Okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” maddesi için, Türkiyede’ki biyoloji öğretmen adaylarının %33,3’ü “Katılıyorum” ve %28,6’sı “Tamamen Katılıyorum” görüşlerini bildirmiştir. %19 ile “Karasızım” ve yine %19 ile “Katılmıyorum” görüşleri de bulunmaktadır. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %32,4’ü “Katılıyorum” ve %29,4’ü “Tamamen Katılıyorum” görüşlerindedir. Bu görüşlerden farklı olarak %17,6 “Kararsızım”, %11,8 “Tamamaen Katılmıyorum” ve %8,8 “Katılıyorum” görüşleri bulunmaktadır. İlgili dersin, öğretmen adaylarının okul müdürü ile etkili iletişimin geliştirmesinin sağlaması yönünden, ondördüncü madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 3,71 ile “Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,59 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onbeşinci “Veliler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” maddesi için, Türkiyede’ki biyoloji öğretmen adaylarının %42,9’u “Kararsızım”

görüşündedir. Bu görüşten başka %19 ile "Tamamen Katılmıyorum" ve yine %19 ile "Katılmıyorum" görüşleri bulunmaktadır. Katılımcıların az bir kısmı, %9,5 ile "Tamamen Katılıyorum" ve yine % 9,5 ile "Katılıyorum" görüşündedir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %29,4'ü "Katılıyorum", %23,5'i "Tamamen Katılmıyorum", %20,6'sı "Tamamen Katılıyorum", %14,7'si "Kararsızım" ve %11,8'i "Katılmıyorum" görüşlerindedir. İlgili dersin, öğretmen adaylarının veliler ile etkili iletişimin geliştirmesinin sağlaması yönünden, onbeşinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 2,71 ile "Kararsızım" ve Rusya Federasyonu için de 3,12 ile "Kararsızım" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onaltıncı "Hazırladığım ders planını işlediğim dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmeme fırsat verir." maddesi için, Türkiyede'ki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6'sı "Katılıyorum" ve %42,9'u "Tamamen Katılıyorum" görüşleri ile çoğunluktadır. %4.8 ile "Katılmıyorum" ve yine %4.8 ile "Kararsızım" görüşleri de bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %44,1'i "Katılıyorum", %35,3'ü "Tamamen Katılıyorum", %11,8'i "Kararsızım" ve %8,8'i "Tamamen Katılmıyorum" görüşlerindedir. İlgili ders planının dersin hedeflerine göre uygulanma fırsatının verilmesi açısından onaltıncı madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için, 4,29 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,97 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onyedinci "Öğretme-öğrenme sürecindeki bireysel farklılıkları fark etmemi sağlar." maddesi için, Türkiyede'ki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4 "Katılıyorum" ve %42,9 "Tamamen Katılıyorum" görüşleri ile çoğunluktadır. %4,8 ile Katılmıyorum görüşünü bildirenler de bulunmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının da %47,1'i "Katılıyorum" görüşündedir. %35,3'i "Tamamen Katılıyorum", %11,8'i "Tamamen Katılmıyorum" ve %5,9'i "Kararsızım" görüşlerindedir. İlgili dersin öğretme-öğrenme sürecinde bireysel farklılıkların fark edilmesini sağlaması yönünden, onyedinci

madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için, 4,33 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,94 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin onsekizinci "Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmama fırsat verir." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %38,1 ile "Tamamen Katılıyorum" ve %38,1 ile "Katılıyorum" görüşlerini bildirdiği bulunmuştur. Bu görüşten farklı olarak, %14,3 ile "Kararsızım" ve %9,5 ile "Katılmıyorum" görüşleri de bulunmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %41,2'si "Katılıyorum" ve %35,3'ü "Tamamen Katılıyorum" görüşündedir. Bu görüşlerden farklı olarak %11,8 ile "Kararsızım", %8,8' ile "Tamamen Katılmıyorum" ve %2,9 ile "Katılmıyorum" görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapılmasına fırsat verme açısından onsekizinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,05 ile "Katılıyorum" ve Rusya Fedearsyonu için 3,91 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin ondokuzuncu "İşleyeceğim konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerimi geliştirir." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %66,7 'si "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Bu görüşten farklı olarak %23,8 ile "Katılıyorum" ve %9,5 ile "Kararsızım" görüşleri de bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47,1'i "Katılıyorum", %35,3'ü "Tamamen Katılıyorum", %11,8 'i "Tamamen Katılmıyorum" ve %5,9'u "Kararsızım" görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin işlenecek konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerinin geliştirilmesi yönünden, ondokuzuncu madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,57 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,94 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirminci "Etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %57,1'i "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Bu görüşten farklı olarak yine katılımcıların çoğu, bu madde için ikinci bir görüş olarak %42,9 ile "Katılıyorum" görüşünü bildirmişlerdir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji

öğretmen adaylarının %41,2'si "Tamamen Katılıyorum", %35,3'ü "Katılıyorum", %11,8'i "Kararsızım", %11,8'i "Tamamen Katılmıyorum" görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin etkili dönüt verme becerilerini geliştirmesi yönünden yirminci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,57 ile "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde, Rusya Federasyonu için 3,94 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmibirinci "Disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmamı sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %42,9'u "Katılıyorum" görüşündedir. Bu görüşten farklı olarak %28,6'sı "Tamamen Katılıyorum" ve yine %28,6'sı "Kararsızım" görüşlerini bildirmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47,1'i "Katılıyorum" görüşündedir. Bu görüşlerden farklı olarak, %32,4'ü "Tamamen Katılıyorum", %11,8'i "Kararsızım" ve %8,8'i "Tamamen Katılmıyorum" görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin, disiplinler arası ilişkilendirme yapmasının sağlanması yönünden yirmibirinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,00 ile "Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,94 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmiikinci "Bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmeme fırsat verir." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %57,1'i "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. %38,1'i "Katılıyorum" ve %4,8'i "Kararsızım" görüşlerini de bildirmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %44,1'i "Katılıyorum", %38,2'si "Tamamen Katılıyorum" görüşündedir. Bu görüşlerden başka %8,8'i "Kararsızım" ve %8,8'i "Tamamen Katılmıyorum" görüşündedir. İlgili dersin biyoloji öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilmesine fırsat vermesi yönünden, yirmiikinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak, Türkiye için 4,52 ile "Tamamen Katılıyorum", Rusya Federasyonu için 4,03 ortalama ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmiüçüncü "Öğretmenler ile işbirliği becerilerimi geliştirir." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6'sı "Katılıyorum" görüşündedir. %33,3'ü

“Tamamen Katılıyorum” ve %19’u da “Kararsızım” görüşlerindedir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %35,3’ü “Katılıyorum”, %32,4’ü “Tamamen Katılıyorum”, %11,8’i “Kararsızım”, %11,8’i “Tamamen Katılmıyorum” ve %8,8’i “Katılmıyorum” görüşlerindedir. İlgili dersin, öğretmen adaylarının öğretmenler ile işbirliği becerilerini geliştirmesi yönünden yirmiüçüncü madde aritmetik ortalamaları esas alınarak, Türkiye için 4,14 ile “Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,68 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmidördüncü “Okul yöneticileri ile işbirliği becerilerimi geliştirir.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %28,6 ile “Kararsızım” görüşü bildirlmiştir. Bu görüşten farklı olarak %23,8’i “Tamamen Katılıyorum”, %23,8’i “Katılıyorum”, %19’u “Katılmıyorum” ve %4,8’i “Tamamen Katılmıyorum” görüşlerindedir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %35,3’ü “Katılıyorum” ve %23,5’i “Tamamen Katılıyorum” görüşlerindedir. %14,7’si “Kararsızım” ve %14,7’si “Katılmıyorum” ve %11,8’i “Tamamen Katılmıyorum” görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin öğretmen adaylarının okul yöneticileri ile işbirliği becerilerini geliştirmesi yönünden, yirmidördüncü madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 3,43 ile “Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,44 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmibeşinci “Sınıf yönetimi becerilerimi geliştirir.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %57,1’i “Tamamen Katılıyorum” görüşü ile çoğunluktadır. %42,9’u “Katılyorum” görüşündedir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47,1’i “Katılıyorum” görüşünü bildirmiştir. Bu görüşten farklı olarak %35,3’ü “Tamamen Katılıyorum”, %8,8’i “Tamamen Katılmıyorum”, %5,9’u “Kararsızım” ve %2,9’u “Katılmıyorum” görüşündedir. İlgili dersin öğretmen adaylarının sınıf yönetimi becerilerini geliştirmesi yönünden, yirmibeşinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,57 ile “Tamamen Katılıyorum”, Rusya Federasyonu için 3,97 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmialtıncı "Öğrencilerin gelişimini takip etmemi sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %42,9'u "Tamamen Katılıyorum" ve yine %42,9'u "Katılıyorum" görüşleri ile çoğunluktadır. Bu görüşlerden farklı olarak %9,5 ile "Kararsızım" ve %4,8 ile "Katılmıyorum" görüşleri de bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %50'si "Katılıyorum" görüşündedir. %32,4'ü "Tamamen Katılıyorum", %8,8'i "Tamamen Katılmıyorum", %5,9'u "Kararsızım", %2,9'u "Katılmıyorum" görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin biyoloji öğretmen adaylarının öğrencilerin gelişimini takip etmelerini sağlaması yönünden, yirmialtıncı madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,24 ile "Tamamen Katılıyorum", Rusya Federasyonu için 3,94 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmiyedinci "Öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %42,9'u "Katılıyorum" görüşündedir. %33,3'ü "Tamamen Katılıyorum", %19'u "Kararsızım", %4,8'i ise "Katılmıyorum" görüşlerindedir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %44,1'i "Katılıyorum", %38,2'si "Tamamen Katılıyorum", %8,8'i "Kararsızım" ve %8,8'i "Tamamen Katılmıyorum" görüşlerini bildirmişir. Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırması yönünden yirmiyedinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,05 ve Rusya Federasyonu için 4,03 ile "Katılıyorum" düzeylerinde bulunmuştur.

Anketin yirmisekizinci "Okul yönetimin işleyişini kavramama yardımcı olur." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %33,3'ü "Tamamen Katılıyorum", %28,6'sı "Kararsızım", %19'u "Katılıyorum", %14,3'ü "Katılmıyorum", %4,8'i "Tamamen Katılmıyorum" görüşündedir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %38,2'si "Katılıyorum", %23,5'i "Tamamen Katılıyorum", %14,7'si "Tamamen Katılmıyorum" ve %14,7'si "Kararsızım" görüşlerindedir. İlgili dersin, öğretmen adaylarının okul yönetiminin işleyişinin kavranmasına yardımcı olması yönünde,

yirmisekizinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 3,62 ile "Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,47 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin yirmidokuzuncu "Deneyimlerimi uygulama grubumdaki arkadaşlarımla paylaşmamı sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %61,9'u "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Bu görüşten farklı olarak %33,3 ile "Katılıyorum" ve %4,8 ile "Kararsızım" görüşleri bulunmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %38,2'si "Katılıyorum" ve %35,3'ü "Tamamen Katılıyorum" görüşlerindedir. Bu görüşlerden farklı olarak %14,7 ile "Tamamen Katılmıyorum" ve %11,8 ile "Kararsızım" görüşleri de bildirilmiştir. İlgili dersin, öğretmen adaylarının deneyimlerini akranlarıyla paylaşmasını sağlaması yönünde, yirmidokuzuncu madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,57 ile "Tamamen Katılıyorum" ve 3,79 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin otuzuncu "Deneyimlerimi öğretim elemanım ile paylaşmamı sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %66,7'si "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Ayrıca, %28,6'sı "Katılıyorum" ve %4,8'i ise" Kararsızım" görüşlerini bildirmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %44,1'i "Katılıyorum" görüşündedir. Bu görüşten farklı olarak %26,5'i "Tamamen Katılıyorum", %14,7'si "Kararsızım", %11,8'i "Tamamen Katılmıyorum" ve %2,9'u "Katılmıyorum" görüşlerindedir. İlgili dersin, öğretmen adaylarının deneyimlerini öğretim elemanları ile paylaşmasını sağlaması yönünde otuzuncu madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,62 ile "Tamamen Katılıyorum", Rusya Federasyonu için 3,71 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulaması anketinin dersin değerlendirme sürecine ait betimsel istatistik değerleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

Anketin otuzbirinci "Konu alanı bilgimin değerlendirilmesini sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %61,9'u "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile

çoğunluktadır. Bu görüşten farklı olarak %23,8 ile "Katılıyorum" ve %14,3 ile "Kararsızım" görüşleri de bulunmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %44,1'i "Tamamen Katılıyorum" görüşündedir. Bu görüşten farklı olarak %35,3 ile "Katılıyorum", %11,8 ile "Kararsızım", %5,9 ile "Tamamen Katılmıyorum" ve %2,9 ile "Katılmıyorum" görüşleri de bildirilmiştir. İlgili dersin konu alanı bilgisinin değerlendirilmesini sağlaması yönünden, otuzbirinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,48 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 4,09 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin otuzikinci "Meslek bilgimin değerlendirilmesini sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4'ü "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Bu görüşten farklı olarak %33,3 ile "Katılıyorum" ve %14,3 ile "Kararsızım" görüşleri de bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %41,2'si "Katılıyorum" görüşündedir. Bu görüşten farklı olarak %38,2 ile "Tamamen Katılıyorum", %8,8 ile "Kararsızım", %5,9 ile "Tamamen Katılmıyorum" ve %5,9 ile "Katılmıyorum" görüşleri bulunmaktadır. İlgili dersin biyoloji öğretmen adaylarının meslek bilgilerinin değerlendirilmesini sağlaması yönünden, otuzikinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,38 ile "Tamamen Katılıyorum", Rusya Federasyonu için 4,00 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin otuzüçüncü "Öğrenciler ile olan iletişimimin değerlendirilmesini sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4'ü "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Bu görüşten başka %38,1 ile "Katılıyorum" ve %9,5 ile "Kararsızım" görüşleri bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47,1'i "Katılıyorum", %38,2'si "Tamamen Katılıyorum", %5,9'u "Tamamen Katılmıyorum", %5,9'u "Kararsızım" ve %2,9'u "Katılmıyorum" görüşlerindedir. İlgili dersin öğretmen adaylarının öğrenciler ile olan iletişiminin değerlendirilmesini sağlaması yönünden

otuzüçüncü madde aritmetik ortalamaları esas alınarak, Türkiye için 4,43 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 4,09 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Tablo 5'te anketin otuzdördüncü "Sınıf yönetimi becerilerimin değerlendirilmesini sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %52,4'ü "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Bu görüşten farklı %33,3 ile "Katılıyorum" ve %14,3 ile "Kararsızım" görüşleri bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47,1'i "Katılıyorum"görüşündedir. %38,2'si "Tamamen Katılıyorum", %5,9'u "Tamamen Katılmıyorum", %5,9'u "Katılmıyorum" ve %2,9'u "Kararsızım" görüşlerindedir. İlgili dersin öğretmen adaylarına sınıf yönetimi becerilerin değerlendirmesini sağlaması yönünden, otuzdördüncü madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,38 ile "Tamamen Katılıyorum", Rusya Federasyonu için 4,06 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Tablo 5

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Anketinin Dersin Değerlendirme Süreci Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Dağılımlar ve Ortalamalar

Maddeler		Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum			
		f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	N	X
Dersin Değerlendirme Süreci													
31. Konu alanı bilgimin değerlendirilmesini sağlar	TR	13	61,9	5	23,8	3	14,3	0	0	0	0	21	4,48
	RF	15	44,1	12	35,3	4	11,8	1	2,9	2	5,9	34	4,09
32. Meslek bilgimin değerlendirilmesini sağlar.	TR	11	52,4	7	33,3	3	14,3	0	0	0	0	21	4,38
	RF	13	38,2	14	41,2	3	8,8	2	5,9	2	5,9	34	4,00
33. Öğrenciler ile olan iletişimimin değerlendirilmesini sağlar.	TR	11	52,4	8	38,1	2	9,5	0	0	0	0	21	4,43
	RF	13	38,2	16	47,1	2	5,9	1	2,9	2	5,9	34	4,09
34. Sınıf yönetimi becerilerimin değerlendirilmesini sağlar.	TR	11	52,4	8	38,1	2	9,5	0	0	0	0	21	4,38
	RF	13	38,2	16	47,1	1	2,9	2	5,9	2	5,9	34	4,06
35. Öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığım yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.	TR	10	47,6	9	42,9	2	9,5	0	0	0	0	21	4,38
	RF	10	29,4	17	50	3	8,8	1	2,9	3	8,8	34	3,88
36. Öğretim elemanından mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.	TR	13	61,9	7	33,3	1	4,8	0	0	0	0	21	4,57
	RF	12	35,3	15	44,1	1	2,9	2	5,9	4	11,8	34	3,85
37. Uygulama öğretmeninden mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.	TR	12	57,1	9	42,9	0	0	0	0	0	0	21	4,57
	RF	13	38,2	16	47,1	1	2,9	1	2,9	3	8,8	34	4,03
38. Akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almama fırsat verir.	TR	16	76,2	4	19	1	4,8	0	0	0	0	21	4,71
	RF	10	29,4	14	41,2	6	17,6	1	2,9	3	8,8	34	3,79

Not: TR = Türkiye RF = Rusya Federasyonu

Anketin otuzbeşinci "Öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığım yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %47,6'sı "Tamamen Katılıyorum" ve %42,9'u "Katılıyorum" görüşleri ile çoğunluktadır. Bu görüşlerden farklı olarak %9,5 ile "Kararsızım" görüşü de bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %50'si "Katılıyorum" görüşündedir. %29,4'ü "Tamamen Katılıyorum", %8,8'i "Tamamen Katılmıyorum", %8,8'i "Kararsızım"

ve %2,9'u da "Katılmıyorum" görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin, öğretmen adaylarının öğrenci performanslarını değerlendirirken kulllandığı yaklaşımların değerlendirilmesini sağlaması yönünden, otuzbeşinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,38 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,88 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin otuzaltıncı "Öğretim elemanından mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %61,9'u "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Bu görüşten başka %33,3 ile "Katılıyorum" ve %4,8 ile "Kararsızım" görüşleri de bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %44,1'i "Katılıyorum" ve %35,3'ü "Tamamen Katılıyorum" görüşlerindedir. %11,8'i "Tamamen Katılmıyorum", %5,9'u "Katılmıyorum" ve %2,9'u "Kararsızım" görüşlerindedir. İlgili dersin öğretmen adaylarının öğretim elemeanından mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin dönüt almasının sağlanması yönünden, otuzaltıncı madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,57 ile "Tamamen Katılıyorum" ve Rusya Federasyonu için 3,85 ile "Katılıyorum" düzeyinde bulunmuştur.

Anketin otuzyedinci "Uygulama öğretmeninden mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar." maddesi için, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının %57,1'i "Tamamen Katılıyorum" görüşü ile çoğunluktadır. Katılımcıların geriye kalan %42,9'luk kısmının görüşü ise "Katılıyorum" olarak bildirilmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %47,1'i "Katılıyorum", %38,2'si "Tamamen Katılıyorum", %8,8'i "Tamamen Katılmıyorum", %2,9'u "Katılmıyorum" ve %2,9 'u da "Kararsızım" olarak görüşlerini bildirmiştir. İlgili dersin öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine ilişkin dönüt almasının sağlanması açısından, otuzyedinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için

4,57 ile “Tamamen Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 4,03 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

Anketin otuzsekizinci “Akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almama fırsat verir.” maddesi için, Türkiye’deki biyoloji öğretmen adaylarının %76,2’si “Tamamen Katılıyorum” görüşü ile diğer maddeler arasında en yüksek katılımcı görüşüdür. Bu görüşten başka %19 ile “Katılıyorum” ve %4,8 ile “Kararsızım” görüşleri bildirilmiştir. Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının %41,2’si “Katılıyorum” görüşündedir. %29,4’ü “Tamamen Katılıyorum”, %17,6’sı “Kararsızım”, %8,8’i “Tamamen Katılmıyorum” ve %2,9’u da “Katılmıyorum” görüşündedir. İlgili dersin öğretmen adaylarına, akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarından dönüt almalarına fırsat vermesi açısından, otuzsekizinci madde aritmetik ortalamaları esas alınarak Türkiye için 4,71 ile “Tamamen Katılıyorum” ve Rusya Federasyonu için 3,79 ile “Katılıyorum” düzeyinde bulunmuştur.

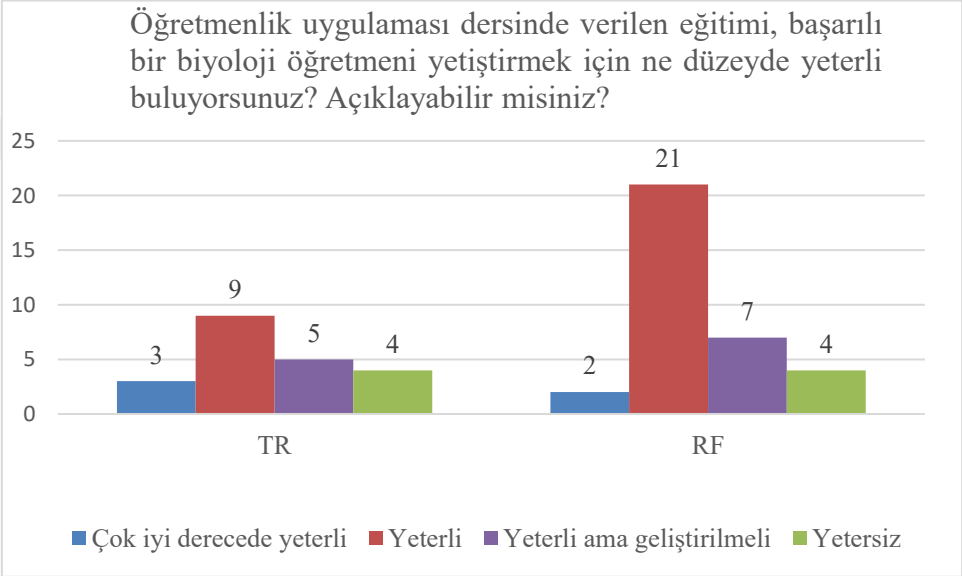
4.2.2. Nitel Verilere Ait Bulgular

Bu kısımda araştırmanın ikinci alt problemi “Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları ile ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna ait nitel bulgulara yer verilmiştir.

Türkiye ve Rusya Federasyonu’ndaki biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşlerini almak amacıyla, Öğretmen Adayı Görüşme Formunda yer alan açık uçlu sorulardan elde edilen cevaplar sonucunda içerik analizi yöntemi kullanılarak, aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.2.2.1. *Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Başarılı Bir Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Yeterli Bulunma Düzeyi*

Biyoloji öğretmen adaylarının başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde, öğretmenlik ıygulaması yeterlik düzeyi ve bu düzeylere ait frekanslar Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Öğretmen adaylarının "Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulaması dersinde verilen eğitimi, başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirmek için ne düzeyde yeterli buluyorsunuz? Açıklayabilir misiniz? sorusuna ait görüşlerin dağılımları

Şekil 1'e göre; Türkiye'deki öğretmen adaylarından 3 kişi öğretmenlik uygulamasını "çok iyi derecede yeterli", 9 kişi "yeterli", 5 kişi "yeterli ama geliştirilmeli" ve 4 kişi "yetersiz" olarak ifade etmişlerdir.

Rusya'daki öğretmen adaylarından 2 kişi öğretmenlik uygulamasını "çok iyi derecede yeterli", 21 kişi "yeterli", 7 kişi "yeterli ama geliştirilmeli" ve 4 kişi de "yetersiz" olarak belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması yeterlik düzeyine ilişkin görüşlerinden oluşturulan, alt temalar ve kodlar Tablo 6 'da gösterilmiştir.

Tablo 6'da biyoloji öğretmen adaylarına "Öğretmenlik uygulaması dersini ne düzeyde yeterli buluyorsunuz? Açıklayabilir misiniz" sorusu sorulmuş ve alınan cevapların analizi sonucunda 4 alt tema oluşturulmuştur. Bu alt temalara ait, kodlar da tabloda gösterilmiştir. "Çok iyi derecede yeterli" alt temasına ilişkin "ders etkinliklerinin yeterli olması" ve "öğretmen adayına özgürlük alanı bırakması" kodları oluşturulmuştur. "Yeterli" alt temasına ilişkin "deneyim kazandırması" ve "dersin paydaşları ile etkili iletişim fırsatı vermesi" kodları oluşturulmuştur. "Yeterli ama geliştirilmeli" alt temasına ilişkin, "farklı okullarda uygulama imkânı sunulması" ve "adayın anlattığı ders sayısının arttırılması" kodları oluşturulmuştur. "Yeterli değil" temasına ilişkin de "adayın derste gözlemci kalması", "adayın anlattığı ders sayısının yetersizliği", "uygulama ders süresi yetersizliği" ve "uygulama okulu koşullarının yetersizliği" kodları oluşturulmuştur.

Tablo 6

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yeterliliğine Dair Görüşlerinin Dağılımı

Tema	Alt Tema	Kod	Türkiye (f)	Rusya Federasyonu (f)
Öğretmenlik uygulaması yeterlik düzeyi	Çok iyi derecede yeterli	Ders etkinliklerinin yeterli olması	3	0
		Öğretmen adayına özgürlük alanı bırakması	0	2
	Yeterli	Deneyim kazandırması	2	6
		Dersin paydaşları ile etkili iletişim fırsatı vermesi	3	0
	Yeterli ama geliştirilmeli	Farklı okullarda uygulama imkânı sunulması	2	0
		Adayın anlattığı ders sayısının arttırılması	1	6
	Yeterli değil	Adayın derste gözlemci kalması	1	0
		Adayın anlattığı ders sayısının yetersizliği	2	1
		Uygulama ders süresi yetersizliği	1	2
		Uygulama okulu koşullarının yetersizliği	0	1

Türkiye'deki öğretmen adayları biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulamasının yeterlilik düzeyine ilişkin , çok iyi derecede yeterli (f=3), yeterli (f=9), yeterli ama geliştirilmeli (f=5) ve yeterli değil (f=4) olarak görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretmenlik uygulaması dersini çok iyi derecede yeterli bulan adaylara ait görüşler şu şekildedir:

T11 "*Aldığım eğitim, teorik derslerin yanında pratikte de bilgiler kattığı için biyoloji öğretmeni yetiştirme konusunda çok iyi derecede yeterlidir."*

T18 "*Çok iyi, laboratuvar derslerimiz çok oluyor, bu da beceri geliştirmemizi sağlıyor."*

T15 "*Öğretmenlik uygulaması bizim için çok faydalı oluyor. Okul ortamını, öğretmenlerin okul içindeki ve dışındaki sorumluluklarını görmemizi sağlıyor."*

Öğretmenlik uygulaması dersini yeterli bulan adaylara yönelik görüşler şu şekilde belirtilmiştir:

T7 *"Gayet yeterli buluyorum çünkü yapılabilecek bütün her şeyi haftalık etkinlik görevlerimizle öğrenme fırsatı buluyoruz. Süreçte uygulama öğretmenimiz, öğretim görevlimiz, diğer okulda görev alan personeller hem yardımcı oluyor hem de geri dönüt veriyorlar."*

T16 *"Yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum. Okulun işleyişini, derslerin programını ve ilerleyişini takip etmemiz için güzel bir fırsat olduğunu düşünüyorum."*

Öğretmenlik uygulamasını, yeterli ama geliştirilebilir bulan adaylara yönelik görüşlere de aşağıda yer verilmiştir.

T1 "*Her iki dönemde aynı okula gitmek öğrenciler arasındaki farklılığı gözlemlemeyi engelledi. Farklı seviyedeki öğrencileri de görmek isterdim."*

T12 *"Verilen eğitimi yeterli buluyorum ancak geliştirilebilir yönleri mevcut. Örneğin ders sırasında dersin işlenişinde bazı durumlarda aktif rol alamıyoruz ve dinleme hâlinde kalabiliyoruz ve bu durum verimliliği azaltıyor."*

Öğretmenlik uygulamasını yeterli bulmayan öğretmen adaylarına yönelik görüşleri de, şu şekilde aktarabiliriz:

T13 *"Okul yöneticileri ve okulun işleyiş yapısı ile ilgili pek bilgi edinemiyoruz. Uygulama içerisinde bunları da gözlemleyebilecek etkinlikler eklenirse yeterli düzeyde bir eğitim olur."*

T5 *"Hayır. Daha çok ders anlatma şansımız olabilirdi."*

T4 “*Bulmuyorum tam olarak. Daha pasif bir konumdayım çoğunlukla ve bu durum gelişmemi desteklemiyor.”*

Rusya Federasyonu’ndaki öğretmen adayları biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulamasının yeterlilik düzeyine ilişkin, çok iyi derecede yeterli (f=2), yeterli (f=21), yeterli ama geliştirilmeli (f=7) ve yeterli değil (f=4) olarak görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretmenlik uygulamasını çok iyi derecede yeterli bulan öğretmen adayı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

R2 “*Öğretmenlik uygulamasında verilen eğitim oldukça iyidir. Bu süreçte her şeyi açıklıyorlar, yardımcı oluyorlar, kendi fikirlerini dayatmıyorlar. Doğaçlamaya yer bırakıyorlar.”*

Öğretmenlik uygulaması dersini yeterli bulan adaylara yönelik görüşler şu şekilde belirtilmiştir:

R5 *“Yeterli. Uygulama sadece öğretmen olup daha ileri çalışmalar için değil, hayatımızda işimize yararayacak bilgileri de örneğin kimya, ekoloji gibi derslerde gördüğümüz için, yaşamımız için de yeterlidir.”*

R6 “ *İyi bir uzman yetiştirmek için yeterli pratik yaptırıyorlar.”*

R7 *“Yeterli, staj süresince gerekli bütün deneyimler elde edilir.”*

Öğretmenlik uygulamasını yeterli ama geliştirilebilir bulan adaylara yönelik görüşlere de aşağıda yer verilmiştir.

R11 *”Ders sayısının arttırılması mümkün olmalıdır.”*

Öğretmenlik uygulamasını yeterli bulmayan öğretmen adaylarına yönelik görüşleri de, şu şekilde aktarabiliriz:

R3 *“Yeterli değil. Okul biyolojisi dersindeki tüm konuların öğretim yöntemleri açısından, analizlerini görmek isterdim.”*

R4 *"Sanmıyorum. Çok kısa bir pratik süresinde ancak okula adapte olabiliyoruz. Daha fazla ders saatimiz olmalı."*

R8 *"Hazırlığın yetersiz olduğunu düşünüyorum. Eğer pedagojiden bahsediyorsak, öğretmenlerin zooloji/botanik gibi dersleri işlerken okul müfredatıyla bir bağlantı kurmalarını, bunun yeterli ekipman ve diseksiyon imkânının olmadığı normal bir okulda nasıl sunulabileceğini açıklamalarını isteriz."*

4.2.2.2. *Öğretmenlik Uygulamasının Olumlu Yönleri*

Biyoloji öğretmen adaylarına "Öğretmenlik uygulaması dersinin olumlu yönleri nelerdir?" sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar neticesinde 3 tema ve bu temalara ait kodlar oluşturulmuş ve Tablo 7'de gösterilmiştir. "Dersin planlama sürecindeki olumlu yönleri" temasına ait "okulun işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olma" ve "okul ortamına dâhil olma" kodları oluşturulmuştur. "Dersin uygulama sürecindeki olumlu yönleri" temasına yönelik "mesleki beceri kazandırma ve mesleğe hazırlama", "teori-pratik fırsatı sağlama", "öğrencilerle iletişim kurma" ve "dersin paydaşları ile iletişim kurma" kodları oluşturulmuştur. "Dersin değerlendirme sürecindeki olumlu yönleri" temasına ait "deneyim kazandırma", "akran değerlendirmesi yapma" ve "mesleğe uygunluğun değerlendirilmesi" olmak üzere, öğretmenlik uygulamasının olumlu yönlerine ait 9 kod oluşturulmuştur.

Tablo 7

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Olumlu Yönlerine Dair Görüşleri

Temalar	Kodlar	Türkiye (f)	Rusya Federasyonu (f)
Dersin planlama sürecindeki olumlu yönleri	Okulun işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olma	2	1
	Okul ortamına dâhil olma	4	0
Dersin uygulama sürecindeki olumlu yönleri	Mesleki beceri kazandırma ve mesleğe hazırlama	6	8
	Teori-pratik fırsatı sağlama	3	8
	Öğrencilerle iletişim kurma	4	4
	Dersin paydaşları ile iletişim kurma	3	1
Dersin değerlendirme sürecindeki olumlu yönleri	Deneyim kazandırma	6	8
	Akran değerlendirmesi yapma	1	0
	Mesleğe uygunluğu değerlendirme	0	4

Tablo 7'de Türkiye'deki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının olumlu yönlerine ait görüşlerini 8 kod ile ifade etmişlerdir. Bu kodlar, okulun işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olma (f=2), okul ortamına dâhil olma (f=4), mesleki beceri kazandırma ve mesleğe hazırlama (f=6), teori-pratik fırsatı sağlama (f=3), öğrencilerle iletişim kurma (f=4), dersin paydaşları ile iletişim kurma (f=3), deneyim kazandırma (f=6) ve akran değerlendirmesi yapma (f=1) dır. Öğretmen adaylarının, dersin planlama süreciyle ilgili olumlu yönlerine ait görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

> T4 *" Okul ortamını ve işleyişini görmem konusunda yardımcı oldu. Öğrencilerle bire bir görüşme fırsatı verdi."*
>
> T2 *"Her hafta yapılacak olan etkinlikler ve öğretmenlik hayatında tecrübe edinmemiz gereken etkinlikler yer alıyor."*

Öğretmen adaylarının, dersin uygulama süreciyle ilgili olumlu yönlerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

T13 "*Alan hakimiyetimi ve öğretmenlik becerilerimi geliştirmeme, öğrencilerle iletişimimi güçlendirmeme yardımcı oluyor. İlerideki meslek hayatımda nelerle karşılaşabileceğimi şimdiden görmüş oluyorum."*

T10 "*Öğrendiklerimizi öğretmenlik uygulaması kapsamında kullanabilmemizi ve kendimiz keşfetmemizi sağlar. Mesleğe ilk giriş olarak düşünebiliriz. Kendimizi ilk defa öğretmen konumunda görmemizi sağlar."*

T6 "*Biyoloji öğretmenliği programında öğrenilen teorik bilgi ve uygulamalarını okulda uygulama fırsatı buluyoruz. Bu uygulama sonucunda hem uygulama öğretmeni ve hem de dersten sorumlu öğretim üyesi tarafından geri bildirim alıyoruz.*

Öğretmen adaylarının, dersin değerlendirme süreciyle ilgili olumlu yönlerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

T21 "*Akran değerlendirmesi yapmak ve ön deneyim kazanmak için iyi bir uygulama."*

T11 *"Öğrenci, öğretmen, okul yönetimi ve veliler ile birlikte güzel bir süreç işliyor."*

Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının olumlu yönlerine ait görüşlerini 7 kod ile ifade etmişlerdir. Bunlar, okulun işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olma (f=1), mesleki beceri kazandırma ve mesleğe hazırlama (f=8), teori-pratik fırsatı sağlama (f=8), öğrencilerle iletişim kurma (f=4), dersin paydaşları ile iletişim kurma (f=1), deneyim kazandırma (f=8), mesleğe uygunluğu değerlendirme (f=4) dir. Öğretmen adayının, dersin planlama süreciyle ilgili olumlu yönlerine ait görüşü aşağıda belirtilmiştir:

R31 "*Öğretmenin bakış açısından eğitim sürecinin nasıl yapılandırıldığını anlamanıza, teorik bilginizi pratiğe dökmenize ve sınıfla etkileşim kurmayı öğrenmenize yardımcı olur."*

Öğretmen adaylarının, dersin uygulama süreciyle ilgili olumlu yönlerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

R8 *"Becerilerinizi ve çeşitli öğretim stratejilerinizi gerçek öğrenciler üzerinde, çoğunlukla zorlu sınıflardaki öğrenciler de dâhil olmak üzere, test etme fırsatı sağlar."*

R18 *"Ders esnasında yapılan hataların düzeltilmesinde ders öğretmeni ve metodologlar yardımcı olurlar. Gelecekteki mesleğinizde kendinizi gerçek anlamda deneme fırsatı sağlar."*

R34 *"Kendinizi gerçek bir öğretmen rolünde deneme fırsatı sağlar."*

Öğretmen adaylarının, dersin değerlendirme süreciyle ilgili olumlu yönlerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

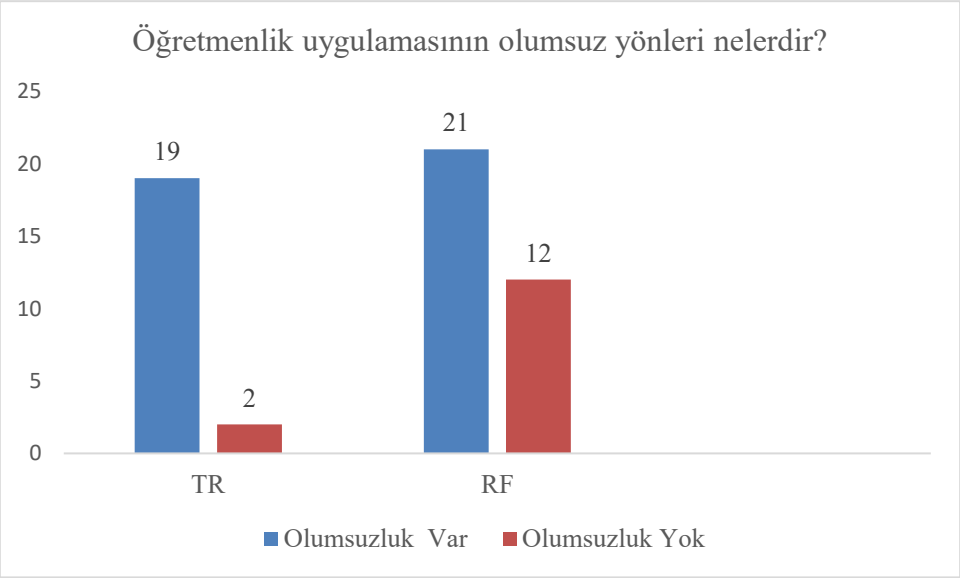
R22 *"Doğru mesleği seçip seçmediğinizi daha iyi anlamanızı sağlar."*

R9 "*Seçilen mesleğin anlaşılmasını sağlar."*

R4 *"Ders verme konusunda deneyim kazanma fırsatı oluşturur."*

4.2.2.3. Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönleri

Biyoloji öğretmen adaylarına "Öğretmenlik uygulaması dersinin olumsuz yönleri nelerdir?" sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar sonucunda ilgili dersin olumsuz yölerini bildiren öğretmen adaylarına yönelik grafik Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Öğretmen adaylarının "Öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?" sorusuna ait görüşlerin dağılımı

Şekil 2'ye göre, Türkiye'deki öğretmen adaylarından 19 kişi öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönlerini bildirmiş, 2 kişi ise öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönünün olmadığını ifade etmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarından 21 kişi ilgili dersin olumsuz yönlerini bildirmiş, 12 kişiye göre ise öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönü bulunmamaktadır.

Öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönlerine ait verilen cevaplardan temalar ve kodlar oluşturulmuş, Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönlerine Dair Görüşleri

Temalar	Kodlar	Türkiye (f)	Rusya Federasyonu(f)
Dersin planlama sürecindeki olumsuzluklar	Planlama yetersizliği	2	8
	Derslerle ilgili olmayan görev yükleri	0	2
	Farklı okul türlerinde bulunulmaması	1	0
Dersin uygulama sürecindeki olumsuzluklar	Derste pasif olarak oturmak	8	0
	Uygulama süresi yetersizliği	3	2
	Öğretmen adayı sayısı fazlalığı	1	0
	Sınıf dışı etkinliklerin yetersizliği	2	0
	Öğretmen adayına ücret ödenmemesi	1	0
	Uygulama okulunda geçen sürenin yetersizliği	1	0
	Öğrencinin kendi duygusal veya psikolojik sorunları	0	3
Dersin değerlendirme sürecindeki olumsuzluklar	Paydaşlardan geri dönüt alamamak	0	6

Tablo 8'de "Dersin planlama sürecindeki olumsuzluklar" temasına ilişkin, "planlama yetersizliği", "derslerle ilgili olmayan görev yükleri" ve "farklı okul türlerinde bulunulmaması" kodları oluşturulmuştur. "Dersin uygulama sürecindeki olumsuzluklar" temasına ait "derste pasif olarak oturmak", "uygulama süresi yetersizliği", "öğretmen adayı sayısı fazlalığı", "sınıf dışı etkinliklerin yetersizliği", "öğretmen adayına ücret ödenmemesi", "uygulama okulunda geçen sürenin yetersizliği" ve "öğrencinin kendi duygusal veya psikolojik sorunları" kodları oluşturulmuştur. "Dersin değerlendirme sürecindeki olumsuzluklar" temasına ilişkin "paydaşlardan geri dönüt alamamak" kodu oluşturulmuştur.

Türkiye'deki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönlerine ait görüşlerini 8 kod ile ifade etmişlerdir. Bu kodlar, planlama yetersizliği (f=2), farklı okul türlerinde bulunmamak (f=1), derste pasif olarak oturmak (f=8), uygulama süresi yetersizliği (f=3), öğretmen adayı sayısı fazlalığı, (f=1), sınıf dışı etkinliklerin yetersizliği (f=2), öğretmen adayına ücret ödenmemesi, (f=1), uygulama okulunda geçen sürenin yetersizliği

(f=1) olarak bulunmuştur. Öğretmen adaylarının, dersin planlama süreciyle ilgili olumsuz yönlerine ait görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

> T10 "*Olumsuz bir yanının olduğunu çok düşünmüyorum fakat her iki dönemde aynı okulda staj yapılmasa daha iyi olabilir. Çünkü, farklı öğrenci profillerini de görerek, davranışlarını analiz ederek tecrübelerimizi arttırabiliriz."*
>
> T11 *"Bazen grup ödevleri verildiğinde iletişimsizlikten dolayı sorunlar olabiliyor."*
>
> T21 *"Kontrollü olmazsa öğrencilerin uygulama okulunda sıkıntı çekmelerine yol açıyor."*

Öğretmen adaylarının, dersin uygulama süreciyle ilgili olumsuz yönlerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

> T3 *"Staja gittiğimiz kişilerle yaşanan sorunlar olumsuzluk yaratabiliyor. Bunun sebebi de, kişi sayısındaki yoğunluk ve staj günlerimizin denk gelmesiydi."*
>
> T7 *"Bence, en azından iki yıl devam etmesi gereken bir ders olmalı. Bir yılın yeterli olmadığını düşünüyorum."*
>
> T14 *"Fazla aktif olmamak yeterli yetkinlik katmaz. Veli toplantıları, öğretmen toplantıları nasıl olur, çok iyi bilmiyorum."*
>
> T4 "*Çoğunlukla pasif şekilde dinleyici konumundayız. Kendimizi geliştirme şansımız çok az."*
>
> T8 "*Daha etkin olduğum bir uygulama olabilirdi. Sınav hazırlamak, velilerle görüşmek ve idare kısmını daha çok deneyimlemek isterdim."*
>
> T12 "*Bu bir ders kapsamında ancak efor gerektiren bir süreçtir. Bu süreçte, herhangi bir ücret verilmemesi demotive olunmasına sebep olabilir."*

Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönlerine ait görüşlerini 5 kod ile ifade etmişlerdir.Bu kodlar, planlama yetersizliği (f=8),

derslerle ilgili olmayan görev yükleri (f=2), uygulama süresi yetersizliği (f=1), öğrencinin kendi duygusal veya psikolojik sorunları (f=3) olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının, dersin planlama süreciyle ilgili olumsuz yönlerine ait görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

R30 *"Mentor öğretmenle anlaşmazlıklar ve çatışmalar yaşandı."*

R3 *"Ders vermeyle ilgili olmayan birçok görev yükünün olduğunu söyleyebilirim."*

R18 "*Organizasyon ile ilgili zorluklar yaşandı."*

Öğretmen adaylarının, dersin uygulama süreciyle ilgili olumsuz yönlerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

R34 *"Bu okulda ders saatlerinin yetersizliği nedeniyle, potansiyellerini tam olarak gerçekleştirecek zamanları olmadı."*

R32 "*Aday öğretmenin staja zihinsel olarak hazır olmaması durumunda tükenmişlik sendromu yaşanması olasıdır. Bu da stajyerin "bu muhtemelen bana göre değil" diyerek yanlış bir düşünceye kapılıp erken hayal kırıklığına uğramasına neden olabilir."*

Öğretmen adaylarının, dersin değerlendirme süreciyle ilgili olumsuz yönlerine ait görüşlerden bazıları şunlardır:

R24 *"Dersin hatalarının veya güçlü yönlerinin analizi her zaman, her dersten sonra gerçekleşmez."*

R13 *"Enstitüdeki öğretmenlerin okula gelmeleri çok nadirdir, ileriki öğretim faaliyetlerinde yardımcı olabilecek yeterli geri bildirim ve tavsiye yoktur."*

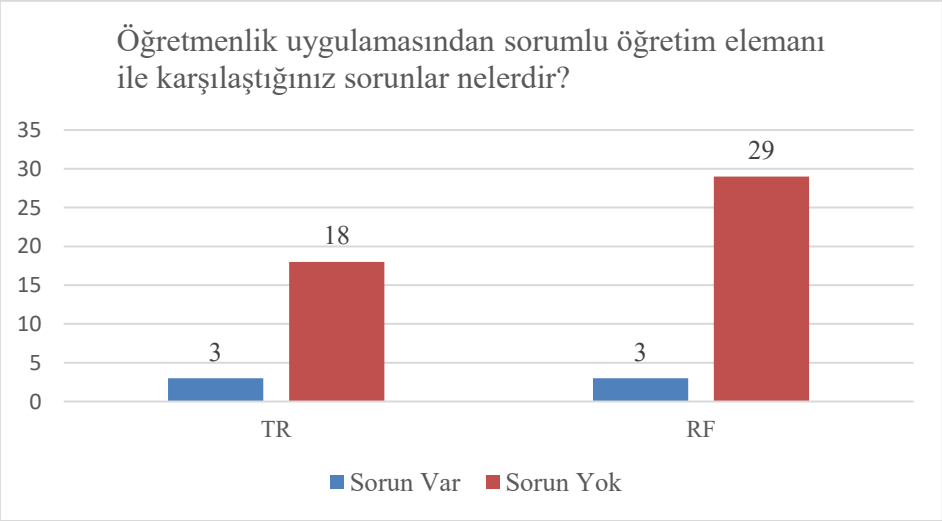
4.2.2.4. Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

Biyoloji öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmenlik uygulamasından sorumlu öğretim elemanı, uygulama öğretmeni, uygulama okulu koşulları,

uygulama yapılan öğrenciler ve uygulama okulu yöneticisi ile karşılaştıkları sorunları belirtmeleri istenmiştir.

4.2.2.4.1. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretim Elemanı ile Yaşanan Sorunlar

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretim elemanı ile sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. İki ülke öğretmen adaylarına göre öğretim elamanı ile sorun yaşayan kişilere ait frekanslar Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Öğretmen adaylarının "Öğretmenlik uygulamasından sorumlu öğretim elemanı ile karşılaştığınız sorunlar nelerdir?" sorusuna ait görüşlerin dağılımı

Şekil 3'e göre, Türkiye'deki öğretmen adaylarından 3 kişi öğretim elemanı ile sorun yaşadığını belirtirken, 18 kişi sorun yaşamadığını belirtmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarından 3 kişi öğretim elemanı ile sorun yaşadığını belirtirken, 29 kişi sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Sorun yaşayan öğretmen adaylarının cevaplarından 3 kod belirlenmiş ve Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9

Öğretmen Adaylarına Göre Öğretim Elemanı ile Yaşanan Sorunlar

Tema	Kodlar	Türkiye (f)	Rusya Federasyonu (f)
Öğretim elemanı ile yaşanan sorunlar	Öğretmen adayını gözlemleme yetersizliği	2	0
	Uygulama okulu sorunları ile ilgilenmeme	1	0
	Çözümlenen sorunlar	0	3

Tablo 9'da "öğretim elemanı ile yaşanan sorunlar" temasına ait, öğretmen adayını gözlemleme yetersizliği", "uygulama okulu sorunları ile ilgilenmeme" ve "çözümlenen sorunlar" kodları oluşturulmuştur.

Türkiye'deki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretim elemanı ile karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini 2 kod ile belirtmişlerdir. Bunlar, öğretmen adayını gözlemleme yetersizliği (f=2), uygulama okulu sorunları ile ilgilenmeme (f=1) dir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, dersten sorumlu öğretim elemanı ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

T4 *"Öğretim elemanımın daha fazla beni gözlemlemesini isterdim."*

T21 *"Uygulama okulundaki problemler ile daha çok ilgilenebilirlerdi."*

Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretim elemanı ile karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini tek kod ile belirtmişlerdir. Bu kod, çözümlenen sorunlar (f=3) tür. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, dersten sorumlu öğretim elemanı ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

R20 *"Asıl sorun okula uyum sağlamak ama çabuk alışılıyor."*

R 26 *"Tüm sorunlar öğretim elemanı ile görüşülüp çözülür."*

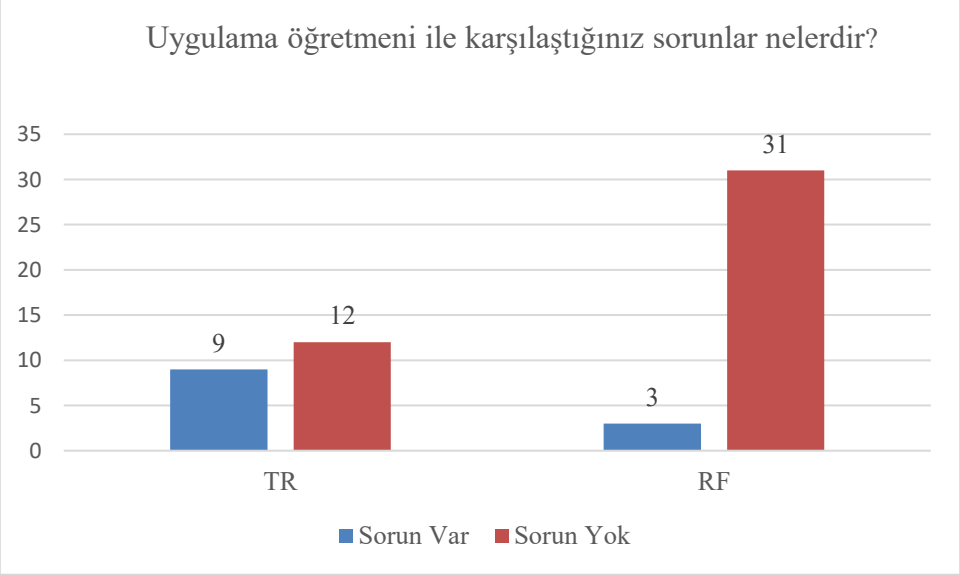
R23 *" Tüm sorunlar staj sorumlusuyla görüşülür."*

Uygulama sürecinde, öğretim elemanı ile sorun yaşamayan öğrencilere ait görüşler aşağıda belirtilmiştir:

> R4 "*Hiçbir sorun yaşanmadı, öğretmenin hem öğrencilere hem de derslere güveni tamdı.*"

4.2.2.4.2. Öğretmen Adaylarına Göre Uygulama Öğretmeni ile Karşılaşılan Sorunlar

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğretmeni ile sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sorun yaşamayan öğrencilere ait grafik Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4. Öğretmen adaylarının "Uygulama öğretmeni ile karşılaştığınız sorunlar nelerdir? sorusuna ait görüşlerin dağılımı

Şekil 4'e göre Türkiye'deki öğretmen adaylarından 9 kişi uygulama öğretmeni ile sorun yaşadığını belirtirken, 12 kişi sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarından 3 kişi uygulama öğretmeni ile sorun yaşadığını ifade ederken, 31 kişi sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Sorun yaşayan öğrencilerin cevaplarından 3 kod belirlenmiştir. Bu kodlar "iletişim sorunu", "dersi aday öğretmene vermemek" ve "aday öğretmenin sorumluluğu olmayan işler vermek" olarak belirlenmiştir. Bu kodlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

Öğretmen Adaylarına Göre Uygulama Öğretmeni ile Karşılaşılan Sorunlar

Temalar	**Kodlar**	**Türkiye (f)**	**Rusya Federasyonu (f)**
Uygulama öğretmeni ile yaşanan sorunlar	İletişim sorunu	4	1
	Dersi aday öğretmene vermemek	3	1
	Aday öğretmenin sorumluluğu olmayan işler vermek	2	1

Tablo 10'da Türkiye'deki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğretmeni ile karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini 3 kod ile belirtmişlerdir. Bunlar, iletişim sorunu (f=4), dersi aday öğretmene vermemek (f=3) ve aday öğretmenin sorumluluğu olmayan işler vermek (f=2) tir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, uygulama öğretmeni ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

> T10 *"Ben bir sorun yaşamadım fakat bazı uygulama öğretmenleri bizlerin bilgilerini yetersiz olarak düşündüğü için, ders anlatım konusunda çok fırsat vermiyorlar diyebilirim."*
>
> T14 *"Her öğretmen olmasa da bazı öğretmenler staj öğrencilerinin bilgilerinin yeterli olmadığını düşünerek, dersini verdiklerinde zaman kaybedeceklerini zannediyorlar."*
>
> T21 *"İlk dönem derse gelen öğretmen, sorumluluğumuz olmayan işler veriyordu. İkinci dönem bir problem olmadı."*
>
> T9 *"İlk başlarda iletişim konusunda sorun yaşadık ama zamanla o da düzeldi.Başka bir sorun yaşamadım."*

T5 "*İletişim sorunu yaşıyorum. Ayrımcılık yaptığını düşünüyorum ya da benim devamsızlık yaptığım hafta , bu durumu önceden haber vermediğim için ,öğretmene karşı böyle hissediyor olabilirim."*

T3 *"Anlatılacak konu paylaşımını öğretmen adaylarına bırakması, bizim için sıkıntı oluşturdu."*

Uygulama sürecinde uygulama öğretmeni ile sorun yaşamayan öğrenciye ait görüşe aşağıda yer verilmiştir:

T7 "*Herhangi bir sorun yaşamadım. İki öğretmen ile tanışma fırsatı buldum, ikisi de çok güzel kalpli, iyi ve başarılı öğretmenlerdi."*

Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğretmeni ile karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini 3 kod ile belirtmişlerdir. Bunlar, iletişim sorunu (f=1), dersi aday öğretmene vermemek (f=1) ve aday öğretmenin sorumluluğunda olmayan işler vermek (f=1) dir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, uygulama öğretmeni ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

R1 "*Evet, uygulamadan sorumlu hocamızla (mentorumuzla) sorunlar yaşıyorduk, isteklerimizi dinlemiyordu ve her şeyi kendi istediği gibi yapmamızı söylüyordu."*

R9 "*Bazen öğretmenlerin ilgisizliği oluyordu."*

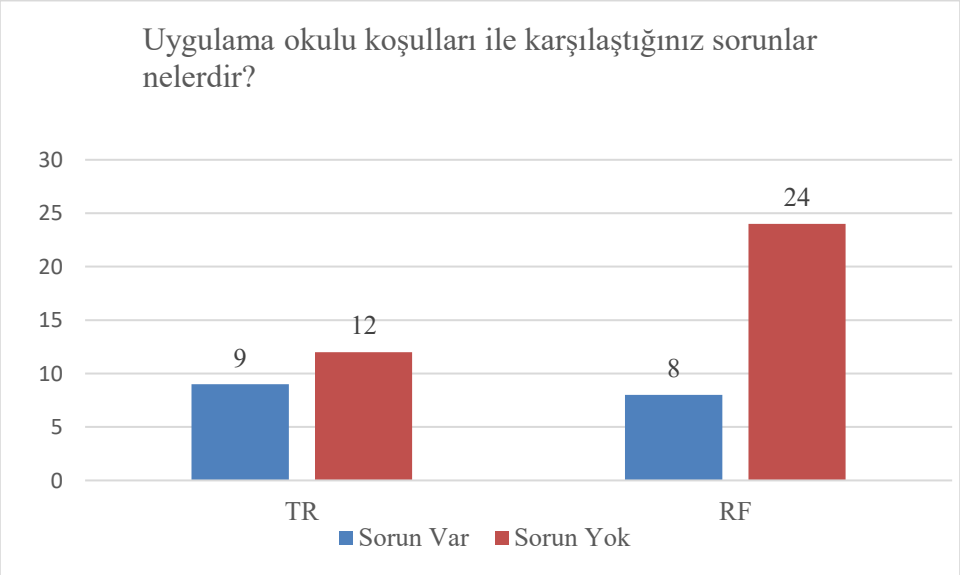
Uygulama sürecinde uygulama öğretmeni ile sorun yaşamayan öğrenciye ait görüşe aşağıda yer verilmiştir:

R5 *"Uygulamadaki öğretmenler çok iyi ve pedagojik açıdan yetkinlerdi."*

4.2.2.4.3. Öğretmen Adaylarına Göre Okulun Koşulları ile İlgili Sorunlar

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama okulu koşulları ile ilgili sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sorun yaşamadığını belirten öğretmen adaylarına ait grafik Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5'e göre Türkiye'deki öğretmen adaylarından 9 kişi uygulama okulu koşulları ile ilgili sorun yaşadığını belirtirken, 12 kişi sorun yaşamadığını belirtmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarından 8 kişi uygulama okulu koşulları ile ilgili sorun yaşadığını belirtirken, 24 kişi sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Şekil 5. Öğretmen adaylarının "Uygulama okulu koşulları ile ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?" sorusuna ait görüşlerin dağılımı

Sorun yaşayan öğretmen adaylarının cevaplarından 5 kod belirlenmiştir. Bu kodlar öğretmenler odasını kullanmaya izin vermemek, laboratuvar malzemesi eksikliği, sınıf mevcudu fazlalığı, okula ulaşım zorluğu ve ders programı ayarlamakta yaşanan zorluklardır. Bu kodlar Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11

Öğretmen Adaylarına Göre Okulun Koşulları ile İlgili Sorunlar

Tema	Kodlar	Türkiye (f)	Rusya Federasyonu (f)
Uygulama okulu koşulları ile ilgili sorunlar	Öğretmenler odasını kullanmaya izin vermemek	1	0
	Laboratuvar malzemesi yetersizliği	5	0
	Sınıf mevcudu fazlalığı	2	0
	Okula ulaşım zorluğu	0	7
	Ders programı ayarlamakta yaşanan zorluklar	1	1

Tablo 11'de Türkiye'deki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama okulu koşulları ile karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini 4 kod ile belirtmişlerdir. Bunlar, öğretmenler odasını kullanmaya izin vermemek (f=1), laboratuvar malzemesi yetersizliği (f=5), sınıf mevcudu fazlalığı (f=2) ve ders programı ayarlamakta yaşanan zorluklar (f=1) dir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, uygulama okulu koşulları ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

> T7 *"12.sınıflarda konuların bitirilmiş olması sebebiyle ders işlenmiyor. Bu yüzden ders seçimlerimizi yapmak zorlaşıyor."*
>
> T21 "*Benim değil ama bazı arkadaşlarıma, öğretmenler odası kalabalık oluyor girmeniz yasak dendiğini duydum. Onun haricinde laboratuvar malzemelerinde çok ufak eksiklikler var."*
>
> T6 "*Laboratuvar koşullarının çok iyi olmaması ve malzeme eksikliğinden dolayı bazen deneylerde sorunlar ortaya çıkmaktadır."*
>
> T1 *"Sınıflar biraz kalabalıktı ve masalar eskiydi."*

Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama okulu koşulları ile karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini 2 kod ile belirtmişlerdir. Bunlar, ders programı ayarlamakta yaşanan zorluklar (f=1) ve okula ulaşım zorluğu (f=7)

dir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, uygulama okulu koşulları ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

R12 *"Her şey yolundaydı fakat okul çok uzaktaydı."*

R4 *"Okul bana çok uzaktı, ulaşımı çok zordu."*

Uygulama sürecinde uygulama okulu koşulları ile ilgili sorun yaşamayan öğretmen adayları ait görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

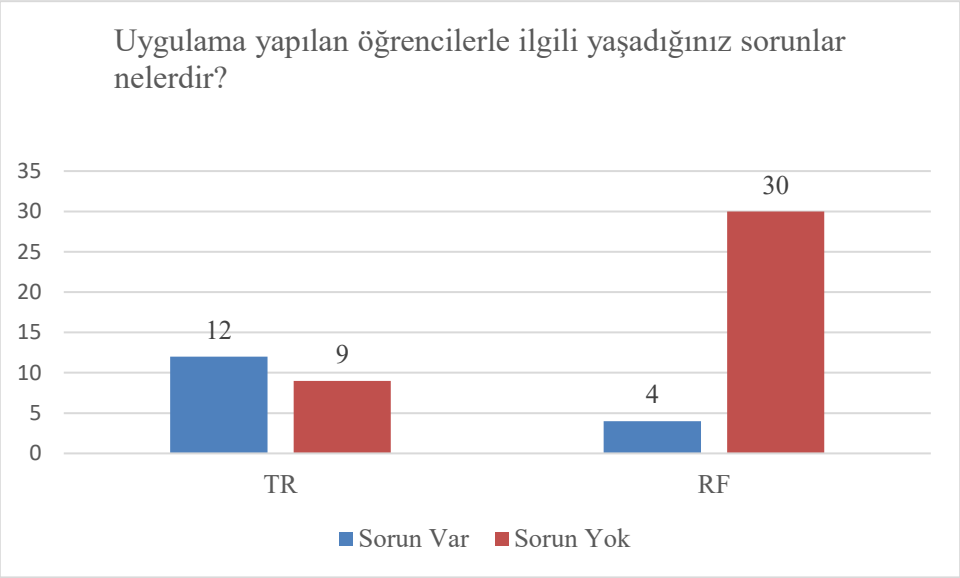
R11 *"Ekipmanlar normal ve moderndi."*

R21 *"Okul gayet donanımlı, hiçbir sorun yaşanmadı.*

4.2.2.4.4. Öğretmen Adaylarına Göre Öğrenciler ile İlgili Sorunlar

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama yapılan öğrenciler ile ilgili sorun yaşayan öğretmen adaylarının frekanslarına ait grafik Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 6' ya göre Türkiye'deki öğretmen adaylarından 12 kişi uygulama yapılan öğrencilerle sorun yaşadığını, 9 kişi ise sorun yaşamadığını belirtmiştir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarından ise sadece 4 kişi uygulama yapılan öğrencilerle sorun yaşadığını belirtmiştir. 30 kişi uygulama yapılan öğrencilerle herhangi bir sorun yaşamamıştır.

Şekil 6. Öğretmen adaylarının ”Uygulama yapılan öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusuna ait görüşlerin dağılımı

Uygulama yapılan öğrencilerle sorun yaşayan öğretmen adaylarının cevaplarından 4 kod belirlenmiştir. Bu kodlar “olumsuz öğrenci davranışları”, “aday öğretmeni öğretmen olarak görmemek”, “öğrenci ön bilgi düzeylerini bilmemek” ve “iletişim sorunları”dır. Bu kodlar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12

Öğretmen Adaylarına Göre Öğrenciler ile İlgili Sorunlar

Tema	**Kodlar**	**Türkiye (f)**	**Rusya Federasyonu (f)**
Öğrencilerle ilgili sorunlar	Olumsuz öğrenci davranışları	8	3
	Aday öğretmeni öğretmen olarak görmemek	2	0
	Öğrenci ön bilgi düzeylerini bilmemek	1	1
	İletişim sorunları	1	0

Tablo 12’de Türkiye’deki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama yapılan öğrenciler ile ilgili karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini 4 kod ile belirtmişlerdir. Bunlar, olumsuz öğrenci davranışları (f=8), aday öğretmeni öğretmen olarak görmemek (f=2), öğrenci ön bilgi düzeylerini bilmemek (f=1) ve iletişim sorunları (f=1) dir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, uygulama yaptıkları öğrenciler ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

T10 *"Öğrenciler ile sıkıntı yaşamadım. Bazen uygulama öğretmeninin bizi öğrenci olarak tanıtmasından kaynaklı, öğrenciler bizi öğretmen olarak görmeyip dikkate almadılar."*

T13 "Yaşlarımız yakın olduğu için bazı öğrenciler bizleri öğretmenleri değil de, arkadaşları gibi görüp ona göre davranıyorlar."

T9 "Fen lisesi son sınıf öğrencileri okulda çok rahat tavırlar sergiliyor, bazen öğrencilerle iletişim konusunda sorunlar oluyor."

T3 *"Öğretmenlik uygulaması kapsamında uygulamaya gittiğimiz okulun öğrencilerinin akademik başarılarının yüksek olmasından kaynaklı öğrencilere ileri düzey bilgiler ve öğretim yöntem ve teknikleri kullanmak gerekir."*

T2 *"Öğrencilerden bazıları ders esnasında dersi dinlemiyorlardı."*

T5 *"Bazen sınıfta öğrencilerden kaynaklı rahatsız edici davranış ve sözler olabiliyor."*

T18 *"Kalabalık olan sınıflarda sesim yetmedi ve çok bağırmak zorunda kaldım."*

Uygulama sürecinde uygulama yapılan öğrencilerle ilgili sorun yaşamayan öğretmen adaylarına ait görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

T15 *"Sorun yaşamadım. Öğrenciler ile iletişimim keyifliydi."*

T7 *"Çok zeki pırıl pırıl çocuklar, hiçbir sorun yaşamadım."*

Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama yapılan öğrenciler ile ilgili karşılaşılan sorunlara ait görüşlerini 2 kod ile belirtmişlerdir. Bunlar, olumsuz öğrenci davranışları (f=3) ve öğrencilerin ön bilgi düzeylerini bilmemek (f=1) dir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde,

uygulama yaptıkları öğrenciler ile yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

R5 *"Staj yaptığım okulda yaşadığım tek sorun öğrenci disiplinini sağlamaya çalışmaktı ama onlar da kısa sürede çözüldü."*

R3 *"Öğrenciler arasında zorbalık davranışları görüldüğünde, ben de zorlandım."*

R18 *"Öğrencileri kişisel olarak tanımamanın zorluğunu yaşadım."*

R28 *"Öğrencilerin ciddiyetsiz tutumları ile karşılaşabiliyorduk."*

Uygulama sürecinde uygulama yapılan öğrencilerle ilgili sorun yaşamayan öğretmen adayına ait görüşe aşağıda yer verilmiştir:

R1 "Üniversiteden okullara yönlendirildik. Öğrencilerle ilgili hiçbir zorluk yaşanmadı. Öğretmenlik uygulamasının en büyük zorluğu mentorun denetimidir."

4.2.2.4.5. Öğretmen Adaylarına Göre Uygulama Okul Yöneticisi ile Yaşanan Sorunlar

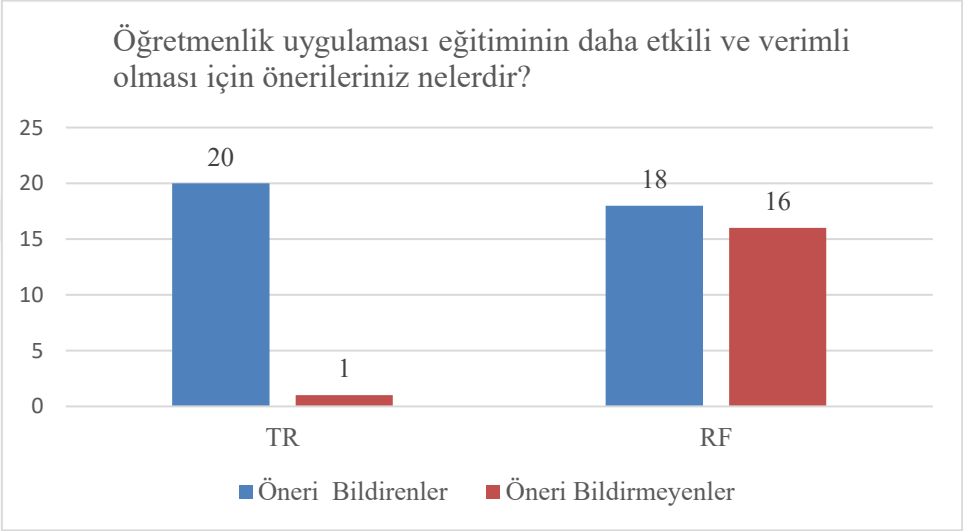
Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama okul yöneticisi ile ilgili hiçbir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Uygulama sürecinde Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının (f=21) ve Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının (f=34) okul müdürü ile bir sorunları olmamıştır. Bu yönde, öğretmen adaylarından bazılarının ifadelerine yer verilmiştir:

T7 *"Müdürle pek sık karşılaşmadım, sorun yaşamadım."*

R2 *"Okul yönetimi ile ilgili hiçbir sorun yaşanmadı."*

4.2.2.5. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Önerileri

Biyoloji öğretmen adaylarına "Öğretmenlik uygulaması eğitiminin daha etkili ve verimli olması için önerileriniz nelerdir?" sorusu sorulmuştur. İki ülke öğretmen adaylarından öneri bildirenlere ait grafik Şekil 7'de gösterilmiştir.

Şekil 7. Öğretmen adaylarının "Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için önerileriniz nelerdir? sorusuna ait görüşlerinin dağılımı

Şekil 7' ye göre, Türkiye'deki öğretmen adaylarından 20 kişi öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için öneri bildirirken 1 kişi öneri bildirmemiştir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarından da 18 kişi öneri bildirirken, 16 kişi öneri bildirmemiştir.

İki ülke biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için önerilerine yönelik temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan temalar, kodlar ve frekans sayıları Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Önerileri

Temalar	Kodlar	Türkiye (f)	Rusya Federasyonu (f)
Öğretmen adayı ile ilgili öneriler	Öğretmen adayı derse aktif katılabilmeli	6	2
	Öğretmen adayı öğretmen olarak görülmeli	1	0
Dersin uygulanışı ile ilgili öneriler	Ders dışı faaliyetler arttırılmalı	5	0
	Lisans programında ders süresi artırılmalı	4	7
	Teorik derslerde drama yapılmalı	1	1
	Çatışma çözme becerileri öğretilmeli	0	1
Dersin planlanışı ile ilgili öneriler	Farklı okul türlerinde de uygulama imkânı sunulmalı	4	0
	Gruplar daha az sayıda aday öğretmenle oluşturulmalı	0	1
Dersin paydaşlarıyla ilgili öneriler	Dersin paydaşları ile iletişim arttırılmalı	1	3

Tablo 13'te öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için önerilerinden "Öğretmen adayı ile ilgili öneriler" teması için "öğretmen adayı derse aktif katılabilmeli" ve "öğretmen adayı öğretmen olarak görülmeli" kodları oluşturulmuştur. "Dersin uygulanışı ile ilgili öneriler" teması için "ders dışı faaliyetler arttırılmalı", "lisans programında ders süresi artırılmalı", "teorik derslerde drama yapılmalı" ve "çatışma çözme becerileri öğretilmeli" kodları oluşturulmuştur. "Dersin planlanışı ile ilgili öneriler" temasına ait "farklı okul türlerinde de uygulama imkânı sunulmalı" ve "gruplar daha az sayıda aday

öğretmenle oluşturulmalı" kodları oluşturulmuştur. "Dersin paydaşlarıyla ilgili öneriler" temasına ait "öğretim üyeleri ile iletişim arttırılmalı" kodu oluşturulmuştur.

Türkiye'deki öğretmen adaylarının biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulaması eğitiminin daha etkili ve verimli olabilmesi için getirilen önerilerinden, öğretmen adayı derse aktif katılabilmeli (f=6), öğretmen adayı öğretmen olarak görülmeli (f=1), ders dışı faaliyetler arttırılmalı (f=5), lisans programında ders süresi artırılmalı (f=4), teorik derslerde drama yapılmalı (f=1), farklı okul türlerinde de uygulama imkânı sunulmalı (f=4) görüşlerinde bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adayı ile ilgili sunulan öneriler şu şekilde ifade edilmiştir:

> T16 *"Öğrencilerle daha fazla etkinlik yapmamıza fırsat sağlanabilir. Daha fazla ders anlatarak derse hakimiyeti kazanabiliriz."*
>
> T13 "*Eğitim süresince daha aktif olmamız sağlanabilir. Okul yöneticileri ile uygulamalar gerçekleştirilebilir. Okul yapısının işleyişi hakkında daha çok bilgi verilebilir."*
>
> T21 *"Uygulama okulunda öğretmenler ve öğrencilere, aday öğretmenin de bir öğretmen olduğu fark ettirilmelidir."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adaylarının dersin işlenişi ile ilgili sunduğu öneriler aşağıda ifade edilmiştir:

> T11 *"Sınıf yönetimi ve öğrencilerle iletişimi güçlendirmek için, öğretmenlik meslek derslerinde drama etkinlikleri yapılabilir."*
>
> T4 "*Ders daha fazla dönemde verilsin, 4 dönem kadar olabilir. İlk iki dönem gözlem ve işleyiş yönünden bilgilenelim, son dönem ise sınıfın tamamen bana ait olmasını isterim. Sorunları birebir gözlemlerim."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adaylarının dersin planlanışı ile ilgili sunduğu öneriler aşağıda ifade edilmiştir:

> T3 *"Staj saatlerinde düzenleme yapılabilir. Ek olarak ikinci dönem farklı bir staj okulu denenebilir."*
>
> T10 *"İki dönemde de farklı okullarda staj yapılabilir. Ders anlatma sayısı önceden planlanıp arttırılabilir."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adayının dersin paydaşlarıyla iletişim ile ilgili önerisine aşağıda yer verilmiştir:

> T6 *"Öğretmenler ve aday öğretmenler arasındaki iletişimin daha etkili olabilmesi için, birlikte etkinlikler planlanabilir. Sadece ders anlatımı değil, okulun işleyişi gibi farklı konularda da çalışmalar yapılabilir."*

Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulaması eğitiminin daha etkili ve verimli olabilmesi için getirilen önerilere öğretmen adayı derse aktif katılabilmeli (f=2), lisans programında ders süresi artırılmalı (f=7), teorik derslerde drama yapılmalı (f=1), çatışma çözme becerileri öğretilmeli (f=1), gruplar daha az sayıda aday öğretmenle oluşturulmalı (f=1), dersin paydaşları ile iletişim arttırılmalı (f=3) görüşlerinde bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adayı ile ilgili sunulan öneriler şu şekilde ifade edilmiştir:

> R30 *"Öğretmen adayları için daha fazla özgürlük alanı bırakılmalıdır. Dersi bağımsız olarak işleyebilmelidirler."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adaylarının dersin işlenişi ile ilgili sunduğu öneriler aşağıda ifade edilmiştir:

> R31 *"Belki de ders uygulamasını daha önceki sınıflardan (örneğin 2'den) başlatmak faydalı olabilir."*

R11 "*Ders sayısının artırılması ve üniversite hocalarının öğrenciler üzerindeki kontrolünün arttırılması sağlanabilir."*

R23 *"Çatışma kavramı tanıtılmalı ve çatışma çözme becerileri geliştirilmelidir."*

R9 *"Öğretmenlik mesleğinin ne olduğunu öğrencilere anlatmak doğru! Buna ek olarak, sınıf yönetimi üzerinde çalışın."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adaylarının dersin planlanışı ile ilgili sunduğu öneriler aşağıda ifade edilmiştir:

R18 "*Her bir uygulama okuluna, daha az öğretmen adayından oluşan gruplar gönderilmelidir."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretmen adaylarının dersin paydaşlarıyla iletişim ile ilgili önerilerine aşağıda yer verilmiştir:

R13 *"Enstitüdeki öğretmenlerle daha fazla etkileşim kurmak istiyorum."*

R28 "*Dersin paydaşları, staj yapan öğrencilerin kontrolünü uygun bir şekilde gerçekleştirmeliler. Öğretmen adayını daha fazla izlemeye gelmeliler."*

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programlarında görev yapan öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşleri nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Öğretmenlik uygulaması dersinden sorumlu olan öğretim elemanlarının görüşlerini almak amacıyla Öğretmenlik Uygulaması Görüşme Formu uygulanmıştır. Alınan cevaplar içerik analizi yöntemi ile değerlendirilip aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

4.3.1. Öğretmenlik Uygulamasının Başarılı Bir Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Yeterli Bulunma Düzeyi

Biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarının, başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde, öğretmenlik uygulaması dersinin yeterli bulunma düzeyine ilişkin temalar, kodlar ve frekans sayıları Tablo 14'de gösterilmiştir.

Biyoloji öğretmenliği programı uygulama öğretim elemanlarına "Öğretmenlik uygulaması dersini ne düzeyde yeterli buluyorsunuz?Açıklayabilir misiniz?" sorusu sorulmuş ve alınan cevapların analizi sonucunda 4 tema oluşturulmuştur. Bu temalara ait, kodlar da Tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14'te "Oldukça yeterli" temasına ilişkin "farklı öğretim yöntemleri uygulama", "uygulama öğretmenini gözlemleme", "aktif ders anlatma" ve "akranlarıyla dersi değerlendirme" kodları oluşturulmuştur. "Yeterli ama geliştirilebilir" temasına ilişkin "derse ayrılan süreyi arttırma", "plan dâhilinde yürütülme" ve "tecrübe kazandırma" kodları oluşturulmuştur. "Yeterli" temasına ilişkin "öğrencilere beklentilerini sorma", "etkinliklerin öğrencilerle değerlendirilmesi" ve "ders dışı faaliyetlere katılım sağlama" kodları oluşturulmuştur.

Türkiye'deki öğretim elemanları biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulamasının yeterlilik düzeyine ilişkin, yeterli ama geliştirilebilir (f=1) ve yeterli (f=2) görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretmenlik uygulaması dersini yeterli ama geliştirilebilir olarak değerlendiren öğretim elemanına ilişkin görüş şu şekilde ifade edilmiştir:

> TÖE1 "*Yeterli olduğunu düşünüyorum fakat bu süreç bir iki dönem uygulama okuluna gitmekle sonuçlanacak bir süreç değil. Öğretmenlik uygulaması, haftalık programda belli bir düzen ile gerçekleşiyor ve öğrenciler sınıfta tek başına kaldıklarında tiyatro oyunu oynuyorlar gibi uygulamayı gerçekleştiriyorlar. Bu iş aslında bir tecrübe kazandırma işi.*"

Tablo 14

Öğretim Elemanlarına Göre, Başarılı Bir Biyoloji Öğretmeni Yetiştirmek İçin Uygulamadaki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yeterli Bulunma Düzeyi

Temalar	Kodlar	TÖE 1	TÖE 2	TÖE 3	RÖE 1	RÖE 2	RÖE 3
Oldukça Yeterli	Farklı öğretim yöntemleri uygulama				+		
	Uygulama öğretmeni gözlemleme				+	+	+
	Aktif ders anlatma						+
	Akranlarıyla dersi değerlendirme						+
Yeterli ama geliştirilebilir	Derse ayrılan süreyi arttırma						+
	Plan dâhilinde yürütülme	+					
	Tecrübe kazandırma	+					
Yeterli	Öğrencilere beklentilerini sorma		+	+			
	Etkinliklerin öğrencilerle değerlendirilmesi		+	+			
	Ders dışı faaliyetlere katılım sağlama		+	+			

NOT: TÖE= Türkiye Öğretim Elemanı RÖE= Rusya Öğretim Elemanı

Öğretmenlik uygulaması dersinin yeterli olduğunu belirten öğretim elemanlarına ait görüşler şu şekilde ifade edimiştir:

> TÖE2 *"Yeterli olduğunu düşünüyorum. Öğrencilere katkısı oluyor. İlk dönem öğrencilere dersten beklentileri soruluyor. Yapılan etkinlikleri değerlendirilmeleri isteniyor. Örneğin, bu etkinliği yapmasak olur mu diye soruyoruz. İkinci dönem gerekli düzenlemeler yapılıyor ve genellikle dönem sonunda öğrencilerin beklentileri karşılanıyor."*

> TÖE3 *"Yeterli buluyorum fakat her zaman da güncelleştirebiliriz. Ders yönergesi güçlü. Üniversitemiz biyoloji öğretmenliği bölümü olarak, öğretmenlik uygulaması dersi için müfredat değişikliği yaptık. Öğretmen adaylarının öğretmenliğe başlamadan önce bilmeleri gereken MEBBİS, EBA, Eğitsel kol ve sağlık bilgisi dersi etkinliklerini uygulatıyoruz."*

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulamasının yeterlilik düzeyine ilişkin, oldukça yeterli (f=2) ve yeterli ama geliştirilebilir (f=1) görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretmenlik uygulamasını oldukça yeterli bulan öğretim elemanları görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

> RÖE2 "*Öğrencilerin öğretmenlik uygulamaları kapsamında aldıkları eğitim, gelecekte başarılı çalışmalar yapabilmeleri için oldukça yeterlidir. Her ders programında pedagojik uygulama imkânı sağlanmaktadır. Öncelikle öğrenciler işi tanır ve uygulama öğretmenini gözlemler, daha sonra uygulama okullarında dönem içerisinde psikolojik ve pedagojik teknolojileri uygulamalı olarak inceledikleri pasif uygulamayı ve bundan sonra da aktif pedagojik uygulamada öğretmen rolünü denerler."*
>
> RÖE1 *"Biyoloji öğretmenliği yetiştirme müfredatı farklı türde öğretim uygulamaları içermektedir. Öğrenciler haftada sadece bir kez uygulama okuluna giderler ve uygulama öğretmenin işlediği dersleri izlerler. Bu tür uygulamalar genellikle 3. sınıfta yapılır ve öğretmenlik uygulamasına giriş olarak adlandırılır. Öğrencinin doğrudan ders verdiği aktif uygulama, aynı uygulama okullarında 4. ve 5. sınıflarda yapılır. Öğretmenlik deneyimi kazanmak için bu oldukça yeterlidir. Ayrıca, Rusya Federasyonu Eğitim Kanunu tarafından izin verilen kural olarak, 4. ve 5. sınıflardaki öğrencilerin çoğu okulda öğretmen olarak çalışmaktadır."*

Öğretmenlik uygulaması dersini yeterli ama geliştirilebilir olarak bildiren öğretim elemanının görüşü şu şekildedir:

> RÖE3 *"Öğretmenlik uygulamasının etkililiği, ona ayrılan saat sayısına bağlıdır. Üniversitemizin ders programında uygulamaya yönelik yaklaşım güçlendirilmiş, ders saati sayısında ve uygulama türlerinde yaklaşımlar tek tipleştirilmiştir. Böylece öğrenciler, 3. sınıfta yapılan oryantasyon stajında gelecekteki mesleki faaliyetleriyle tanışma fırsatı buluyorlar. Öğrenciler okula gidiyorlar ama ders vermiyorlar, sadece*

öğretmenlerin deneyimlerini inceliyorlar ve öğretmenlerle öğretim yöntemlerini tartışıyorlar. 4. ve 5. yıllarda enstitünün anlaşma yaptığı okullarda öğretmenlik uygulaması yapılmaktadır. Öğrenciler derslerini yürütürler, ardından gruptaki diğer öğrencilerin de katıldığı bir tartışma gerçekleşir."

4.3.2. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumlu Yönleri

Biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarına "Öğretmenlik uygulaması dersinin olumlu yönleri nelerdir?" sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar neticesinde 7 kod oluşturulmuş ve bu kodlar Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15

Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Olumlu Yönleri

Tema	Kodlar	TÖE 1	TÖE 2	TÖE 3	RÖE 1	RÖE 2	RÖE 3
Öğretmenlik uygulaması olumlu yönleri	Gerçek okul ortamına dâhil olma	+	+	+	+	+	
	Çağdaş öğretim araçlarını kullanma				+		
	Eksiklerini görme ve geliştirme imkânı sunma	+	+	+		+	
	Ders kaydı tutmayı öğrenme				+		
	Profesyonel öğretmen becerisi kazanma		+		+	+	
	Son yılda iş imkânı sunma					+	
	Teori-pratik dengesi kurma			+			+

NOT: TÖE= Türkiye Öğretim Elemanı RÖE= Rusya Öğretim Elemanı

Tablo 15'de "Öğretmenlik uygulaması olumlu yönleri" temasına ait "gerçek okul ortamına dâhil olma", "çağdaş öğretim araçlarını kullanma", "eksikliklerini görme ve geliştirme imkânı sunma", "ders kaydı tutmayı öğrenme", "profesyonel öğretmen becerisi kazanma", "son yılda iş imkânı sunma" ve "teori-pratik dengesi kurma" kodları oluşturulmuştur.

Türkiye'deki öğretim elemanları gerçek okul ortamına dâhil olma (f=3), eksikliklerini görme ve geliştirme imkânı sunma (f=3), profesyonel öğretmen becerisi kazanma (f=1) ve teori-pratik dengesi kurma (f=1) görüşlerini bildirmiştir. Öğretim elemanlarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

> TÖE2 *"Öğrenciler, süreci tam bir öğretmen gibi yaşıyorlar ve bu süreçte öğrencilere maksimum verimi almaya çalışın diyoruz. Zaman kontrolü, sınıf yönetimi ,etkili iletişimi öğreniyorlar. Öz değerlendirme, akran değerlendirme becerilerini kazanıyorlar. Mesleğe ait motivasyonları ve özgüvenleri artıyor."*
>
> TÖE3 *"4 yıl boyunca öğrenmiş oldukları teorik bilgileri pratiğe döküyorlar. Bu süreçte öğrenci rolünden vazgeçip, öğretmen şapkası takıyorlar. Öğretmenlik uygulaması esnasında hata yapacaklar, bu hatayı sahiplenecekler ve düzeltmeyi öğrenecekler. Gerçek okul ortamını hissediyorlar."*

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları gerçek okul ortamına dâhil olma (f=2), çağdaş öğretim araçlarını kullanma (f=1), eksikliklerini görme ve geliştirme imkânı sunma (f=1), ders kaydı tutmayı öğrenme (f=1), profesyonel öğretmen becerisi kazanma (f=2), son yılda iş imkânı sunma (f=1) ve teori-pratik dengesi kurma (f=1) görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretim elemanlarına ait görüşler şu şekilde belirtilmiştir:

> RÖE2 *"Öğrenciler üçüncü sınıftan itibaren öğretmenlik faaliyetinin çeşitli alanlarına tam olarak yoğunlaşabilmekte ve öğrenimlerinin son yılında iş teklifi alabilmektedirler."*
>
> RÖE3 *"Öğrenciler, biyoloji öğretim yöntemleri ve pedagojisi konusunda edindikleri teorik bilgileri gerçek yaşam durumlarında uygulayabilirler."*
>
> RÖE1 *"Öğrenciler gerçek okul hayatının içinde dalmaktadır. Çağdaş öğretim araçları sistematik ve sürekli bir biçimde kullanılmaktadır. Kendileri için doğru mesleği seçip seçmediklerini, aldıkları uzmanlık dallarından hangisine daha fazla*

ağırlık vermeleri gerektiğini net bir şekilde anlıyorlar. Ders kayıtlarının nasıl tutulacağını öğrenirler. Profesyonel bir öğretmenin becerilerini kazanırlar."

4.3.3. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönleri

Biyoloji öğretmenliği programında görevli olan öğretim elemanlarına "Öğretmenlik uygulaması dersinin olumsuz yönleri nelerdir?" sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar neticesinde temalar ve bunlara ait alt temalar oluşturulmuş, Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16

Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönleri

Tema	Kodlar	TÖE 1	TÖE 2	TÖE 3	RÖE 1	RÖE 2	RÖE 3
Öğretmenlik uygulaması olumsuz yönleri	Farklı okul türünde uygulamama	+					
	Uygulama süresi yetersizliği		+				
	Haftada bir günden fazla okulda bulunmama			+			
	Olumsuzluk yok				+	+	+

NOT: TÖE= Türkiye Öğretim Elemanı RÖE= Rusya Öğretim Elemanı

Tablo 16' da "Öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri" temasına ait "farklı okul türünde uygulamama", "uygulama süresi yetersizliği", "haftada bir günden fazla okulda bulunmama" ve herhangi bir olumsuz yönünün olmadığı görüşünde olanlar için de "olumsuzluk yok" kodları oluşturulmuştur.

Türkiye'deki öğretim elemanları farklı okul türünde uygulamama (f=1), uygulama süresi yetersizliği (f=1) ve haftada bir günden fazla okulda bulunmama (f=1) görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretim elemanlarına ait görüşler aşağıda ifade edilmiştir:

TÖE2 *"Ders süresi 2 yıl olabilir. Öğretmen adaylarının farklı okul türünde farklı öğrenci profilleri görmeleri sağlanabilir."*

TÖE3 *"Uygulama için belirli bir zaman sınırı var. Haftanın bir gününde 6 saati öğrencilere paylaştırmaya çalışıyoruz. Bu durumu, sürecin zorluğu olarak ifade edebilirim. Ayrıca,öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen eğitiminin son 2 yılında verilebilir."*

TÖE1 "Uygulama farklı okul türlerinde de denenmelidir."

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları (f=3) öğretmenlik uygulaması sürecinin herhangi bir olumsuz yönünün bulunmadığını belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarına ait görüşler şu şekildedir:

RÖE1 *"Ben olumsuz bir yönü olmadığını düşünüyorum. Öğretmenlik mesleği ve okulda çalışmak zor ve zahmetli bir iş olmasına rağmen, benim için keyifli bir süreçtir."*

RÖE2 *"Öğrencilerimiz her türlü öğretmenlik uygulamasını gerçekten çok seviyorlar. Benim görüşüme göre, uygulama eğitiminin olumsuz bir yönü yoktur."*

RÖE3 *"Olumsuz bir tarafı yok, çünkü pratik yapmadan iyi bir öğretmen olmak mümkün değil."*

4.3.4. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

Biyoloji öğretmenliği programında görevli olan öğretim elemanlarına, öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama okul yöneticisi, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları ile karşılaştıkları sorunları belirtmeleri istenmiştir. Alınan cevaplara göre tema ve kodlar oluşturulmuştur.

4.3.4.1. Öğretim Elemanlarına Göre Okul Müdürü ile İlgili Sorunlar

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanları öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama okul yöneticisi ile ilgili hiçbir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Uygulama sürecinde Türkiye'deki öğretim elemanları (f=3) ve Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları (f=3) okul müdürü ile herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişler ve bu durum Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17

Öğretim Elemanlarına Göre Okul Müdürü ile İlgili Sorunlar

Tema	**Kodlar**	**TÖE 1**	**TÖE 2**	**TÖE 3**	**RÖE 1**	**RÖE 2**	**RÖE 3**
Okul yöneticisi ile ilgili sorunlar	Sorun yok	+	+	+	+	+	+

NOT: TÖE= Türkiye Öğretim Elemanı RÖE= Rusya Öğretim Elemanı

Türkiye'deki öğretim elemanlarına ait ifadeler şu şekildedir:

> TÖE1 *"Okul müdürü ile bir sorun yaşanmadı. Okul müdürüyle öğrencileri tanıştırmaya götürdüğümüzde, öğrencilerle vatan sevgisi, Atatürk sevgisi ve vatanın her köşesinde görev yapılabileceğine dair sohbet etmişti."*
>
> *TÖE2 "Sene başında bütün paydaşların birbirlerinden beklentileri ile ilgili toplantı yapılıyor. Herhangi bir sorun ile karşılaşılmadı. Okul müdürü öğrencileri okulda karşılıyor ve öğrencilerle tanışıyor."*

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarına ait ifadeler şu şekildedir:

> RÖE2 *"Uzun zamandır birlikte çalıştığımız eğitim kurumlarının bir listesi var, dolayısıyla okul yönetimiyle hiçbir sorunumuz yok. Tüm yeni eğitim kurumları kapsamlı bir kontrolden geçirilir, sözleşme imzalanırken tüm ayrıntılar önceden*

yönetimle görüşülür. Kural olarak, yalnızca öğrenci kabul etmekle ilgilenen kuruluşlarla işbirliği yapıyoruz."

RÖE1 "*Okul idaresiyle anlaşmazlık yaşanmıyor. Öğrencilerimizi kabul eden okullara ve çalışanlarına çok teşekkür ediyoruz*."

RÖE3 "Okulda uygulamanın yapılması için belirli bir sözleşme var. Bu sözleşmeye göre anlaşma yapılıyor ve sorun yaşanmıyor."

4.3.4.2. Öğretim Elemanlarına Göre Uygulama öğretmeni ile İlgili Sorunlar

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarına öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğretmeni ile karşılaştıkları sorunlar sorulmuş ve alınan cevaplara göre tema ve kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18

Öğretim Elemanlarına Göre Uygulama Öğretmeni ile İlgili Sorunlar

Tema	Kodlar	TÖE 1	TÖE 2	TÖE 3	RÖE 1	RÖE 2	RÖE 3
Uygulama öğretmeni ile ilgili sorunlar	Öğretmen adayını öğretmen olarak görmemek		+				
	Öğrencileri kendi yöntemlerinden bağımsız bırakmamak		+				
	Verilen dersi zaman kaybı olarak görmek		+	+			
	Sorun yok	+			+	+	+

NOT: TÖE= Türkiye Öğretim Elemanı RÖE= Rusya Öğretim Elemanı

Tablo 18'de uygulama öğretmeni ile ilgili sorunlar temasına ait öğretmen adayını "öğretmen olarak görmemek", "öğrencileri kendi yöntemlerinden bağımsız bırakmamak", "öğrenciye

verilen dersi zaman kaybı olarak görmek" ve herhangi bir sorun ile karşılaşmayan öğretim elemanlarının görüşleri için de "sorun yok" kodu olmak üzere 4 kod oluşturulmuştur.

Türkiye'deki öğretim elemanları uygulama öğretmenleri ile karşılaşılan sorunlar için; öğretmen adayını öğretmen olarak görmemek (f=1), öğrencileri kendi yöntemlerinden bağımsız bırakmamak (f=1), verilen dersi zaman kaybı olarak görmek (f=2) ve sorun belirtmeyenler (f=1) olarak görüşlerini bildirmişlerdir. Öğretim elemanlarına ait ifadeler aşağıda belirtilmiştir:

> TÖE3 *"Uygulama öğretmeni olmak için, öğretmenlerin öğretmenlik uygulaması sertifikasına sahip olmaları gerekiyor. Yaşadığımız sorun olarak şunu belirtebilirim ki, öğretmen adaylarına derslere gelmenize gerek yok diyen bir uygulama öğretmeni oldu ve biz onunla çalışmayı bıraktık."*
>
> TÖE2 *"Uygulama öğretmenleri profesyonel gözle bakmıyor sürece. Özetlemek gerekirse, uygulama öğretmenleri ile 2 sorun yaşıyoruz. Birincisi, öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninin yöntemleri ile ders anlatmasını istiyorlar. Not tutturun diyorlar. Ben öğrencilerimin bu süreçte özgür olmasını istiyorum. Veliden şikâyet geleceğini düşünüyorlar ve verilen dersi zaman kaybı olarak görüyorlar. İkinci sorun ise, 40 dakikada 2-3 aday öğretmen dersi anlatsın istiyorlar, bu da dersin verimini düşürüyor."*
>
> TÖE1 "*Benim çalıştığım uygulama öğretmenleri iyi alan bilgisine sahipti. Öğretmen adaylarını sahipleniyorlardı ve iyi örnek olabilecek öğretmenlerdi. Bir sorun ile karşılaşmadım."*

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları uygulama öğretmenleri ile herhangi bir sorun yaşamadıklarını (f=3) ifade etmişlerdir. Öğretim elemanlarına ait görüşler şu şekildedir:

> RÖE3 *"Öğretmenlerle ilgili bir sorun yok. Kural olarak, herkes uygulamanın önemini anlar ve öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.*

Enstitümüzden mezun olan çok sayıda öğretmenimiz var, dolayısıyla kendileri de bir zamanlar stajyerdi."

RÖE1 *"Uygulama öğretmenleri ile sorun yaşamıyoruz, çünkü uygulama yapacağımız okulu seçerken esas kriterimiz, bizzat tanıdığımız, iyi bir biyoloji öğretmeni olmasıdır. Bunlar çoğunlukla enstitümüzün mezunları olup, öğrencilerimizi memnuniyetle kabul ediyorlar. Ayrıca, hafızamda hiçbir zaman, günümüz profesyonel bir öğretmenin otoritesi öğrenciler tarafından sorgulanmamıştır. Biyoloji öğretmenleri öğrencilere her zaman genç meslektaşları gibi olumlu yaklaşmış, onlara meslek sevgisini aşılamaya, bilgi, gelişme ve deneyimlerini paylaşmaya çalışmışlardır."*

RÖE2 *"Öğrencilerle çalışmak isteyen kişilerle çalışıyoruz. Herhangi bir sorun yaşanmadı."*

4.3.4.3. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmen Adaylarıyla Yaşanan Sorunlar

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarına öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarıyla karşılaştıkları sorunlar sorulmuş ve alınan cevaplara göre tema ve kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19'da "Öğretmen adaylarıyla ilgili sorunlar" temasına ait, "öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmemek", "sorunlara rağmen mesleğe hazır hâle gelmek", "sınav kaygısı yaşamak" ve herhangi bir sorun ile karşılaşmayanlar için "sorun belirtmeyenler" olmak üzere 4 kod oluşturulmuştur.

Tablo 19

Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmen Adaylarıyla Yaşanan Sorunlar

Tema	Kodlar	TÖE 1	TÖE 2	TÖE 3	RÖE 1	RÖE 2	RÖE 3
Öğretmen adaylarıyla ilgili sorunlar	Öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmemek				+		
	Sorunlara rağmen mesleğe hazır hâle gelmek					+	
	Sınav kaygısı yaşamak			+			
	Sorun yok	+	+				+

NOT: TÖE= Türkiye Öğretim Elemanı RÖE= Rusya Öğretim Elemanı

Türkiye'deki öğretim elemanlarının görüşleri sınav kaygısı yaşamak (f=1) ve sorun belirtmeyenler (f=2) olarak bildirilmiştir. Öğretim elemanlarına ait görüşler aşağıda verilmiştir:

> TÖE2 *"Öğretmen adayları dersten çok keyif alıyorlar. Herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadık. Sorumluluk sahibiler."*
>
> TÖE1 *"Öğretmen adaylarının bütün uygulamalı derslere ilgileri çok güzel. Uygulamada ders anlattıkları gün, bunu sosyal medya hesaplarından paylaşıyorlar. Haftada bir gün, tüm gün uygulama okulunda bulunuyorlar."*
>
> TÖE3 "*Öğretmen adayları tek gün okulda bulunuyorlar. Bu sebepten ötürü diğer öğrencilerle veya öğretim görevlileri ile ders çakışma problemi ortaya çıkabiliyor. Ayrıca öğretmen adaylarında öğretmen olarak atanmaları için girmeleri gereken sınavın kaygısı var."*

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının görüşleri, öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmemek (f=1), sorunlara rağmen mesleğe hazır hâle gelmek (f=1) ve sorun belirtmeyenler (f=1) olarak bildirilmiştir. Öğretim elemanına ait görüşler aşağıda belirtilmiştir:

> RÖE1 *"Öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmeyen öğrencilerle sorun yaşıyoruz. Onların hayatta başka öncelikleri var ve bu kişiler öğretmenlik uygulamasını öğretmenlere mesleki bilgi, beceri ve yetenek kazandıracak bir süreç olarak*

görmemektedirler. Her ne olursa olsun bu sürece katılanlar tembellik yapamaz ve derse geç kalamaz."

RÖE2 "Öğrenme sürecinde her şey mükemmel olmaz. Bazı standart sorunlar ile karşılaşıyoruz fakat 5.yılın sonunda meslektaşlarımız, öğretmenliğe yüksek bir hazırbulunuşluk seviyesine geliyorlar."

RÖE3 "*Öğrenciler dersleri yürütürken sorumluluk alıyorlar, uygulama konferansta öğrencilerin faaliyetlerini büyük bir ilgi, coşkuyla anlatması ve bunları video ve sunumlarla desteklemesi ile sonuçlanıyor."*

4.3.5. Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Öneriler

Biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarına başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde, öğretmenlik uygulaması dersinin daha etkili ve verimli olması için önerilere ait oluşturulan temalar, kodlar ve frekans sayıları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20'de biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersinin daha etkili ve verimli olması için sundukları önerilerin analizi sonucunda 4 tema oluşturulmuştur. Bu temalara ait, kodlar da tabloda gösterilmiştir. "Öğretmen adayı ile ilgili öneriler" teması için "öğretmen adayının derse aktif katılabilmesi" ve "hazırlanan dersin birden fazla kez anlatılması" kodları oluşturulmuştur. "Dersin planlanışı ile ilgili öneriler" teması için "gruplardaki aday öğretmen sayısının azaltılması", "farklı okul türünün denenmesi" ve "farklı ilçede denenmesi" kodları oluşturulmuştur. "Dersin uygulanışı ile ilgili öneriler" temasına ait "lisans programında ders süresinin arttırılması" kodları oluşturulmuştur. "Dersin paydaşlarıyla ilgili öneriler" temasına ait "ders

paydaşlarıyla daha çok toplantı yapılması" ve "sertifikalı uygulama öğretmeni sayısının arttırılması" kodları ile birlikte 8 kod oluşturulmuştur.

Tablo 20

Öğretim Elemanlarına Göre Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması İçin Öneriler

Temalar	Kodlar	TÖE 1	TÖE 2	TÖE 3	RÖE 1	RÖE 2	RÖE 3
Öğretmen adayı ile ilgili öneriler	Öğretmen adayının derse aktif katılabilmesi		+				
	Hazırlanan dersin birden fazla kez anlatılması				+		
Dersin planlanışı ile ilgili öneriler	Gruplardaki aday öğretmen sayısının azaltılması	+		+	+		
	Farklı okul türünün denenmesi	+					
	Farklı ilçede denenmesi	+					
Dersin uygulanışı ile ilgili öneriler	Lisans programında ders süresinin arttırılması	+	+	+			
Dersin paydaşlarıyla ilgili öneriler	Ders paydaşlarıyla daha çok toplantı yapılması						+
	Sertifikalı uygulama öğretmeni sayısının arttırılması			+			

NOT: TÖE= Türkiye Öğretim Elemanı RÖE= Rusya Öğretim Elemanı

Türkiye'deki öğretim elemanları biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulaması eğitiminin daha etkili ve verimli olabilmesi için getirilen önerilere öğretmen adayının derse aktif katılabilmesi (f=1), gruplardaki aday öğretmen sayısının azaltılması (f=2), farklı okul türünün denenmesi(f=1), farklı ilçede denenmesi (f=1), lisans programında ders süresinin arttırılması(f=3) ve sertifikalı uygulama öğretmeni sayısının arttırılması (f=1) görüşlerinde bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretim elemanı öğretmen adayı ile ilgili sunduğu önerisini şu şekilde ifade etmiştir.

TÖE2 *"Öğretmen adayı en az 2 kez dersi kendisi aktif olarak anlatmalıdır.Uygun şartllar oluşturularak ikiden fazla kez anlatmaları da sağlanmalıdır."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretim elemanları dersin planlanışı ile ilgili sunduğu önerileri şu şekilde ifade etmişlerdir:

TÖE1 "*Öğretmenlik uygulaması farklı okul türünde farklı öğrenci profilleri ile de denenmelidir. İyi öğrencilerin olduğu sınıflarda sınıf yönetimi sorun olmuyor. Hatta bunun için, uygulama farklı ilçelerde 1-2 gün yatılı kalınarak da gerçekleştirilebilir."*

TÖE3 "*Her bir öğretim elemanına 10 öğrenci düşüyor ve öğretim elemanı bu öğrncileri en az 2 kez dinlemek zorunda.Öğrenci sayısı fazla olduğu için öğretim elemanları için ,bu çok mümkün olmuyor."*

TÖE1 "*Öğretim elemanına 11 öğrenci düşüyor, dersin verimli bir şekilde gerçekleşmesi için bu öğrenci sayısı 2 veya 3 olmalıdır. Çünkü, öğretim elemanları uygulamanın var olan hâli ile öğrencileri izlemekte zorluk çekmektedirler."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretim elemanları dersin uygulanışı ile ilgili sunduğu önerileri şu şekilde ifade etmişlerdir:

TÖE2 *"Dersin süresi yıl, dönem olarak arttırılabilir."*

TÖE1 *"Öğretmenlik uygulaması dersi 2.sınıf ilk dönem ile birliklte verilmeye başlanmalıdır."*

TÖE3 *"Öğretmenlik uygulaması için, son yılda haftada 6 saatlik bir uygulamayı yeterli bulmuyorum.2 saat teorik, 6 saat pratik olarak gerçekleşiyor. Ders süresi 3-4 yıla yayılarak arttırılabilir. Bu süreçte yapılacak etkinlikler azaltılabilir."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretim elemanı dersin paydaşlarıyla ilgili sunduğu önerisini şu şekilde ifade etmiştir.

TÖE3 *"Uygulama okullarındaki 12.sınıflar, öğretmen adaylarının uygulama sürecinde seçilmiyor. Çünkü onlar üniversiteye giriş sınavına hazırlanıyorlar. Aynı gün aynı öğretmende, öğretmen adaylarının uygulaması için yığılma yaşanıyor. Bunun için okullardaki sertifikalı uygulama öğretmeni sayısı arttırılabilir."*

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları biyoloji öğretmeni yetiştirme sürecinde verilen öğretmenlik uygulaması eğitiminin daha etkili ve verimli olabilmesi için getirilen önerilere hazırlanan dersin 1'den fazla kez anlatılması (f=1), gruplardaki aday öğretmen sayısının azaltılması (f=1) ve ders paydaşlarıyla daha çok toplantı yapılması (f=1) görüşlerinde bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretim elemanı öğretmen adayı ile ilgili sunduğu önerisini şu şekilde ifade etmiştir.

RÖE1 "*Öğretmen adayları hazırladığı dersi tek bir ders olarak değil, 3-4 kez anlatma becerisini uygulamalıdır. Bu, tek seferde bir ders verip düzeltme imkânı bulamamaktan daha faydalı olacaktır ve bilindik konu, farklı şekillerde işlenecektir."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretim elemanları dersin planlanışı ile ilgili sunduğu önerileri şu şekilde ifade etmişlerdir:

RÖE1 "*Öğretmen adaylarının tekrar gruplara dağıtılması düzenlenebilir. Anlaşmalı olduğumuz okullar arasından uygulama okullarına gelen öğrenci sayısı azaltılmalıdır."*

Öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, öğretim elemanı dersin paydaşlarıyla ilgili sunduğu önerisini şu şekilde ifade etmiştir.

RÖE3 "Derslere başlamadan önce metodologlar ve öğretmen adayları ile daha fazla toplantı yapılmalıdır."

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölüm, yapılan araştırmanın bulgularının benzer çalışmalardaki bulgular ile tartışılması, araştırmanın sonuçlarının belirlenmesi ve bu sonuçlara bağlı olarak yeni araştırmacılara ve uygulamalara öneriler sunulması ile oluşturulmuştur.

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulaması derslerinin işleyişinin karşılaştırılması amacıyla yapılan doküman incelemesi sonucu ortaya çıkan bulgular, biyoloji öğretmenliği programından mezun olan öğrencilerin unvanları, öğretmenlik uygulaması dersinin süresi ve amacı, öğretmenlik uygulaması dersinin aşamaları açısından tartışılmıştır.

Türkiye'deki biyoloji öğretmenliği programında öğrenim süresi 4 yıl, Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmenliği programı 5 yıldır. Türkiye'deki biyoloji öğretmenleri tek alan mezunu olarak biyoloji öğretmeni unvanı ile mezun olmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmenleri iki alan öğretmeni olarak mezun olmaktadırlar. Bu alanlar Biyoloji-Kimya ve Biyoloji-İngilizce olabilmektedir. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmenleri Biyoloji öğretmeni, Kimya öğretmeni ve İngilizce öğretmeni unvanı

ile mezun olmaktadır (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023a; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2025).

Öğretmenlik uygulaması dersinin süresi ve amacı iki ülke için farklılık göstermektedir. Türkiye'deki biyoloji öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II derslerini öğrenimlerinin son yılında iki dönem hâlinde alırken, Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğrenimlerinin 3.sınıf V. yarıyılında öğretmenlik uygulamasına giriş dersi ile öğretmenlik uygulamasına pedagojik gözlem yaparak başlamış olurlar. 4. ve 5. sınıflarda "Pedagojik Pratik" dersi 4 dönem hâlinde verilmeye devam eder. Biyoloji öğretmen adayları öğrenimlerinin son yılında, uygulama yaptıkları okuldan iş teklifi alabilmektedir (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2021 ; Rusya Federasyonu Buryat Devlet Üniversitesi, 2021).

Türkiye'de Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II derslerinin her ikisinde de uygulama öğretmenini gözlemleme ve aktif ders anlatımı iç içe gerçekleşir. Rusya Federasyonu'nda öğretmen adaylarının uygulama öğretmenini gözlemlediği Öğretmenlik Uygulamasına Giriş ve öğretmen adaylarının eğitici dersleri yürüttüğü Pedagojik Pratik dersi bulunmaktadır (Rusya Federasyonu Buryat Devlet Üniversitesi, 2021).

Türkiye'de öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, öğretmen adaylarının genel kültür, alan eğitimi ve öğretmenlik meslek eğitiminde edindikleri bilişsel ve duyuşsal alan yeterliliklerini gerçek eğitim öğretim ortamlarında kullanarak, teori-pratik dengesini sağlamaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021). Rusya Federasyonu'nda öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, aday öğretmenlerin eğitim sürecini planlamak, yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek ve bu süreçte özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri de sistemin bir parçası olarak düşünerek, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran kazanımlar oluşturmaktır (Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Türkiye'de öğretmenlik uygulaması dersi 2 saati teorik, 6 saati uygulamalı olarak haftada 8 saat verilmektedir. Rusya Federasyonu'nda öğretmenlik uygulaması dersi haftada 8 saat uygulamalı olarak gerçekleşmektedir (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023b; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarında uygulanan öğretmenlik uygulamasının işleyişi Milli Eğitim Bakanlığı oluru, 28.09.2021 tarih ve 33258264 sayılı yönerge ile belirlenmektedir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmenlik uygulamasının işleyişi, Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı'nın 885/390 sayılı emir ve Rusya Federasyonu Bilim ve Yüksek Eğitim Bakanlığı 5 Ağustos 2020 tarihli öğretmenlerin uygulama eğitimine ilişkin yönetmelik esas alınır fakat eğitim kurumlarının eğitim programlarına göre değişiklik yapacakları esnek bir programa göre yürütülmektedir. Ayrıca, öğretmenlik uygulaması yürütülürken, öğretmen adaylarının uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ve engelli öğrenciler varsa onların öğretmenlik uygulaması esnasında dikkat edilmesi gerekenlere de, yönetmelik maddelerinde yer verilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2021; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Türkiye'deki öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde her hafta uyguladıkları etkinliklerin raporlarını dosyasında muhafaza eder. Uygulama öğretmeni, ders değerlendirme formundaki ders ile edinilmesi gereken yeterlikleri, öğretmen adayının eksiği var (E), kabul edilebilir (K) ve iyi yetişmiş olarak (İ) değerlendirir. Değerlendirme işlemi sonunda, bir formül aracılığıyla öğrenci notu oluşturulur. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları da her hafta yaptıkları etkinliklerin kayıtlarını tutarlar. Aktif olarak anlattıkları dersin hazırlanmasında kullandıkları dokümanlarını, 10 gün içerisinde dersten sorumlu öğretim elemanına teslim etmek zorundadır. Her iki ülkede de öğretmenlik uygulamasının değerlendirme sürecinde, uygulama öğretmeni ve gruptaki diğer arkadaşları tarafından öğretmen adayının işlediği ders değerlendirilir. Bütün bunlar göz önünde

bulundurularak öğrenci değerlendirme notu verilir (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 2023b; Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi, 2023).

Buna göre her iki ülke arasında en uzun staj süresi yaklaşık 3 yıl ile Rusya Federasyonu'nda gerçekleşmektedir. Aykaç, Kabaran ve Bilgin (2014) yaptıkları çalışmalarında Finlandiya'daki öğretmenlik uygulaması süresinin 4 yıl, Almanya, Fransa ve İngiltere'de ise 2 yıl olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada Türkiye'de öğretmenlik uygulamasına ayrılan sürenin karşılaştırılan ülkelere göre 1 yıl ile sınırlı kaldığı belirtilmiştir.

İki ülke biyoloji öğretmenliği programlarından mezun olan adaylardan Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları iki alan öğretmeni olarak mezun olmaktadır. Delibaş (2007) tarafından yapılan çalışmada İngiltere, Finlandiya ve Türkiye'de biyoloji öğretmen aadaylarının tek alan öğretmeni olarak yetiştiği, Almanya'da ise biyoloji öğretmen adaylarının iki alanda, biyoloji ve kimya öğretmeni olarak mezun olabildiği sonucu ortaya çıkmıştır.

İki ülke biyoloji öğretmenliği programlarından öğretmenlerin uygulama eğitimleri Rusya Federasyonu'nda öğretmenlik uygulamasına giriş ve öğretmenlik uygulaması olmak üzere iki farklı ders ile yürütülürken, Türkiye'de öğretmenlerin uygulama eğitimleri sadece öğretmenlik uygulaması dersi ile yürütülmektedir. Çam Tosun (2019) çalışmasında, Finlandiya, Singapur ve Almanya'da öğretmen adaylarının uygulama eğitimlerinin 3'er dersle yürütüldüğünü Türkiye'de ise uygulamaların sadece öğretmenlik uygulaması ile gerçekleştiğini vurgulamıştır.

Her iki ülke arasında uygulamaya ayrılan haftalık ders saati sayısı da Rusya Federasyonu'nda 8 saat ile daha fazladır. Akdemir (2021) çalışmasında, Almanya'daki sınıf öğretmen adaylarının bir dönem boyunca haftada 4 gün uygulama okullarında bulunduğunu ve bu durumun adayların mesleki beceri kazanmalarına olumlu etki oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi görüşlerine ilişkin nicel ve nitel bulgular değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri beş alt başlıkta toplanıp yorumlanmıştır. Biyoloji öğretmen adaylarının:

1. Öğretmenlik uygulaması dersinin planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına ait görüşleri
2. Öğretmenlik uygulaması dersini yeterli bulma düzeyleri
3. Öğretmenlik uygulaması sürecinin olumlu yönleri
4. Öğretmenlik uygulaması sürecinin olumsuz yönleri
5. Öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunlar
6. Öğretmenlik uygulaması sürecinin daha etkili olması için öneriler

5.2.1. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Alt Boyutlarına Ait Görüşlerine Yönelik Tartışma

Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutlarına ilişkin görüşlerinden edilen nicel bulgulara dayanarak iki ülke biyoloji öğretmen adaylarının, dersin planlama boyutuna ilişkin öğretmenlik uygulaması hedeflerinin bilinmesi, derste yer alacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi olunması ve uygulama sürecinde uyulması gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olunmasını yeterli düzeyde bulmuşlardır. Özellikle Türkiye'deki öğretmen adayları bu görüşlere oldukça yeterli düzeyinde katılım sağladıklarından, dersin planlama aşaması için öğretmen adaylarının görüşlerine göre Türkiye'de yürütülen öğretmenlik uygulamasının Rusya Federasyonu'nda yürütülen öğretmenlik uygulamasından daha planlı olduğu söylenebilir.

İki ülke biyoloji öğretmen adayları, okulun çalışanları ile tanışmanın sağlanması, etkinlik planlarının uygulama öğretmeni ile hazırlanması ve etkinlik planlarının uygulama öğretim elemanı ile hazırlanmasını daha düşük oranla yeterli bulmuşlardır. Gerekli ders kitaplarına ulaşılmasının sağlanmasını Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları "kararsızım" görüşleri ile yeterli bulmamış, Türkiye'deki öğretmen adayları ise yeterli bulmuştur.

Dersin uygulama aşamasındaki nicel bulgulara dayanarak, iki ülke öğretmen adayları dersi genel olarak yeterli bulmuş sadece dersin veliler ile etkili iletişim kurma becerileri geliştirmesi yönünde, iki ülke öğretmen adayları da "kararsızım" görüşleri ile yeterli bulmamışlardır. Görgen, Çokçalışkan ve Korkut (2012) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde veli, öğretmen ve öğrenci ilişkisinin nasıl kurulacağının öğrenilmesine kararsızlık tercihinde bulunmuşlar ve bu sonuç ilgili dersin veli-öğretmen adayı ilişkilerinde, ders etkinliklerinin yetersiz kaldığı şeklinde yorumlanabilir. Öğretmen yetiştirme sürecinde ilgili dersin programında, öğretmenlerin uygulama eğitimlerinde veliler ile etkili iletişimin kurulmasıyla ilgili etkinliklerin de eklenmesinin yararlı olacağı söylenebilir.

Dersin değerlendirme aşamasındaki nicel bulgulara dayanarak, iki ülke öğretmen adayları konu alanının, meslek bilgisinin, sınıf yönetimi becerilerinin ve öğrenci performansını ölçerken kullandıkları yaklaşımların değerlendirilmesini yeterli bulmuşlardır. Dersin paydaşlarından mesleki bilgi ve beceri geliştirme yönünde yeterli dönüt aldıklarını ve akran değerlendirme ile de arkadaşlarından yeterli dönüt aldıklarını belirtmişlerdir. Tünkler (2019) 'un yaptığı çalışmada da öğretmen adaylarının akran değerlendirmesi sonucunda aldıkları geri dönütlerle yansıtıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdikleri, kendi hatalarının farkına vararak hatalarını düzeltme imkânı buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Nicel bulgulara göre, Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının en yüksek katılım gösterdikleri anket maddesi, 4,71 ortalama ile akran değerlendirmesi yoluyla arkadaşlarından dönüt alma fırsatının sunulması olmuştur. Öte yandan, Rusya

Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarının en yüksek katılım gösterdikleri anket maddeleri ise, 4,09 ortalama ile konu alanı bilgisinin değerlendirilmesi ve öğrencilerle iletişimin değerlendirilmesi olmuştur.

5.2.2. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Dersi Yeterli Bulma Düzeylerine Yönelik Tartışma

Bu çalışmadan elde edilen nitel bulgulara göre, Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin yeterlilik düzeylerine ilişkin görüşleri, çok iyi derecede yeterli, yeterli, yeterli ama geliştirilmeli ve yeterli değil olarak belirlenmiştir. Öğretmenlik uygulamasını yetersiz bulan adaylar, Türkiye için 4 kişi ve Rusya Federasyonu için de 4 kişidir.

Araştırmanın nitel bulgularına dayanarak, öğretmenlik uygulaması dersi hem Türkiye hem de Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları tarafından "deneyim kazandırması" yönüyle yeterli bulunmuştur. Ayrıca, yine iki ülke biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasını "öğretmen adayının anlattığı ders sayısının artırılması" yönünde yeterli ama geliştirilebilir bulmuştur. Bunun dışında, Türkiye'deki öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının yeterli bulunma düzeyini "ders etkinliklerinin yeterliliği" ve "dersin paydaşları ile etkili iletişim kurma fırsatının sağlanması" ile açıklamışlardır. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları ise ilgili dersin öğretmen adaylarına özgürlük alanı bırakmasını, yeterlilik açısından kabul edilebilir bulmuşlardır.

İki ülke biyoloji öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulamasını yetersiz olarak derecelendirenler, öğretmen adayının anlattığı ders sayısını az bulmuş ve dersin lisans programında bulunduğu hâli ile ders süresini yetersiz bulmuşlardır. Bunun dışında Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarından bir kişi derste sadece gözlemci kalarak dersi yeterli görmemiş ve Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarından bir kişi ise

uygulama okulu koşullarını yeterli bulmamıştır. Öğretmenlik uygulaması dersinin yeterlilik düzeyine ilişkin elde edilen nicel ve nitel verilerin birbiriyle uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

5.2.3. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinin Olumlu Yönlerine İlişkin Tartışma

Biyoloji öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamasının olumlu yönlerine ait görüşlerinden elde edilen nitel bulgulara dayanarak, Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının planlama sürecindeki olumlu yönüne ait ortak görüşleri, okulun işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olunmasına yardımcı olmasıdır.

Dersin uygulama sürecindeki olumlu yönlerine ait görüşleri, mesleki beceri kazandırıp mesleğe hazırlaması, teori-pratik dengesinin kurulması, öğrencilerle ve dersin paydaşlarıyla etkili iletişim kurulmasıdır. Yapılan çalışmalardan bazıları bu sonuçları desteklemektedir. Köşterelioğlu ve Akın Köşterelioğlu (2008) yaptığı aday öğretmenlerin mesleki yeterliklerini kazanma düzeylerine ilişkin çalışmasında, öğretmenlerin mesleğe karşı yeterlik algılarının oldukça yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Yılmaz ve Kab (2013) yaptıkları çalışmada, öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarına mesleki yeterlik kazandırıp mesleki becerilerini uygulama imkânı sağladığı için, dersin önemli ve gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada, öğretmenlerin teori-pratik dengesi kurarak, mesleğe gerçek ortamında hazırlama imkânı sunduğu sonucu da ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Zeybek ve Karataş (2022) yaptıkları çalışmada öğretmenlik uygulamasının olumlu yönleri arasında, teoride öğrenilen bilgilerin pratiğe aktarılmasını ve mesleğe hazır olma anlamında farkındalık kazandırılmasını tespit etmişlerdir.

İki ülke öğretmen adaylarının görüşlerine göre, öğretmenlik uygulamasının değerlendirme sürecindeki olumlu yön, adaylara deneyim kazandırmasıdır. Ayrıca bu görüşlerden farklı olarak Türkiye'deki öğretmen adayları, ilgili dersin adayları okul ortamına dâhil ettiğini ve akran değerlendirmesi yapılmasına fırsat sağladığını da bildirmişlerdir. Rusya

Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarının ise ilgili dersin olumlu yönlerine ait, "mesleğe uygunluğun değerlendirilmesini sağlaması" görüşü de bulunmaktadır.

5.2.4. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinin Olumsuz Yönlerine İlişkin Tartışma

Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri ile ilgili görüşlerinden elde edilen nitel bulgulara dayanarak, Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamasının planlama sürecindeki olumsuz yönüne ait ortak görüşleri, "planlama yetersizliği" olarak belirlenmiştir. Bu görüşe katılım oranı Rusya Federasyonu'nda 8 katılımcı ile daha yüksek bulunmuştur.

Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri için birbirlerinden farklı cevaplar vermiş ve bu da yeni kodların oluşumunu sağlamıştır. Cevaplar, iki ülke için dikkat çekici bir şekilde farklı kodlarda yoğunlaşmıştır.

Türkiye'deki öğretmen adayları, ilgili dersin uygulama sürecinde en çok derste pasif olarak oturmanın olumsuz bir yön olduğunu belirtmişlerdir. Baran vd. (2015) çalışmalarında öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adaylarının çoğunlukla gözlemci durumda kaldığı ve derste daha aktif olmak istedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Gözüyeşil (2018) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının uygulama öğretmenini gözlemlediği ders sayısının azaltılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, çalışmada ortaya çıkan Türkiye'deki öğretmen adaylarının uygulama sürecine ilişkin olumsuzluklar arasında en fazla dile getirilen, derste pasif şekilde oturma sonucunu desteklemektedir. Rusya Federasyonu'ndan hiçbir aday ise bu görüşü belirtmemiştir.

Türkiye'deki öğretmen adaylarından bazıları dersin uygulanma sürecindeki olumsuzluklara ait, gruplardaki öğretmen adayı sayısının fazlalığı, uygulama süreci boyunca öğretmen adayına ücret ödenmemesi ve sınıf dışı etkinliklerin az olması yönünde de görüş belirtmiştir.

Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları dersin uygulama sürecinde, en fazla öğretmen adaylarının kendi duygusal ve psikolojik sorunlarının derse olumsuz yansıdığını belirtmişlerdir. Öğrencinin mesleği sevmemesi veya tükenmişlik yaşıyor olması ile bu görüşlerini örneklemişlerdir.

İki ülke biyoloji öğretmen adayları, lisans programında ders süresinin yeterli olmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Baran vd. (2015) ve Kılınç (2014) çalışmalarında, öğretmenlik uygulaması dersinin sadece son sınıfta değil, lisans programında her sene verilmesi gerektiği sonucunu bulmuşlardır.

Türkiye'deki öğretmen adayları için dersin değerlendirme sürecine ait herhangi bir olumsuz yönünün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Rusya Federasyonu'ndaki adaylar için paydaşlardan geri dönüt alamamak dersin değerlendirme süreci için olumsuz yön olarak belirlenmiştir.

5.2.5. Öğretmen Adaylarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştığı sorunlara ait bulgular; öğretim elemanı ile yaşanan sorunlar, uygulama öğretmeni ile yaşanan sorunlar, uygulama okulu koşulları ile yaşanan sorunlar, uygulama yapılan öğrenciler ile yaşanan sorunlar ve uygulama okul yöneticisi ile karşılaşılan sorunlar olmak üzere 5 grupta incelenmiştir.

İki ülke biyoloji öğretmeni adaylarının çoğunluğu dersten sorumlu öğretim elemanı ile sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sorun yaşamadığını ifade eden öğretmen adayı sayısı Türkiye için 18 kişi ve Rusya Federasyonu için 29 kişidir. Türkiye'deki öğretmen adayları öğretim elemanının öğretmen adayını gözlemleme sıklığını az bulduklarını ve uygulama okulu sorunları ile öğretim elemanının da ilgilenmesi yönünde beklentide olduklarını ifade

etmişlerdir. Yücel ve Mızıkacı (2023) tarafından yapılan çalışmada, yönergeye göre öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanı tarafından en az dört kez izlenmesi gerektiğinin belirtilmesine rağmen, araştırmaya katılan öğrencilerin %73'ünün bu sıklıkta izlenmedikleri belirtilmiştir. Çetintaş ve Genç (2005) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen fakülte-okul iş birliği kapsamında uygulama öğretmeni ve öğretim elemanlarının sürekli iş birliği içerisinde olmaları ve adayların karşılaştıkları sorunları birlikte çözmeye çalışmaları sonucu araştırma bulgusu ile örtüşmektedir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları ise öğretim elemanları ile sorunların olduğunu fakat çözümlendiğini, süreci etkilemediğini belirtmişlerdir. Bu sorunlardan birini, öğretim elemanının yeterince geri dönüt vermemesi olarak ifade etmişlerdir. Paker (2008) tarafından yapılan çalışmada araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %91'inin öğretim elemanlarından geri dönüt aldıklarını fakat dönütlerin zayıf ve eksik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İki ülke öğretmen adayları uygulama öğretmeni ile iletişim sorunu yaşandığını, dersini aday öğretmene vermek istemediğini ve aday öğretmenin sorumluluğunda olmayan işler verildiğini ifade etmişlerdir. Türkiye'deki aday öğretmenler, uygulama öğretmeni ile en sık yaşanan sorunu iletişim sorunu olarak belirtmişlerdir. Aday öğretmenlerin bilgilerini yetersiz görerek, dersi vermek istememeleri de bir başka sorun olarak ifade edilmiştir. Yücel ve Mızıkacı (2023) tarafından yapılan çalışma sonucuna göre, uygulama öğretmeninin öğretmen adayını izleme sıklığı arttıkça, öğretmen adayının uygulama düzeyindeki başarısı da artmıştır. Yapılan bu çalışma ile öğretmen yetiştirme sürecinde uygulama okulunda sürecin uygulatıcısı, "uygulama öğretmenlerinin" rollerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Polat, Eyceyurt Türk ve Altaylı Özgül (2020) tarafından yapılan çalışmada ise uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yönetmelikte olmayan ek görevler vermesinin ve dersin bütün sorumluluğunun aday öğretmene verilerek aday öğretmenin uygulama öğretmeninin yardımcısı gibi görülmesinin doğru olmadığı vurgulanmıştır.

İki ülke biyoloji öğretmen adaylarının uygulama koşulları ile karşılaştıkları sorunların başında Türkiye için laboratuvar malzemesi yetersizliği bildirilmiştir. Öğretmen adayları bazı deneyleri yapmakta zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir. Rusya Federasyonu'ndaki hiçbir adayın verilerinde bu bulguya rastlanmamıştır. Rusya Federasyonu için uygulama okulunun uzakta olması sorun olarak ifade edilmiştir. İki ülke biyoloji öğretmen adayları ders programı ayarlamakta zorluk çektiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu iki ülke için uygulama okulu koşulları ile ilgili ortak sorun olarak bulunmuştur. Rusya Federasyonu için de öğretmen adaylarının okula dağıtımları esnasında sorun yaşandığı ifade edilmiştir.

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde öğrencilerle yaşanan sorunları, olumsuz öğrenci davranışları ve öğrenci ön bilgi düzeylerinin bilinmemesidir. Türkiye'deki öğretmen adayları, yaşlarının öğrencilerin yaşlarına yakın olması ve kendilerinin öğrenci olarak tanıtılmasının, olumsuz öğrenci davranışları sorununun ortaya çıkmasında etkili olduğu görüşündedir. Öğretmen adaylarından iki kişi bu doğrultuda öğretmen olarak tanıtılmak istendiklerini belirtmişlerdir. Çepni ve Aydın (2015) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının öğrenciler tarafından öğretmen olarak görülmedikleri ve süreçte yabancılık çektikleri sonucu, araştırmanın öğretmen adaylarının kendilerini öğretmen olarak hissetmek istedikleri sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları öğrencilerin arkadaşlarına zorbalık davranışlarında bulunduğunu dile getirmişlerdir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarının öğretmen olarak görülme ile ilgili bir sıkıntıları olmamıştır.

Araştırmaya katılan her iki ülkedeki öğretmen adaylarının tamamı okul yöneticileriyle ilişkilerinde herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, Türkiye'deki öğretmen adaylarından bazıları okul müdürü ile çok sık karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Çetintaş ve Genç (2005) tarafından yapılan çalışma sonucunda öğretmen adaylarının yarısından fazlasının okul yönetimi ile çok fazla iletişimde

bulunmadığı ve öğretmen adaylarının bazıları ise sadece okul müdürü ile tanıştırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları ise, okul müdürü ile görüşme sıklığına dair bir ifade kullanmamıştır.

5.2.6. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması Önerilerine Yönelik Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için sunduğu öneriler, öğretmen adayı ile ilgili öneriler, dersin planlanışı ile ilgili öneriler, dersin uygulanışı ile ilgili öneriler ve dersin paydaşlarıyla ilgili öneriler olarak belirlenmiştir.

Türkiye'deki öğretmen adayları, dersin planlanma aşamasında uygulama için farklı okul türlerinin seçilmesi önerisinde bulunmuştur. Rusya Federasyonu'ndaki adaylar ise bu konuya değinmezken, grupların daha az sayıda aday öğretmenle oluşturulması önerisinde bulunmuşlardır.

İki ülke öğretmen adayları, öğretmenin derse aktif katılması ortak görüşünü sunmuşlardır. Yücel ve Mızıkacı (2023) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarına daha fazla uygulama imkânı verilmesiyle, daha çok deneyim kazandıracağı sonucu ortaya çıkmıştır. Karadüz, Eser, Şahin ve İlbay (2009) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının sınıfta uygulama öğretmeninin de bulunmasından ötürü tam olarak dersin sorumluluğunu almadıkları ve bunun için daha fazla sorumluluk alacakları ortamların oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye'deki öğretmen adayları, aday öğretmenin öğretmen olarak görülmesi önerisinde bulunmuşlardır. Benzer çalışmalar, araştırmadan elde edilen bu sonucu desteklemektedir. Öğretmen adaylarının uygulama sürecinde okul idaresi tarafından geleceğin öğretmenleri olarak görülmediği, ders aralarında dinlenip fikir alışverişinde bulunacakları bir ortamın

olmayışı gibi etkenleri, öğretmenlik uygulaması sürecinin eksikliği olarak belirtmişlerdir (Çelikten vd., 2005; Taşdere, 2014). Yapılan diğer araştırmalardan (Batmaz & Ergen, 2020; Görgen vd., 2012; Sezen Yüksel, 2017; Yılmaz, 2011)'in çalışmalarında uygulama öğretmeninin öğretmen adayını yanlış tanımladığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, aday öğretmenlerin öğretmen olarak görülmediği; öğrencilere tanıtılırken aday öğretmenlerin, öğretmen olarak tanıtılması gerektiği ve öğretmen adaylarına daha fazla değer verilmesinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İki ülke öğretmen adaylarının, dersin uygulanışına yönelik önerileri lisans programda ders süresinin arttırılması yönündedir. Türkiye'de iki dönem hâlinde verilen öğretmenlik uygulaması dersi, Rusya Federasyonu'nda 3.sınıftan itibaren öğretmenlik uygulamasına giriş dersi ile başlayıp, 4. ve 5. sınıflarda öğretmenlik uygulaması dersi olarak 4 dönem olarak verilmektedir. Rusya Federasyonu'ndaki ders süresinin Türkiye'ye göre fazla olmasına rağmen, yine de yeterli bulunmamış ve dersin 2.sınıftan başlatılması önerisi sunulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuç, Yılmaz ve Kab (2013) ve Kılınç (2014) tarafından yapılan çalışmaların, öğretmenlik uygulaması dersinin eğitim programlarında son sınıfta değil de daha erken dönemlerde verilmesinin yararlı olacağı sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Türkiye'deki öğretmen adayları sınıf dışı etkinliklere de yer verilmesi önerisinde bulunmuştur. Elde edilen bulgulara dayanarak, bu etkinlikler okulun işleyişi ile ilgili etkinlikler, veli toplantılarına katılmak, uygulama öğretmenlerinin toplantılarına katılmak olarak örneklendirilmiştir.

Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulaması sürecinde çatışma çözme becerileriyle ilgili etkinlikler görmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında yapılan çalışmalarda ise İnsan İlişkileri ve İletişim dersini almış ya da öğretme yaşantıları içinde yaratıcı drama temelli çatışma çözme etkinliklerine katılmış öğretmen adaylarının, empatik düşünme becerisi kazandıkları, bu sayede çatışma çözme beceri düzeylerinin

yükseldiği ve uygulama yapılan öğrencilerin de olumsuz davranışlara yönelimlerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Gündoğdu, 2009; Karahan, Sardoğan, Güven, Özkamalı & Dicle, 2006). Yapılan çalışmaların Rusya Federasyonu öğretmen adaylarının önerilerini desteklediği görülmektedir.

İki ülke biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, dersin paydaşları ile iletişimin arttırılması konusunda ortak önerileri bulunmaktadır. Uygulama öğretmeni ve öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarını izleme sıklıklarının arttırılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur.

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli, öğretmenlik uygulamasının yürütülmesinden sorumlu olan öğretim elemanlarının, öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşlerinden nitel bulgular oluşturulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri beş alt başlıkta toplanıp yorumlanmıştır. Biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarına göre;

1. Öğretmenlik uygulaması dersini yeterli bulma düzeyleri
2. Öğretmenlik uygulaması sürecinin olumlu yönleri
3. Öğretmenlik uygulaması sürecinin olumsuz yönleri
4. Öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunlar
5. Öğretmenlik uygulaması sürecinin daha etkili olması için öneriler

5.3.1. Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Uygulaması Dersini Yeterli Bulma Düzeylerine İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarının, öğretmenlik uygulaması dersinin yeterlilik düzeyine ilişkin nitel bulgulardan elde edilen verilerine göre, oldukça yeterli, yeterli ama geliştirilebilir ve yeterli temaları oluşturulmuştur.

Öğretmenlik uygulamasını oldukça yeterli bulanlar, Rusya Federasyonu birinci ve ikinci öğretim elemanlarıdır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, farklı öğretim yöntemleri uyguladıkları, uygulama öğretmeninin ders işleyişini gözlemledikleri, aktif ders anlattıkları ve akranlarıyla dersi değerlendirme fırsatı buldukları için dersi oldukça yeterli bulmuşlardır. Öğretmenlik uygulamasının yeterliliğini, yeterli ama geliştirilebilir olarak yorumlayan üçüncü öğretim elemanı, öğretmenlik uygulamasına ayrılan ders süresinin arttırılması önerisini, ilgili dersin 3.sınıfta öğretmenlik uygulamasına giriş dersi ile başlanarak 4. ve 5.sınıflarda da verilmesini örnek göstermiştir.

Türkiye'deki öğretim elemanlarından birinci öğretim elemanı, öğretmenlik uygulaması sürecinin tamamen yeterli, oldu bitti olarak düşünülemeyeceğini sürekli gelişmeye açık bir ders olduğunu ifade etmiştir. İkinci ve üçüncü öğretim elemanları, öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının beklentilerini sorarak, ders etkinliklerini yararlı bulup bulmadıklarını ifade etmelerini isteyerek ve bu süreçte ders dışı etkinlikler de yaptırarak dersin yürütülmesini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

5.3.2. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumlu Yönlerine İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarının, öğretmenlik uygulaması dersinin olumlu yönlerine ilişkin görüşlerine ait nitel

bulgular elde edilmiştir. Elde edilen nitel bulgulara dayanarak, 7 alt tema oluşturulmuştur. İki ülke öğretim elemanlarının çoğu (TÖE1, TÖE2, TÖE3, RÖE1, RÖE2), öğretmen adaylarının gerçek okul ortamına dâhil olmasını, öğretmenlik uygulamasının olumlu yönü olarak ifade etmişlerdir. Diğer öğretim elemanlarından farklı olarak RÖE3, ilgili dersin öğretmen adaylarının teori pratik dengesini kurmalarına yardımcı olduğu görüşündedir. Özevin Tokinan (2013) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlik uygulaması dersi ile öğretmen adaylarına verilen teorik bilginin gerçek okul ortamlarında yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yönelik şüphelerin ortadan kalkmasına yardımcı olacağı sonucuna varılmıştır. Öğretmen adaylarına göre, öğretmen yetiştirme sürecinde teori-pratik dengesinin kurulmasının önemine vurgu yapılmıştır. Zeybek ve Karataş (2022) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlik uygulamasının öğretmen adayları tarafından etkili deneyim imkânları sunan ve öğretmen adaylarının öğretmenlik bilgi ve becerilerini geliştirmesine fırsat sunan bir süreç olduğunun önemi üzerinde durulmuştur.

RÖE1 öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının çağdaş öğretim araçlarını kullanarak, ders kaydı tutmayı öğrendiklerini ve süreç sonunda profesyonel öğretmen becerilerini kazandıklarını, ilgili dersin olumlu yönleri olarak belirtmiştir. RÖE2, öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının eksiklerini görüp geliştirme imkânı sağladığını ve Rusya Federasyonu kanunlarına göre, öğretmen adaylarının eğitimlerinin son yılında uygulama yaptığı okulda iş teklifi alabileceğinin önemi üzerinde durmuştur.

Türkiye'deki öğretim elemanları öğretmen adaylarının uygulama sürecinde eksiklerini görüp geliştirerek profesyonel öğretmen becerisi kazandıklarını ifade etmişlerdir. Kılınç (2014) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının profesyonel öğretmende olması gereken becerilerdeki eksikliklerini görüp bunlara çözüm üreterek uygulamaya çalışmaları dikkat çekici bulunmuştur. Elde edilen bulgular, araştırmadaki öğretim görevlilerinin öğretmenlik uygulamasına yönelik olumlu görüşlerini desteklemektedir.

5.3.3. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulamasının Olumsuz Yönlerine İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarının, öğretmenlik uygulaması dersinin olumsuz yönlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen nitel bulgulara dayanarak 4 kod oluşturulmuştur. Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları, öğretmen yetiştirmenin pratik yaptırmadan mümkün olmayacağını ve bu dersin gerekliliğine vurgu yaparak, herhangi bir olumsuz yönünün olmadığını ifade etmişlerdir.

Türkiye'deki öğretim elemanları öğretmenlik uygulamasının farklı okul türlerinde uygulanmayışını, verilen ders süresinin yeterli olmayışını ve öğretmen adaylarının bir günden fazla okulda bulunmayışını olumsuzluk olarak nitelendirmişlerdir. Türkiye öğretim elemanı, 12.sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlanmasından dolayı, uygulama öğretmeninin diğer öğretim basamağındaki sınıflarla uygulama yaptığını ve bu durumdan ötürü ders saatlerini aday öğretmenlere paylaştırırken zorluk yaşandığını belirtmiştir. Haftanın sadece bir gününde her bir öğretmen adayının 6 saatlik uygulama yapması konusunda zorluklar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Batmaz ve Ergen (2020) tarafından yapılan çalışmada da öğretim elemanlarının aday öğretmenlerin uygulama okullarında bir günden fazla bulunmalı önerisi sonucu, araştırma sonucunu desteklemektedir.

5.3.4. Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarının, öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştığı sorunlara ait bulgular 3 grupta toplanmıştır. Bunlar; uygulama okul yöneticisi ile karşılaşılan sorunlar, uygulama öğretmeni ile yaşanan sorunlar ve öğretmen adaylarıyla yaşanan sorunlardır.

Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının tamamı uygulama okulu yöneticisi ile herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulamayı kabul eden okullarla yapılan sözleşmeye göre, her iki taraf sözleşme kurallarına göre görevlerini yerine getirmiş ve herhangi bir idari sorun yaşanmamıştır.

Türkiye ve Rusya Federasyonu öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması sürecinde, uygulama öğretmeni ile yaşadıkları sorunlara ait elde edilen nitel bulgulara göre, Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının uygulama öğretmenleri ile sorun yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanları, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamasına katılmaya istekli ve enstitüden mezun olmuş kendi öğrencileri arasından seçildiklerini ifade etmişlerdir. Öğretim elemanlarına göre, uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarına meslek sevgisini aşılayan, bilgilerini ve deneyimlerini paylaşan kişilerdir.

Türkiye'deki öğretim elemanlarının uygulama öğretmeni ile karşılaştıkları sorunlar arasında; öğretmen adaylarının öğretmen olarak görülmemesi, öğretmen adaylarının kendi öğretim yöntemleri dışına çıkmadan ders anlatmalarının istenmesi ve öğretmen adaylarına verilen dersin zaman kaybı olarak görülmesi yer almaktadır. Türkiye'deki öğretim elemanı, uygulama öğretmenlerinin dersi aday öğretmene vermek istememesinin nedenini; okulun akademik başarısı ve velilerden şikâyet gelme endişesi olarak açıklamıştır.

Araştırmadan elde edilen nitel bulgulara göre, Türkiye'deki öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının uygulama öğretmeni ile yaşadıkları sorunlar benzerlik göstermektedir. Batmaz ve Ergen (2020) tarafından yapılan çalışmada uygulama öğretmenlerinin belirlenmesinde bazı kriterlerin getirilmesinin yararlı olacağı sonucu ortaya çıkmıştır. Yine benzer sonuca ulaşılan, Sezen Yüksel (2017) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'de uygulama öğretmenlerinin yaptıkları işi, yurt dışında mentor öğretmenlerin yaptığını ve mentor öğretmenlerin eğitiminde Massachusetts Eğitim Bölümündeki uygulamalara göre

belli yeterliklerin kazandırılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda yurt dışında mentor öğretmenlerin görevlerinin belli olduğu ancak ülkemizde uygulama öğretmenlerinin görevlerinin tam olarak belli olmadığını ifade etmiştir. Aynı çalışmada, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden kendilerinin alan bilgisini değerlendirmesini değil, öğretmenlik uygulaması sürecinde kendilerine mesleki deneyim kazandırmalarını istediği sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye'de MEB tarafından Öğretmenlik Uygulaması Danışmanlığı Eğitimi sonrası öğretmenlere sertifika verilmektedir. Öğretmenlik uygulaması sürecinde sertifikalı öğretmen sayısının arttırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Türkiye ve Rusya Federasyonu öğretim elemanlarına göre, öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarıyla yaşanan sorunlara ait nitel bulgulara dayanarak, Türkiye'deki öğretim elemanları, öğretmen adaylarının her türlü uygulama faaliyetlerine istekli olduklarını, genel olarak sorunla karşılaşılmadığını ifade etmişlerdir. Sadece bir öğretim elemanı öğretmen adaylarının, öğretmen olarak atanmak için girecekleri sınavın kaygısını taşıdıklarını belirtmiştir.

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları öğretmen adaylarıyla yaşanan sorunlardan öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmemenin önemi üzerinde durmuştur. Batmaz ve Ergen (2020)'in yaptığı çalışmada da öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına, öğretmenlik uygulamasının daha etkili olması yönünde verdikleri önerilerden birinin de uygulamaya istekli olmalarının, meslek yaşamlarına uyum konusunda kolaylık sağlayacağı olmuştur. Aksoy (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mesleği istemeden seçenlerin tutumlarından yüksek bulunmuştur. Öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmeyen öğrencilerin öğretmenlik uygulamasının gerekliliğinin de farkında olmadıkları ve sorun yaşadıkları görülmüştür. Kutluca Canbulat (2014) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlik mesleğini sevmeyen birinin öğretmen yapılmaya çalışılmasının zaman kaybı olduğuna değinilmiş, öğretmenliğin ilgiyle ve istekle yapılması gereken bir meslek olduğu

vurgulanmıştır. Yaman (2019)'un yaptığı çalışmada Türkiye'deki öğretmen adaylarının mesleklerine başlarken sadece akademik başarı testlerinden geçmekte olduklarını, Singapur, Japonya ve Güney Kore gibi ülkelerdeki öğretmen adaylarının ise mesleklerine başlarken akademik başarı testlerinin yanında tutum, kişisel testler gibi duyuşsal özelliklerden de test edildiklerini vurgulamıştır.

5.3.5. Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Uygulamasının Daha Etkili ve Verimli Olması Önerilerine Yönelik Tartışma

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programında görevli öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması sürecinin daha etkili ve verimli yürütülmesine ait önerileri; öğretmen adayı, dersin planlanışı, dersin uygulanışı ve dersin paydaşları ile ilgili öneriler olarak gruplandırılmıştır.

Türkiye'deki ve Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının ortak görüşlerine göre, öğretmenlik uygulamasının daha etkili ve verimli olması için, uygulama yapan öğrenci grupları daha az sayıda öğrenciyle oluşturulmalıdır. Uygulama öğretmeni ve öğretim elemanının sorumluluğundaki öğretmen adayı sayısı az olduğunda, öğretmen adaylarına daha çok zaman ve emek verilmesinin mümkün olacağı söylenebilir. Ülger (2021) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaşılan, gruplardaki öğretmen adayı sayısının fazlalığı sorununa ilişkin öğretmen adayı gruplarının 2-3 kişi veya en fazla 5 kişiden oluşması önerisi getirilmiştir. Çelikten vd. (2005) tarafından yapılan çalışmada da uygulama yapacak aday öğretmenlerin bir veya iki uygulama okuluna yönlendirilmesiyle, gruplardaki öğrenci sayısının fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının öğretmen adayları ile ilgili önerileri, öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının hazırladığı dersi sadece bir kez değil, aynı gün başka sınıflarda farklı öğrencilere 3-4 kez daha anlatmasının yararlı olacağı yönünde olmuştur. Eraslan (2009) tarafından yapılan çalışmaya katılan ilköğretim

matematik öğretmeni adayları, hep aynı sınıfla uygulama yaptıklarını, diğer sınıflarla da uygulama yapmalarının yararlı olacağını dile getirmişlerdir. Bununla birlikte, Rusya Federasyonu öğretim elemanlarının dersin planlanışı ve uygulanışı ile ilgili başka önerileri olmamıştır. Dersin paydaşlarına yönelik önerileri, ders paydaşlarının birbirleriyle daha çok toplantı yapılması ve uygulama sürecinde sürekli fikir alışverişinde bulunulması yönünde olmuştur.

Türkiye'deki öğretim elemanlarının öğretmen adayı ile ilgili önerileri, öğretmen adayının derse daha çok aktif katılmasıdır. Bu sonuç, Türkiye'deki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinin etkililiği ve verimliliği ile ilgili önerileri ile de uyuşmaktadır. Öğretmen adayları da derse daha çok aktif katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

Türkiye'deki öğretim elemanlarının dersin planlanışı ile ilgili önerileri farklı ilçede, farklı okullarda öğretmenlik uygulamasının denenebileceği yönündedir. Kula Ünver, Özgür ve Bukova Güzel (2023) tarafından yapılan çalışmada farklı okul türlerinde öğretmen adayından beklentilerin de farklı olduğu ve bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı okul türlerinde öğretmenlik uygulamasının denenmesinin ve sonuçların paylaşılmasının alana katkı sağlayacağı sonucu bulunmuştur. Öğretim elemanlarının dersin uygulanışı ile ilgili önerileri ise lisans programında ders süresinin arttırılması ile ilgilidir. Araştırma sonucu, Batmaz ve Ergen (2020)'in öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasına yönelik ders saatinin arttırılması yönündeki sonucu ile benzerlik göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre, Türkiye'deki biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulaması dersinin, ders programındaki yeri ve süresine yönelik getirilen öneriler, öğretim elemanları ve öğretmen adayları için benzerlik göstermektedir.

Türkiye'deki öğretim elemanlarının dersin paydaşları ile ilgili önerileri, sertifikalı uygulama öğretmenlerinin sayısının arttırılması yönünde olmuştur.

Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının dersin paydaşlarına yönelik getirdiği önerileri, paydaşlarla daha çok toplantı yapılması yönündedir. Alanda yapılan çalışmalar

Eğitim Fakülteleri ve uygulama okullarının, birbirleriyle sürekli iletişim hâlinde olup iş birliği içerisinde, aday öğretmenin öğretmenlik uygulaması sürecinin takip edilmesi gerektiği sonucunu desteklemektedir (Ayvacı vd., 2019; Batmaz & Ergen, 2020; Çetintaş & Genç, 2005; Şavlı, 2013; Ülger, 2021).

5.4. Sonuçlar

Bu bölümde, araştırma alt problemlerine ait nicel ve nitel bulgulardan ulaşılan sonuçlar oluşturulmuştur.

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulaması derslerinin işleyişine yönelik sonuçlar şunlardır:

1. Türkiye'de öğretmenlik uygulaması dersi, lisans programının 4. yılında 2 dönem hâlinde verilmektedir. Rusya Federasyonu'nda öğretmenlik uygulaması dersi 3.sınıfta öğretmenlik uygulamasına giriş dersi olarak 2 dönem hâlinde verilmeye başlanmaktadır. 4. ve 5.sınıflarda öğretmenlik uygulaması dersi 4 dönem hâlinde devam etmektedir.

2. Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarında uygulanan öğretmenlik uygulamasının işleyişi Milli Eğitim Bakanlığı oluru, 28.09.2021 tarih ve 33258264 sayılı yönerge ile belirlenmektedir. Rusya Federasyonu'nda öğretmen yetiştirme programlarında öğretmenlik uygulaması (педагогическая практика), Rusya Federasyonu Bilim ve Yüksek Eğitim Bakanlığı eğitim standartları ve programlarına göre gerçekleşir. Öğretmenlik Uygulaması (B2.B.05(P) ders kodu ile) süresi, içeriği, işleyişi federal yasalar tarafından düzenlenmemektedir. Eğitim programı veya eğitim kurumuna bağlı olarak değişmektedir.

3. Türkiye'de öğretmenlik uygulaması dersi 2 saati teorik, 6 saati uygulamalı olarak haftada 8 saat verilmektedir. Rusya Federasyonu'nda öğretmenlik uygulaması dersi haftada 8 saat uygulamalı olarak gerçekleşmektedir.

4. Türkiye'de uygulama yapılacak uygulama okulları il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından belirlenirken, Rusya Federasyonu'nda ise sene başında Pedagoji Enstitüleri yetkilileri ile uygulama için gönüllü okul yöneticileri arasında sözleşme imzalanır.

5. Türkiye'de Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II derslerinin her ikisinde de uygulama öğretmenini gözlemleme ve aktif ders anlatımı iç içe gerçekleşir. Rusya Federasyonu'nda öğretmen adaylarının uygulama öğretmenini gözlemledikleri Öğretmenlik Uygulamasına Giriş dersi ve öğretmen adayının aktif ders anlattığı Pedagojik Pratik dersi bulunmaktadır.

6. Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilme süreci birbirine benzemektedir.

7. Türkiye'de biyoloji öğretmenleri sadece biyoloji öğretmeni unvanı ile mezun olurlar. Rusya Federasyonu'nda biyoloji öğretmenleri Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi 44.03.05 kabul kararı ile, iki alan öğretmeni olarak mezun olurlar. Bu alanlar Kimya ve İngilizce öğretmenliği olabilmektedir. Her alana ait öğretim yöntem teknikleri ayrı ayrı okutulmaktadır.

Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenliği programlarındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşlerine ait bulgulardan oluşan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmada ulaşılan dersin planlama sürecine ait nicel bulgulardan elde edilen sonuçlar şunlardır:

1. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulaması dersinin planlanma sürecine ait maddelerinin aritmetik ortalamaları esas alınarak, tüm maddelerde Türkiye için daha yüksek bulunmuştur. Bu maddelerden özellikle ilk 3 maddedeki ilgili dersin hedefleri hakkında bilgi sahibi olunması, dersteki etkinlikler

hakkında bilgi sahibi olunması ve uygulama süresince uyulacak kurallar hakkında bilgi sahibi olunmasına Türkiye'deki öğretmen adaylarının katılım düzeyleri "Tamamen Katılıyorum" düzeyindedir. Öte yandan, planlama sürecine ait diğer maddelerde bu kadar yüksek katılım düzeyi elde edilmemiştir fakat hepsi yeterli bulunmuştur.

2. Rusya Federasyonu öğretmen adaylarının, dersin planlama sürecine ait maddelere katılım oranı, gerekli ders kitaplarına ulaşılmasının sağlaması dışındaki maddeler için yeterli bulunmuştur. Rusya Federasyonu'ndaki adayların öğretmenlik uygulaması sürecinde ders kitaplarına ulaşımın sağlanması konusundaki görüşleri, kararsızlık yönünde olmuştur.

Araştırmada kullanılan nitel veriler ile birlikte, araştırmanın kapsamı genişletilmiş ve dersin planlama sürecine ait şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkiye'deki öğretmenlik uygulamasının planlama sürecinde, biyoloji öğretmen adayları dersin hedefleri, etkinlikleri ve kuralları hakkında bilgilendirilme düzeyleri oldukça yeterlidir. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmenlik uygulamasının planlama sürecinin yeniden gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

2. İki ülke biyoloji öğretmen adaylarına göre, dersin planlama sürecindeki olumsuz yönünün, planlama yetersizliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu görüşe katılım oranı Rusya Federasyonu için daha yüksektir.

3. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinde, ders kitaplarına ulaşmakta zorluk yaşamaktadır.

4. Türkiye'deki öğretmen adayları ve öğretim elemanlarına göre, farklı okul türlerinde uygulama yapılmasının yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

5. Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarına göre, uygulama yapan öğretmen adayı grubu daha az sayıda kişi ile oluşturulmalıdır.

6. İki ülke öğretim elemanlarına göre, uygulama yapan öğretmen adayı grubu daha az sayıda öğrenci ile oluşturulmalıdır.

Dersin uygulanma sürecine ait nicel bulgulardan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama sürecine ait maddelerinin aritmetik ortalamaları esas alınarak, "veliler ile etkili iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olunması" madde ortalaması Rusya Federasyonu için daha yüksek bulunmuş fakat iki ülkenin de bu maddeye katılım oranı yeterli bulunmamış, maddelere katılım düzeyi kararsızlık olarak sonuçlanmıştır.

2. İlgili dersin uygulama sürecindeki maddelere katılım düzeyi Türkiye için daha yüksek bulunmuştur. Türkiye'deki biyoloji öğretmen adaylarının ilgili dersin uygulanma sürecine ait maddelerinden "okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesi", "okul yönetiminin işleyişinin öğrenilmesine yardımcı olunması" ve "okul yöneticileri ile işbirliği becerilerinin geliştirilmesi" maddelerinde "Katılıyorum" düzeyinde, bu maddeler dışındaki diğer maddelere ise "Tamamen Katılıyorum" düzeyiyle oldukça yeterli bulunmuştur.

3. Rusya Federasyonu'ndaki adayların da, dersin uygulama sürecindeki maddelere katılım düzeyi "Katılıyorum" düzeyinde olduğundan, yeterli bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan nitel veriler ile birlikte, araştırmanın kapsamı genişletilmiş biyoloji öğretmen adaylarının dersin uygulanma aşamasına ilişkin görüşlerinden şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının çoğu, öğretmenlik uygulaması dersini yeterli bulmuştur.

2. Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamasının yeterli bulunmasındaki ortak görüşleri kendilerine deneyim kazandırması yönünde olmuştur.

3. Türkiye'deki öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasını, ders etkinliklerinin yeterliliği ve dersin paydaşlarıyla etkili iletişim kurma fırsatı sağladığı için, Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları ise kendilerine ders anlatımında özgürlük alanı bırakıldığı için yeterli bulmuşlardır.

4. Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adayları öğretmen adayının anlattığı ders sayısını ve dersin lisans programındaki yerinden dolayı öğretmenlik uygulaması dersinin süresini yetersiz bulmuşlardır.

5. Türkiye'deki öğretmen adayları, uygulama okulunun idari işlerinin öğrenilmesi ile ilgili etkinliklerin geliştirilmesine ihtiyaç duymaktadır.

6. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde veliler ile öğretmen adayı ilişkilerinde ders etkinlikleri yetersiz kalmıştır.

7. Türkiye'deki öğretmen adayları uygulama öğretmeni ve uygulama yapılan öğrenciler tarafından öğretmen olarak görülmek isterken, Rusya Federasyonu'nda bu yönde öğretmen adaylarınca bir olumsuzluk bildirilmemiştir. Bu durumun aksine Rusya Federasyonu'ndaki öğretmenler, öğrenimlerinin son yılında uygulama yaptıkları okuldan iş teklifi alabilmektedirler.

8. İki ülke biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına ait olumlu yönleri deneyim kazandırması, mesleki beceri kazandırıp mesleğe hazırlaması, teori-pratik dengesinin kurulması, öğrencilerle ve dersin paydaşlarıyla etkili iletişim kurulmasıdır. Bunların dışında Türkiye'deki öğretmen adaylarına göre ilgili dersin akran değerlendirmesi yapılmasına fırsat sunduğu ve Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarına göre ise, mesleğe uygunluğun değerlendirilmesinin sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

9. Türkiye'deki öğretmen adaylarına göre, öğretmenlik uygulamasının en önemli olumsuz yönlerinden biri, derslerde pasif bir şekilde oturmak zorunda kalınmasıdır.

10. Rusya Federeasyonu'nda öğretmen adaylarına göre, öğretmen adayının mesleği sevmemesi veya tükenmişlik yaşaması derse olumsuzluk olarak yansımaktadır.

11. Türkiye'deki öğretmen adaylarının, öğretim elemanlarının dersi daha çok izlemeye gelmelerini ve uygulama okulundaki sorunlarla daha çok ilgilenmelerini bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

12. İki ülke öğretmen adayları, uygulama öğretmeni ile iletişim sorunu ve uygulama öğretmeni görevlerinin belirsizliği konularında sorun yaşamaktadır.

13. Türkiye'deki öğretmen adayları uygulama okulu koşullarında laboratuvar malzemesi yetersizliği, Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adayları uygulama okuluna ulaşım zorluğu yaşamaktadır.

14. İki ülke biyoloji öğretmen adayları uygulama yapılan öğrencilerle, öğrencileri tanımama, öğrenci ön öğrenme düzeylerini bilmeme ve öğrencilerin ders esnasındaki olumsuz davranışları açısından sorun yaşamaktadırlar.

15. İki ülke öğretmen adayları okul yöneticisi ile genel olarak sorun yaşamamıştır. Türkiye'deki öğretmen adaylarının okul müdürü ile çok sık iletişime geçmedikleri, Rusya Federasyonu biyoloji öğretmenlerinin ise okul müdürü ile görüşme sıklıklarına dair bir ifade kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

16. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarına göre öğretmenlik uygulaması dersi ikinci sınıftan itibaren, Türkiye'deki öğretmen adaylarına göre ise öğrenimlerinin son 2 yılında 4 dönem olarak verilebilir sonucuna ulaşılmıştır.

17. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarına göre, öğretmenlik uygulaması ders programına çatışma çözme becerileri ile ilgili etkinlikler eklenmelidir.

Araştırmada kullanılan nitel veriler ile birlikte, araştırmanın kapsamı genişletilmiş öğretim elemanlarının dersin uygulanma aşamasına ilişkin görüşlerinden şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkiye'deki öğretim elemanları öğretmenlik uygulaması sürecinde, öğretmen adaylarının dersten beklentileri ve dersin işlenişi ile ilgili görüşlerini dikkate alıp, bu yönde ders etkinliklerinde değişiklik yaptıkları için dersin işlenişini yeterli bulmuşlardır.

2. Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanları öğretmenlik uygulaması sürecinde adayların, farklı öğretim yöntemleri uyguladıkları, uygulama öğretmeninin dersini gözlemleyip aktif ders anlattıkları ve akranlarıyla dersi değerlendirme fırsatı buldukları için dersi oldukça yeterli bulmuşlardır.

3. İki ülke öğretim elemanlarının ilgili dersin olumlu yönünün belirlenmesi ortak görüşlerine ait, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde gerçek okul ortamına dâhil olma fırsatı buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4. İki ülke öğretim elemanlarına göre, öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması süreci sonunda profesyonel öğretmen becerileri kazanmakta ve eksiklerini görüp kendilerini mesleki anlamda geliştirmektedirler.

5. Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarına göre, öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönü bulunmamaktadır. Uygulama eğitimi almadan aday öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine başarılı bir şekilde başlayamayacaklarını vurgulamışlardır.

6. Türkiye'deki öğretim elemanlarına göre, öğretmenlik uygulamasının farklı okul türlerinde uygulanmayışı, ders süresinin yeterli olmayışı ve öğretmen adaylarının uygulama okulunda sadece bir gün bulunmaları sürecin olumsuz yönleridir.

7. İki ülke öğretim elemanlarına göre, uygulama okulu ve fakülte arasında sözleşme kurallarına uyulduğundan okul müdürleri ile idari sorun yaşanmamıştır.

8. Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının uygulama öğretmenlerini, enstitüden mezun olmuş kendi öğrencileri arasından, istekli olanlardan seçtikleri için uygulama öğretmenleri ile sorun yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

9. Türkiye'deki öğretim elemanlarına göre uygulama öğretmeni ile yaşanan sorunlar, aday öğretmeni öğretmen olarak görmemek, öğretmen adaylarını ders işleyişlerinde kendi yöntemlerinden bağımsız bırakmamak ve öğretmen adayına verdiği dersi zaman kaybı olarak görmektir.

10. Türkiye'deki öğretim elemanlarının, öğretmen adayları ile sorun yaşamadığı ve adayların her türlü uygulama faaliyetlerine istekli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

11. Rusya Federasyonu'ndaki öğretim elemanlarının, öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerle sorun yaşamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

12. Rusya Federasyonu öğretim elemanına göre, öğretmen adayının hazırladığı ders anlatımı bir kez değil, aynı gün 3 veya 4 kez başka öğrenci grupları ile de tekrarlanmalıdır.

13. Rusya Federasyonu öğretim elemanlarına göre ders paydaşlarının öğretmenlik uygulaması sürecinde sürekli fikir alışverişinde bulunmaları için yaptıkları toplantı sayıları arttırılmalıdır.

14. Türkiye'deki öğretim elemanlarına göre, Uygulama Öğretmeni Sertifikası'na sahip öğretmen sayısı arttırılmalıdır.

Dersin değerlendirilme sürecine ilişkin nicel bulgulardan elde edilen sonuçlar şunlardır:

1. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilme sürecine ait anket maddelerinin tamamında, katılım düzeyleri Türkiye için "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde, oldukça yeterli bulunmuştur. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarının katılım düzeyleri "Katılıyorum" düzeyinde yeterli bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan nitel veriler ile birlikte, araştırmanın kapsamı genişletilmiş ve dersin değerlendirilme sürecine ilişkin şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. İki ülke öğretmen adaylarına göre, öğretmenlik uygulaması en çok dersin değerlendirilmesi açısından tecrübe kazandırmaktadır.

2. Türkiye ve Rusya Federasyonu biyoloji öğretmen adaylarından dersin değerlendirilme sürecinde, Türkiye'deki öğretmen adaylarının akran değerlendirmesi ile akranlarından dönüt alma düzeyleri oldukça yeterlidir.

3. Türkiye'deki öğretmen adaylarına göre, dersin değerlendirilme sürecinin olumsuz yönü bulunmamaktadır.

4. Rusya Federasyonu'ndaki öğretmen adaylarına göre, ders paydaşlarıyla iletişimsizlik ve paydaşlardan geri dönüt alamamak, dersin olumsuz yönüdür.

5. Türkiye ve Rusya Federasyonu öğretim elemanlarının ilgili dersin değerlendirilme aşamasına yönelik olumsuz görüşleri bulunmamaktadır.

5.5. Öneriler

Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak oluşturulan öneriler şunlardır:

1. Bu araştırmada, Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki biyoloji öğretmen adaylarının dersin geliştirilmesindeki ortak görüşleri öğretmen adaylarının anlattığı ders sayısının arttırılması yönünde olmuştur. Bu sonuçtan yola çıkarak, öğretmenlik uygulaması dersinin lisans programdaki yeri tekrar düzenlenmeli ve öğretmen adaylarının aktif olarak anlattıkları ders sayısı arttırılmalıdır.

2. Öğretmen adayları mesleklerine ilk başladıkları yıl, üniversitedeki öğretim elemanları tarafından takip edilebilir. Bunun sağlanmasındaki amaç, öğretmen adayını ölçmek ve değerlendirmek değil, gözlemlemek ve yetiştirmek olmalıdır. Bu süreçte öğretmenlik uygulaması sürecinden sorumlu öğretim elemanları, aynı ders döneminde son sınıf öğretmen adayından sorumlu ve mezun öğretmenden sorumlu öğretim elemanları olarak ayrı ayrı da görevlendirilebilirler.

3. Öğretmenlik uygulaması sürecinde, veliler ile etkileşim kurulmasıyla ilgili ders etkinliklerinin eklenmesi yararlı olacaktır.

4. Öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının öğrencilerle ve dersin diğer paydaşlarıyla yaşadıkları sorunlara çözüm yolları bulmaları amacıyla, çatışma çözme becerilerini geliştirmeye yönelik insan ilişkileri, iletişim konularında dersler Eğitim Fakültelerinin lisans programlarına eklenebilir.

5. Yapılan araştırma sonucunda, iki ülke biyoloji öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve öğretim elemanları tarafından gözlenme sıklığı arttırılmalıdır.

6. Uygulamaya giden öğretmen adayı grupları az sayıda aday öğretmenle oluşturulmalıdır. Böylece uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adayına ayıracakları zaman verimli hale gelebilir.

7. Öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğretmenlerinin görev tanımlarının daha detaylı belirlenmesi gerekir.

8. Öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlik Uygulaması Danışmanlığı Eğitimi Sertifika Programı'na katılımları teşvik edilebilir.

9. Öğretmenlik uygulaması süreci, farklı okul, farklı ilçe veya farklı sınıflarda uygulanarak, öğrenci profilinde çeşitlilik sağlanıp etkili deneyim kazanma ortamları oluşturulabilir.

10. İleriki araştırmalarda farklı ülkelerde biyoloji öğretmeni yetiştirme programları ve öğretmenlik uygulamalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi faydalı olacaktır.

11. Eğitim fakültelerinin öğretmenlik uygulaması programları oluşturulurken de farklı ülkelerde uygulanan programlar incelenip değerlendirilebilir.

12. Öğretmen adaylarına deneyim kazandırmak olarak özetlenen öğretmenlik uygulaması sürecinin, yapılacak diğer çalışmalarda deneyimlerin yansımasının görüleceği kişiler olan öğrencileri de dâhil etmenin yararlı olacağı söylenebilir.

13. İleriki çalışmalar, farklı üniversitelerdeki daha çok paydaşın katılımı ile gerçekleştirilebilir.

14. Öğretmenlik uygulaması sürecinde yapılan araştırmanın yönteminden farklı olarak, öğretmen adayının dersten beklentileri ve beklentilerin gerçekleşme düzeylerini ölçen ön test- son test uygulamaları yapılabilir.

KAYNAKLAR

Abazaoğlu, İ., Yıldızhan, Y., & Yatağan, M. (2015). Türkiye'de fen bilimleri ve matematik eğitimi. *İlkogretim Online*, *14*(2).

Ağaoğlu, M. C., & Polat, M. (2024). *Türk Devletlerindeki Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılmalı Analizi.* 14.International Baskent Congress on Social, Humanities, Administrative and Educational Sciences Congress. 454-468.

Akdemir, H. (2021). *Almanya'da sınıf öğretmeni adayları için yürütülen öğretmenlik uygulaması programının incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Akgül, M. (2017). *PISA sınavları bağlamında öğretmen yetiştirme ve istihdam sitemleri: karşılaştırmalı bir analiz.* Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Akhan, O. (2020). *Türkiye, ABD ve Rusya lise tarih programlarının ve ders kitaplarının karşılaştırılması (soğuk savaş dönemi örneği).* Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *5*(2), 197-212.

Aktepe, V., & Yalçınkaya, E. (Ed.). (2014). *Kuram ve uygulamada okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması.* Pegem Akademi: Ankara

Aleskerli, A. (2005). Rusya Federasyonu Anayasası. 18.07.2025 tarihinde https://www.anayasa.gen.tr/rusya.htm adresinden erişilmiştir.

Alkan, V. (2017). Bir sistematik derleme çalışması: "Öğretmenlik uygulaması". *Yıldız Journal of Educational Research, 2*(1), 1-23.

Alpamyssova, L. (2022). *Kazakistan öğretmen yetiştirme sisteminin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Altıntaş, G., & Yeşiltepe, M. (2016). Karşılaştırmalı öğretmen yetiştirme. *Western Anatolia Journal of Educational Sciences, Special Issue-WCNTSE*, 225-250.

Alzubi, A. (2021). *Türkiye ve Ürdün'de öğretmen yetiştirme sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Aras, S., & Sözen, S. (2012, Haziran). *Türkiye, Finlandiya ve Güney Kore'de öğretmen yetiştirme programlarının incelenmesi* [Öz] 10. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi'nde sunulan bildiri, Niğde Üniversitesi, Niğde.

Arslan, E. (2023). Türkiye ve İspanya'nın öğretmen yetiştirme sistemi. *Erciyes Akademi*, *37*(3), 1364-1390.

Aykaç, N., Kabaran, H., & Bilgin, H. (2014). Türkiye'de ve bazı Avrupa Birliği ülkelerindeki öğretmen yetiştirme uygulamalarının karşılaştırılmalı olarak incelenmesi (Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ve Türkiye Örneği). *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. 9*(3), 279-292.

Ayvacı, H. Ş., Özbek, D., & Bülbül, S. (2019). Bir öğretmenlik uygulaması sürecinin katılımcılar tarafından değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *19*(1), 57-66.

Bacaksız, F. (2024). *Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları,uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanlarının görüşlerine göre incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler.* Ankara: Pegem Akademi.

Balcı, A. (2023). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri.* Ankara: Pegem Akademi

Baran, M., Yaşar, Ş., & Maskan, A. (2015). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,* (26)*,* 230-248.

Başar, B., Gönül, A., & Demir, M. K. (2020). Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin yapılan tezlerin değerlendirilmesi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5*(2), 220-237.

Batmaz, O., & Ergen, Y. (2020). İlkokul öğretmenleri ve öğretim üyelerinin öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, *53*(2), 549-576.

Bebek, S. (2020). *Fen Bilgisi ve sınıf öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulanan akran eğitimi yaklaşımlarının fen bilimleri derslerini planlamaları üzerine etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.

Berber, N. C. (2015). Türkiye ve Hong Kong fizik öğretim programlarının karşılaştırılması. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science and Mathematics Education*, *9*(2), 61-84.

Bolotov, V. A. (2001). *Theory and practice of the teacher education reform in Russia in terms of social change.* Doctoral Dissertation. St. Petersburg: Herzen RSPU. 25.07.2025 tarihinde https://www.dissercat.com/content/teoriya-i-praktika-reformirovaniya-pedagogicheskogo-obrazovaniya-v-rossii-v-usloviyakh-sotsi sayfasından erişilmiştir

Bolotov, V. A. (2014). Issues of the Reform of Pedagogical Education. *Psikhologicheskaya nauka i obrazowanie, 19* (3), 32–40. 25.07.2025 tarihinde https://vercont.ru/stati_i_obzory/bolotov_v_a__k_voprosam_o_reforme_pedagogicheskogo_obrazovaniya.html sayfasından erişilmiştir.

Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford University.

Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., & Çakmak, E. K. (2023). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Cangüven, H. D., Öz, O., & Sürmeli, H. (2017). Türkiye Hong Kong fen eğitimi karşılaştırılması, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, *2*(2), 21-41.

Cohen, E., Hoz, R., & Kaplan, H. (2013). The practicum in preservice teacher education: a review of empirical studies. *Teaching Education, 24* (4), 345-380. 26.07.2025 tarihinde https://doi.org/10.1080/10476210.2012.711815 adresinden erişilmiştir.

Coşkun, A. (2021). *Seçilmiş OECD ülkelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin karşılıklı olarak incelenmesi ve Türkiye için çıkarımlar.* Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.

Creswell, J.W & Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi.* Y. Dede ve S. B. Demir (Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık. (Özgün çalışma: 2011).

Creswell, J.W. (2019). *Karma yöntem araştırmalarına giriş.* M. Sözbilir (Çev.). Ankara: Pegem Akademi.

Çam Tosun, F. (2019). Öğretmenlik uygulamasının süre açısından incelenmesi ve bir çözüm önerisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, *52*(3), 837-868.

Çelik, N. (2015). *Türkiye ve Rusya Federasyonu orta öğretim İngilizce dersi öğretim programlarının karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Çelik, Y., & Gül, İ. (2018). Öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, *6*(2), 81-103.

Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Ö.Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *1*(19), 207-237.

Çepni, O., & Aydın, F. (2015). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *19*(2), 285-304.

Çetin, S. K., Korkmaz, S. P., & Öner, N. S. (2017). Karşılaştırmalı eğitim alanında 15 yılda yapılan çalışmaların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *8*(2), 28-40.

Çetintaş, B., & Genç, A. (2005). Almanca öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüş ve deneyimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *29*(29), 75-84.

Dal, S., Tekin, Y. F., & Kıral, B. (2019). Türkiye ile Endonezya, Estonya, Yeni Zelanda ve Yunanistan öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi ve denetimi sistemlerinin karşılaştırılması. *The Journal of Academic Social Science*, *7*(94), 540-556.

Danilyuk, A., Kondakov, A., & Tişkov, V. (2009). *Kontseptsiya duhovno-nravstvennogo razvitiya i vospitaniya liçnosti grajdanina Rossii.* Moskva: Prosveşenie.

Darling-Hammond, L. (2006). Constructing 21st-century teacher education. *Journal of Teacher Education, 57*(3), 300–314. 29.07.2025 tarihinde https://doi.org/10.1177/0022487105285962 sayfasından erişilmiştir.

Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice?. *European Journal of Teacher Education* ISSN: 0261-9768 (Print) 1469-5928 (Online)

Delibaş, H. (2007). *Türkiye, İngiltere, Almanya ve Finlandiya biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demir, O., & Akça, A. (2021). Eğitimin politeknikleştirilmesi: felsefesi ve uygulamalar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *14*(38), 223-244.

Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim.* Ankara: Pegem A.

Duman, S. (2016). *Rus Öğrencilerin PIRLS'te elde ettiği başarıya etki eden faktörlerin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Dünya Bankası (2024). *Rusya Federasyonu nüfusu*. 01.08.2025 tarihinde https://data.worldbank.org/country/russian-federation sayfasından erişilmiştir.

Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının "öğretmenlik uygulaması" üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, *3*(1), 207-221.

Ercantürk, O. K. (2010). *Rus eğitim sisteminin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğan, İ. (2003). Karşılaştırmalı eğitim: Türk eğitim bilimleri çalışmaları içinde önemsenmesi gereken bir alan. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1*(3), 265-283.

Erdoğan, İ. (2015). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri* (7.basım). İstanbul: Sümer Kitabevi.

Ergun, M. (2015). İsviçre ve Türkiye sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *16*(1), 35-54.

Ergün, M. (2009). Rus eğitiminde batılılaşma çabaları ve reformlar. *Journal of Theoretical Educational Science*, *2*(1), 31-56.

Erkan, S. S. Ş. (2024). Türkiye, Fransa, İtalya ve İspanya öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırılması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, *1*(1), 7-15.

Eroğlu, M., & Özbek, R. (2020). Etkili öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, *1*(37), 73-92.

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (2021). *Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans ders programı.* 18.08.2025 tarihinde https://webupload.gazi.edu.tr./upload/106/2022/1/24/97c7fe2a-55e3-4007-a84d-6623898a0cdc-2021-biyoloji_o-g-retim_programi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (2023a). *Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı tanıtımı.* 18.08.2025 tarihinde https://gef-matematikfen-biyoloji.gazi.edu.tr/view/page/27870 sayfasından erişilmiştir.

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (2023b). *Öğretmenlik uygulaması-I/II ders kılavuzu.* 25.03.2025 tarihinde https://webupload.gazi.edu.tr/upload/34/2023/11/28/0326a947-cf11-40b6-a862baf009cf5129-gazi-universitesi-ogretmenlik-uyg-kilavuzu-10112023.pdf sayfasından erişilmiştir.

Gelişli, Y. (2000). Anadolu öğretmen liselerinin kuruluşu ve gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, (146).

Görgen, İ., Çokçalışkan, H., & Korkut, Ü. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim üyeleri açısından işlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 56-73.

Gözüyeşil, E. (2018). *Türkiye ve Hollanda'daki İngilizce öğretmenliği programının öğretmenlik uygulamaları açısından karşılaştırılması.* Doktora Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Gündoğdu, R. (2009). *Yaratıcı drama temelli çatışma çözme programının ergenlerde öfke, saldırganlık ve çatışma çözme becerisine etkisi.* Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kalkan, A. (2021). Türkiye ve bazı gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri ve programlarının karşılaştırılmalı olarak incelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *3*(1), 1-16.

Karaata, C. (2010). Milli eğitim bakanlığında görevli İngilizce öğretmenlerinin hizmet içi eğitimine ilişkin öneriler. *Milli Eğitim Dergisi, 40*(185), 107–129.

Karaçoban, Z. (2018). *A.İ.Herzen Rusya Devlet Pedagoji Üniversitesi ile Gazi Üniversitesi müzik öğretmenliği lisans programlarının karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Karadüz, A., Eser, Y., Şahin, C., & İlbay, A. (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi/the effectiveness of teaching practice module in opinions of final-year student teachers. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *6*(11), 440-453.

Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Güven, M. Ç., Özkamalı, E., & Dicle, A. N. (2006). İnsan ilişkileri ve iletişim dersinin öğretmen adaylarının çatışma çözme ve empatik beceri

düzeylerine etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (23). 127-136.

Karakaş, Ö. (2006). *Atatürk ve İnönü'nün iki Millî Eğitim Bakanı (Saffet Arıkan ve Hasan Ali Yücel) döneminde kültür siyaseti (1935–1946).* Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, 9*(17), 39-56.

Kılınç, Y. (2014). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması deneyimleri üzerine bir araştırma: Teori ve pratik. *SDU International Journal of Educational Studies*, *1*(2), 88-98.

Kızılçaoğlu, A. (2005). Eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma sürecine ilişkin eleştiriler ve öneriler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(14), 132-140.

Koyuncu, F. (2015). *Öğretmenler Arka Plan Raporu*. İstanbul:Eğitim Reformu Girişimi (ERG).

Köstereliođlu, İ., & Akın Köstereliođlu, M. (2008). Stajyer öğretmenlerin mesleki yeterliklerini kazanma düzeylerine ilişkin algıları. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, *10*(2), 257-275.

Kula Ünver, S., Özgür, Z., & Bukova Güzel, E. (2023). Matematik öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması deneyimleri: geri bildirim ve fakülte-okul beklentilerindeki farklılıklardan kaynaklanan ikilemler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* (57)*,* 2230-2252.

Kutluca Canbulat, A. N. (2014). Öğretim elemanlarının görüşlerine göre öğretmen yeterlikleri ve öğretmen adayı belirleme sürecine ilişkin bir değerlendirme. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, *3*(3), 1-11.

Küçükoğlu, A., & Kızıltaş, E. (2012). Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Rusya ve Türkiye okul öncesi öğretmen yetiştirme programlarının arşılaştırılması. *İlköğretim Online, 11(3)*, 660-670.

Margolis, A. A. (2014). Problems and prospects of the development of pedagogical education in the Russian Federation. *Psikhologicheskaya nauka i obrazowanie, 19*(3), 41–57.

Margolis, A. A., & Safronova, M. A. (2018). The project of modernisation of teacher education in the Russian Federation: Outcomes 2014–2017. *Psikhologicheskaya nauka i obrazowanie, 23* (1), 5-24.

Milli Eğitim Bakanlığı (2016). MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. *T.C. Resmi Gazete*, 29871, 28 Ekim 2016. https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224.ooky.pdf sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri.* 28.07.2023 tarihinde http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLE YY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *BRICS ülkelerinde eğitim sistemi.* 03.05.2023 tarihinde https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_06/26100749_BRICS_Ylklerinde_EYitim_Sistemi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2021). Uygulama öğrencilerinin Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. 15.03.2025 tarihinde https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_10/03181211_OYGYRETMENLIYK_UYGULAMASI_YOYNERGE_2021_EYLUYL_EK.pdf sayfasından erişilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2022a). *Uluslararası öğrenci değerlendirme programı*. 12.07.2025 tarihinde https://pisa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/26105818_PISA_2022_TanYtYm_KitapcYYY.pdf sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2022b). *MEB PISA Türkiye raporu.* 18.07.2025 tarihinde https://pisa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_03/21120745_26152640_pisa2022_rapor.pdf sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2025). *Türk eğitim sistemi temel unsurlar, politikalar ve reformlar.* 26.08.2025 tarihinde http://sgb.meb.gov.tr/www/turk-egitim-sistemi-temel-unsurlar-politikalar-ve-reformlar-uzerine-kapsamli-bir-bakis sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C.Resmî Gazete,* 14574, 24 Haziran 1973. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1739&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 sayfasından erişilmiştir.

Mogalakwe, M. (2006). The use of documentary research methods in social research. *African Sociological Review*, *10*(1), 221-230.

Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi (2023). Yükseköğretimi İyileştirmeye Yönelik Öğrencilerin Öğretmenlik Uygulaması Eğitimlerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik. 1777, 18 Aralık 2023. https://mpgu.su/arhiv-prikazov/arhiv-prikazov/arhiv-prikazov-2023/ sayfasından erişilmiştir.

Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi (2025). *Biyoloji ve Kimya Enstitüsü biyoloji öğretmen eğitimi.* 08.04.2025 tarihinde https://mpgu.su/ob-mpgu/struktura/faculties/institut-biologii-i-himii/bazovoe-vyssheeobrazovanie/pedagogicheski-obrazovanie-podgotovki/ sayfasından erişilmiştir.

Namal, Y., & Kartal İncebacak, D. (2021). İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun eğitim anlayışı ile MEB 2023 eğitim vizyonunun karşılaştırılması. *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi E-Dergisi*, *8*(1), 30-57.

OECD (2019). *Report on the results of the International research of the teaching staff on teaching and learning TALIS-2018.* 08.08.2025 tarihinde https://www.oecd.org/en/publications/talis-2018-results-volume-i_1d0bc92aen.html sayfasından erişilmiştir.

Orakçı, Ş. (2015). Şangay, Hong Kong, Singapur, Japonya ve Güney Kore'nin öğretmen yetiştirme sistemleri'nin incelenmesi. *Asian Journal of Instruction (E-AJI)*, *3*(2), 26-43.

Öğretmenlik Mesleği Kanunu. (2024). *T.C Resmi Gazete*, 7528, 10 Ekim 2024. https://akademi.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_03/21101710_ogretmenlikmeslegikanunu.pdf

Özerbaş, M. A., & Safi, B. N. (2022). İngiltere, Japonya, Norveç, Finlandiya, Singapur, Rusya ve Türk eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *11*(1), 63-80.

Özevin Tokinan, B. (2013). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri ile mesleki benlik algısı ve tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Fine Arts*, *8*(1), 142-152.

Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *23*(23), 132-139.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods.* SAGE Publishing.

PIRLS (2016). *Uluslararası okuma sonuçları.* 22.08.2025 tarihinde https://pirls2016.org/pirls/student-achievement/pirls-achievement results/index.html sayfasından erişilmiştir.

PIRLS (2021). *Uluslararası okuma sonuçları*. 22.08.2025 tarihinde https://pirls2021.org/results/achievement/overall sayfasından erişilmiştir.

Polat, K., Eyceyurt Türk, G., & Altaylı Özgül, D. (2020). Öğretmenlik uygulaması dersinin okul, fakülte ve öğretmen adayı boyutlarında incelenmesi. *Eurasian Journal of Teacher Education*, *1*(2), 129-147.

Poyraz, K. (2024, Aralık). *Rusya Federasyonu biyoloji öğretmeni yetiştirme sistemi üzerine bir çalışma.* Gazi Üniversitesi Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Kongresi -IV'de sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Rusya eğitim sistemi hakkında bilinmesi gerekenler (2024). 12.01.2025 tarihinde https://vizem.net/rusya/egitim/ adresinden erişilmiştir.

Rus eğitim sistemi: eğilimler, boyutlar, kalite güvencesi (2025). 27.07.2025 tarihinde https://hedclub.com/en/library/information_map_of_russian_education_105536 adresinden erişilmiştir.

Rusya Federasyonu Buryat Devlet Üniversitesi (2021). *Öğretmenlik uygulaması ders kılavuzu.* https://www.bsu.ru/content/page/24632/opop-44.03.01-pedagogicheskoe-obrazovanie.-biologiya.-zaochnoe.-2021-god.docx.pdf sayfasından erişilmiştir.

Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı (2021). Federal Eyalet Eğitim Standardının 44.03.01 sayılı Pedagojik Eğitim Kararı. 121, 22 Şubat 2018. https://fgos.ru/fgos/fgos-44-03-01-pedagogicheskoe-obrazovanie-121/ sayfasından erişilmiştir.

Rusya Federasyonu Hükümeti (2018*). Rusya Federasyonu Bilim ve Yüksek Öğretim Bakanlığı Yönetmeliğinin onaylanması hakkında.* 09.08.2025 tarihinde http://government.ru/docs/32888/ sayfasından erişilmiştir.

Rusya Federasyonu öğretmen eğitiminin modernizasyonu (2014). 09.08.2025 tarihinde https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_166654/778d8272d5cfc24ac4e3e4d371829051c327ede0/ adresinden erişilmiştir.

Rusya Federasyonu Sağlık ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı (2010). *Eğitimcilerin pozisyonlarının nitelik özellikleri.* 761n, 26 Ağustos 2010. https://normativ.kontur.ru/document?moduleId=1&documentId=184188 sayfasından erişilmiştir.

Saldana, J. (2011). *Fundamentals of qualitative research*. Oxford University.

Sezen Yüksel, N. (2017). Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni değerlendirmelerinin uygulama deneyimine göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 16*(62), 1048-1062.

Söylemez, N. H., & Adıyaman, B. (2023). Türk eğitim sistemi ile ilgili yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *52*(239), 1673-1706.

Sözen, S., & Çabuk, A. (2013). Türkiye, Avusturya ve Almanya öğretmen yetiştirme sistemlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *6* (ÖYGE Özel Sayısı), 220-237.

Şavlı, F. (2013). Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dalında okul deneyimi gözlem formlarının oluşturulmasına yönelik bir çalışma (Marmara Üniversitesi Örneği). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *28*(28-2), 444-456.

Taşdemirci, E. (2001). 1936 yılında Sovyet Rusya'da yüksek öğretim hakkında hazırlanmış bir rapor ve bu raporun Türkiye'de öğretmen yetiştirme tarihi bakımından önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *1*(11), 1-37.

Taşdere, A. (2014). Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Electronic Turkish Studies*, *9*(2). 1477-1497.

T.C. Dışişleri Bakanlığı (2022). *Rusya Federasyonu'nun siyasi görünümü*. 15.07.2025 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/rusya-siyasi-gorunumu.tr.mfa sayfasından erişilmiştir.

Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi.* Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları

Topaloğlu, M. Y., & Kıyıcı, F. B. (2015). Fen bilimleri programlarının karşılaştırılması: Türkiye ve Avustralya. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, *4*(2), 344-363.

Travers, M. (2001). *Qualitative research through case studies.* SAGE.

Tünkler, V. (2019). Akran değerlendirmenin öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerine katkısının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *50*(50), 206-221.

Türkoğlu, A. (1998). *Karşılaştırmalı eğitim: "Dünya ülkelerinden örneklerle"*. Adana: Baki Kitabevi.

Uygun, S., Ergen, G., & Öztürk, İ. H. (2011). Türkiye, Almanya ve Fransa'da öğretmen yetiştirme uygulamalı eğitim programlarının karşılaştırılması. *Elementary Education Online*, *10*(2), 389-405.

Ülger, K. (2021). Öğretmenlik uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi, 50*(232*),* 71-87.

Valeeva, R.A., & Kalimullin, A. (2023). Teacher Education in Russia: Current State and Development Prospects. In: Kowalczuk-Walędziak, M., Valeeva, R.A., Sablić, M., Menter, I. (eds) The Palgrave Handbook of Teacher Education in Central and Eastern Europe. Palgrave Macmillan, Cham. 455-479. https://doi.org/10.1007/978-3-031-09515-3_19

Yaman, B. (2018). *Türkiye, Almanya, Fransa, Çin ve Japonya' da öğretmen yetiştirme (2000-2017).* Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Yaman, B. (2019). Türkiye'de öğretmen yetiştirme ile ilgili yapılan akademik çalışmaların karşılaştırmalı eğitim ile incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, *7*(87), 240-253.

Yavuzkurt, T., & Kıral, B. (2019). Kanada, Bulgaristan ve Türkiye öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi ve denetimi sistemlerinin karşılaştırılması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *9*(2), 667-684.

Yerbolat, A. (2022). *Türkiye ve Moğolistan tarih öğretmenliği öğretmen yetiştirme programının karşılaştırmalı olarak incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Yıldırım, S. (2011). *Kosova'da öğretmen yetiştirme politikası (1990-2010) ile Kosova'da ve Türkiye'de sınıf öğretmeni öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini yürüten öğretim elemanlarına ilişkin görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10*(4), 1377-1387.

Yılmaz, K., & Kab, İ. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik görüş ve değerlendirmeleri'. *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, *1*(1), 197-215.

YÖK (1998). *Fakülte-okul iş birliği.* Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.

YÖK (2024). Biyoloji öğretmenliği programı bulunan tüm üniversiteler. 23.07.2025 tarihinde https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=12126 sayfasından erişilmiştir.

Yücel, A. M., & Mızıkacı, F. (2023). Eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenci uygulamaları açısından değerlendirilmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, *56*(1), 246-281.

Zeybek, G., & Karataş, K. (2022). Öğretmenlik deneyimine ilk adım: Öğretmenlik uygulaması sürecinin incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *11*(3), 973-990

EKLER

EK 1. Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi

Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi

Sayın öğretmen adayı,

Bu araştırma, yüksek lisans tez çalışmasının bir parçası olarak Öğretmenlik Uygulaması hakkında veri toplamayı ve aday öğretmenlerin Öğretmenlik Uygulaması hakkındaki görüşlerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada bir aday öğretmen olarak Öğretmenlik Uygulaması hakkında kendi görüşlerinizi belirtmenizi rica ederiz. Cevaplarınız ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Katkılarınız için çok teşekkür ederim.

Tez Danışmanı — Yüksek Lisans Öğrencisi

Dr. Nazlı Gökben ATILBOZ — Kevser POYRAZ

Bölüm I-Kişisel Bilgiler

1.Yaş: ☐18-20 ☐21-23 ☐24-26 ☐26 ve üstü

2.Uygulama öğretmeninin dersini kaç kere gözlemlemişsinizdir?

☐Hiç ☐1 kez ☐ 2kez ☐ 3 kez ☐3'ten fazla

3.Öğretmenlik uygulaması boyunca kaç kez dersi siz işlediniz?

☐Hiç ☐1 kez ☐ 2kez ☐ 3 kez ☐3'ten fazla

4.Öğretim görevlisi, dersinizi gözlemlemeye kaç kez geldi?

☐Hiç ☐1 kez ☐ 2kez ☐ 3 kez ☐3'ten fazla

Bölüm II-Anket Formu

*Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

İFADELER	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	1	2	3	4	5
DERSİN PLANLANMA SÜRECİ					
1. Öğretmenlik uygulamasının hedefleri hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.					
2. Öğretmenlik uygulamasında yer alacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.					

3. Uygulama süreci boyunca uyulması gereken kurallar hakkında bilgi sahibi olmamı sağlar.					
4. Okulun çalışanlarıyla tanışmamı sağlar.					
5. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretmeni ile hazırlamamı sağlar.					
6. Öğretmenlik uygulaması etkinlik planlarını uygulama öğretim elemanı ile hazırlamamı sağlar.					
7. Gerekli ders kitaplarına ulaşmamı sağlar.					
DERSİN UYGULANMA SÜRECİ					
8. Konu alanı teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.					
9. Meslek bilgisi teorik bilgilerimi uygulamam için yeterli zaman sunar.					
10. Öğretmenlik mesleğine ilişkin güçlü yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.					
11. Öğretmenlik mesleğine ilişkin zayıf yönlerimi keşfetmeme yardımcı olur.					
12. Öğrenciler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
13. Öğretmenler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
14. Okul yöneticileri ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
15. Veliler ile etkili iletişim kurma becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
16. Hazırladığım ders planını işlediğim dersin hedeflerine uygun bir şekilde uygulayabilmeme fırsat verir.					
17. Öğretme-öğrenme sürecindeki bireysel farklılıkları fark etmemi sağlar.					
18. Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapmama fırsat verir.					
19. İşleyeceğim konuya ilişkin materyal hazırlama becerilerimi geliştirir.					
20. Etkili dönüt verme becerilerimi geliştirir.					
21. Disiplinler arası (diğer derslerle) ilişkilendirmeler yapmamı sağlar.					
22. Bilgi ve iletişim teknolojilerini derste kullanabilmeme fırsat verir.					
23. Öğretmenler ile iş birliği becerilerimi geliştirir.					
24. Okul yöneticileri ile iş birliği becerilerimi geliştirir.					
25. Sınıf yönetimi becerilerimi geliştirir.					
26. Öğrencilerin gelişimini takip etmemi sağlar.					
27. Öğrencilerin performansını değerlendirme deneyimi kazandırır.					
28. Okul yönetiminin işleyişini kavramama yardımcı olur.					
29. Deneyimlerimi uygulama grubumdaki arkadaşlarım ile paylaşmamı sağlar.					

30. Deneyimlerimi öğretim elemanım ile paylaşmamı sağlar.					
DERSİN DEĞERLENDİRİLME SÜRECİ					
31. Konu alanı bilgimin değerlendirilmesini sağlar.					
32. Meslek bilgimin değerlendirilmesini sağlar.					
33. Öğrenciler ile olan iletişimimin değerlendirilmesini sağlar.					
34. Sınıf yönetimi becerilerimin değerlendirilmesini sağlar.					
35. Öğrenci performansını değerlendirmek için kullandığım yaklaşımların değerlendirilmesini sağlar.					
36. Öğretim elemanından mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.					
37. Uygulama öğretmeninden mesleki bilgi ve becerilerimin gelişimine ilişkin dönüt almamı sağlar.					
38. Akran değerlendirmesi sayesinde arkadaşlarımdan dönüt almama fırsat verir.					

EK 2. Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Görüşme Formu

1.Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulaması dersinde verilen eğitimi, başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirmek için ne düzeyde yeterli buluyorsunuz? Açıklayabilir misiniz?

2. Öğretmenlik uygulamasının olumlu yönleri nelerdir?

3. Öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?

4. Öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

a) Öğretmenlik uygulamasından sorumlu öğretim elemanı ile:

b) Uygulama öğretmeni ile:

c) Uygulama okulu koşulları ile:

d) Uygulama yaptığınız öğrenciler ile:

e) Uygulama okulu yöneticisi ile:

5. Öğretmenlik uygulaması eğitiminin daha etkili ve verimli olabilmesi için önerileriniz nelerdir?

EK 3. Öğretim Elemanları Öğretmenlik Uygulaması Görüşme Formu

Sayın Öğretim Elemanı,

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Sizi "Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Öğretmenlik Uygulamalarının Karşılaştırılması" başlıklı araştırmaya davet ediyorum. Bu araştırmanın amacına istinaden Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik sizinle görüşme yapmak istiyorum. Sizin görüşlerinizin biyoloji öğretmeni yetiştirme sistemine katkı sağlayacağına inanıyorum. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanır ve elde edilecek bilgileri sadece araştırma amacı ile kullanacağım. Nazik yardımlarınız için çok teşekkür ederim.

Tez Danışmanı — Yüksek Lisans Öğrencisi

Dr. Nazlı Gökben ATILBOZ — Kevser POYRAZ

1. Biyoloji öğretmenliği programındaki öğretmenlik uygulaması dersinde verilen eğitimi, başarılı bir biyoloji öğretmeni yetiştirmek için ne düzeyde yeterli buluyorsunuz? Açıklayabilir misiniz?
2. Öğretmenlik uygulamasının olumlu yönleri nelerdir?
3. Öğretmenlik uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?
4. Öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

   a) Uygulama okul yöneticisi ile:

   b) Uygulama öğretmeni ile:

   c) Öğretmen adayları ile:

5. Öğretmenlik uygulaması eğitiminin daha etkili ve verimli olabilmesi için önerileriniz nelerdir?

EK 4. Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi (Rusça)

ПРИЛОЖЕНИЕ 1- Опросник по оценке курса педагогической практики кандидата в учителя

Форма опросника по педагогической практике

Дорогой кандидат в учителя, цель данного исследования — собрать данные о педагогической практике в рамках исследования магистерской диссертации и проанализировать мнения кандидатов в учителя о педагогической практике. Как кандидат в учителя, участвующий в этом исследовании, мы просим вас высказать свое собственное мнение о педагогической практике. Ваши ответы и личная информация останутся конфиденциальными.

Благодарим Вас за участие.

Руководитель диссертации Магистрант

Доктор Назлы Гёкбен АТЫЛБОЗ Кевсер ПОЙРАЗ

Раздел I-Личные данные

1.Ваш возраст ☐18-20 ☐21-23 ☐24-26 ☐26 и выше

2. Сколько раз вы наблюдали за уроком учителя-наставника?

☐Ни разу ☐1 раз ☐ 2 раза ☐ 3 раза ☐ более 3-х раз

3. Сколько раз вы проводили урок за время своей педагогической практики?

☐Ни разу ☐1 раз ☐ 2 раза ☐ 3 раза ☐ более 3-х раз

4. Сколько раз преподаватель приходил посмотреть ваш урок?

☐Ни разу ☐1 раз ☐ 2 раза ☐ 3 раза ☐ более 3-х раз

Раздел II-Форма опросника

***** Пожалуйста, выберите только один вариант для каждого утверждения.

УВЕРЖДЕНИЯ	**Полностью не согласен**	**Не согласен**	**Воздерживаюсь**	**Согласен**	**Полностью согласен**
	1	**2**	**3**	**4**	**5**
ПРОЦЕСС ПЛАНИРОВАНИЯ УРОКА					
1. Это позволяет мне быть в курсе целей преподавательской практики.					
2. Это позволяет мне быть в курсе о деятельности, которая будет происходить в педагогической практике.					
3. Это позволяет мне быть в курсе правил, которые необходимо соблюдать на протяжении всего процесса.					
4. Это позволяет мне познакомиться с сотрудниками школы.					
5. Преподавательская практика позволяет мне вместе с преподавателем-наставником готовить планы работ.					
6. Преподавательская практика позволяет мне вместе с преподавателем готовить планы работ.					
7. Это позволяет мне получить доступ к необходимым учебникам.					
ПРОЦЕСС ВЕДЕНИЯ УРОКА					
8. Предметная область дает достаточно времени для применения моих теоретических знаний.					
9. Профессиональные знания дают достаточно времени для применения теоретических знаний.					
10. Это помогает мне раскрыть свои сильные стороны в педагогической профессии.					
11. Это помогает мне раскрыть свои слабые стороны в педагогической профессии.					
12. Это помогает мне совершенствовать свои навыки эффективного общения со студентами.					
13. Это помогает мне совершенствовать свои навыки эффективного общения с преподавателями.					
14. Это помогает мне совершенствовать свои навыки эффективного общения с руководством учебного заведения.					
15. Это помогает мне совершенствовать свои навыки эффективного общения с родителями.					
16. Это дает мне возможность реализовать план урока, который я подготовил в соответствии с целями урока, который я преподаю.					

17. Это позволяет мне замечать индивидуальные различия в процессе преподавания-обучения.					
18. Дает возможность вносить изменения в процесс преподавания-обучения в соответствии с интересами и потребностями обучающихся.					
19. Это улучшает мои навыки в подготовке материала по теме, которую я буду освещать.					
20. Это улучшает мою способность предоставлять эффективную обратную связь.					
21. Это позволяет мне создавать междисциплинарные связи (с другими уроками).					
22. Это дает мне возможность использовать информационные и коммуникационные технологии на уроке.					
23. Это улучшает мои навыки взаимодействия с учителями.					
24. Это улучшает мои навыки взаимодействия с руководителями учебного заведения.					
25. Это повышает мои навыки управления классом.					
26. Это позволяет мне следить за успеваемостью учеников.					
27. Это дает опыт оценки успеваемости учеников.					
28. Это позволяет мне понять работу руководства учебного заведения.					
29. Это позволяет мне делиться своим опытом с друзьями в моей группе практики.					
30. Это позволяет мне делиться своим опытом с преподавателем.					
ПРОЦЕСС ОЦЕНКИ УРОКА					
31. Это позволяет оценить мои знания в предметной области.					
32. Это позволяет оценить мои профессиональные знания.					
33. Это позволяет оценить моё общение с учениками.					
34. Это позволяет оценить мои навыки управления классом.					
35. Дает оценку подходам, которые я использую для оценки успеваемости учащихся.					
36. Это позволяет мне получать обратную связь от преподавателя относительно развития моих профессиональных знаний и навыков.					
37. Это позволяет мне получать обратную связь от преподавателя-наставника относительно развития моих профессиональных знаний и навыков.					
38. Оценка коллег дает мне возможность получить обратную связь от моих коллег.					

EK 5. Öğretmen Adayı Görüşme Formu (Rusça)

РАЗДЕЛ III- Ответьте на вопросы ниже.

1. В какой степени, по вашему мнению, подготовка, предоставляемая в рамках курса педагогической практики по программе преподавания биологии, достаточна для подготовки успешного учителя биологии? Можете ли вы объяснить?

2. Каковы положительные стороны педагогической практики?

3. Каковы отрицательные стороны педагогической практики?

4. С какими проблемами вы столкнулись в ходе педагогической практики

а) С преподавателем, ответственным за педагогическую практику:

б) с учителем практики в школе

в) Такие проблемы, как транспортировка в школу и физическое состояние школы:

г) Со студентами, с которыми вы практикуетесь:

д) Проблемы с администратором школы:

5. Каковы ваши предложения по повышению эффективности и результативности педагогической практики?

EK 6. Öğretim Elemanları Görüşme Formu (Rusça)

ПРИЛОЖЕНИЕ 2- форма для проведения собеседования

Уважаемый преподаватель,

Я являюсь магистрантом кафедры биологии Института образовательных наук Университета Гази. Приглашаю вас принять участие в исследовании на тему «Сравнение практики преподавания в программах подготовки учителей биологии в Турции и Российской Федерации». Исходя из цели данного исследования, я хотела бы провести с вами собеседование относительно курса «Практика преподавания». Я верю, что ваше мнение внесет вклад в систему подготовки учителей биологии. Участие в этом исследовании является полностью добровольным, и я буду использовать полученную информацию только в исследовательских целях. Большое спасибо за вашу любезную помощь.

1. В какой степени, по вашему мнению, подготовка, предоставляемая в рамках курса педагогической практики по программе преподавания биологии, достаточна для подготовки успешного учителя биологии? Можете ли вы объяснить?

2. Каковы положительные стороны педагогической практики?

3. Каковы отрицательные стороны педагогической практики?

4. С какими проблемами вы столкнулись в ходе педагогической практики?

а) Проблемы с администратором школы:

б) с учителем практики в школе:

в) С кандидатами в учителя:

5. Каковы ваши предложения по повышению эффективности и результативности педагогической практики?

EK 7. Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi Uygulama İzni

Министерство просвещения Российской Федерации

федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования

«Московский педагогический государственный университет»

улица М. Пироговская, дом 1, строение 1, Москва,119435,

Согласие на передачу анкетированных данных студентов 4 и 5 курсов Института биологии и химии МПГУ

В соответствии с запросом от 23.12.2024 года из дирекции Института образовательных наук Университета Гази (Турецкая республика) анкетирование студентов 4-5 курсов Института биологии и химии Московского педагогического государственного университета.

Разрешаем передать результаты третьему физическому лицу – гражданину РФ Мариной Валерии Ивановне – для последующей передачи данных гражданину Турецкой Республики Кевсер Пойраз. Согласно запросу, анкетированные данные будут использованы в диссертационной работе Кевсер Пойраз «Сравнение практики преподавания в программах подготовки учителей биологии в Турции и Российской Федерации», выполняемой под руководством доктора наук Назлы Гёкбен Атылбоз в Университете Гази.

Директор Института биологии и хим
заведующий кафедрой
естественнонаучного образования и
коммуникативных технологий
Московского педагогического
государственного университета
доцент, кандидат биологических наук С. К. Пятунина «01» марта 2025 г.

EK 8. Katılımcı Gönüllü Olur Formu

Rev-2
25.01.2022

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi, **Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'**ndan izni alınan .....tarih / .....sayı ile izni alınan* ve Yüksek Lisans Öğrencisi Kevser POYRAZ ve Danışmanı Dr.Öğr.Görevlisi Nazlı Gökben ATILBOZ tarafından yürütülen "Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Öğretmenlik Uygulamalarının Karşılaştırılması " başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

*Gazi Üniversitesi Etik Komisyon izini alındıktan sonra doldurularak kullanılacaktır.

Araştırmanın Amacı	Bu araştırmanın amacı ,Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki Biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulamalarının, öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları hakkındaki görüşlerini karşılaştırmaktır.
Araştırmanın Yöntemi	Bu çalışmanın amacı ,Türkiye ve Rusya Federasyonu'ndaki Biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulamalarının, öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları hakkındaki görüşlerini karşılaştırmaktır.Bu çalışma,bir Karşılaştırmalı Eğitim çalışmasıdır. Çalışmanın amacı doğrultusunda toplanan veriler analiz edilerek Biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarında uygulanabilecek öneriler sunmayı amaçlamaktadır.Araştırma öğretmen adayları ve gönüllü öğretim görevlileri ile gerçekleştirilecektir.Araştırmada yer alan soruları cevaplamanız öğretmen adayları için yaklaşık 15 dakika,öğretim görevlileri için 30 dakika sürecektir.Sizden isminizi vermeniz beklenmemektedir.Cevaplar gizli tutulacak ve bilimsel yayında kullanılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Araştırma hakkında daha fazla bilgi almak için mail adresinden iletişime geçebilirsiniz. Çalışmaya katıldığınız ve zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.
Araştırmanın Öngörülen Süresi (Başlama ve Bitiş Tarihi Başvurudaki Başlangıç ve Bitiş Tarihi ile Uyumlu Olmalıdır.)	11.11.2024-11.01.2025
Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı	50
Araştırmanın Yapılacağı Yerler	Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Bölümü Moskova Devlet Pedagoji Enstitüsü Biyoloji Eğitimi Bölümü
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	Evet ☐ Hayır X☐

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda amacı ve içeriği belirtilen bu araştırma ile ilgili bilgiler tarafıma aktarıldı. Bu bilgilerden sonra araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi.

Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Araştırma yürütücüsü(Tez çalışmalarında Danışman tarafından imzalanacaktır.)

Adı ve Soyadı	Nazlı Gökben ATILBOZ	Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Katılımcı

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Velayet veya Vesayet Altındaki Katılımcılar için Veli/Vasi

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

EK 9. Araştırma Etik Komisyonu Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.11.2024-E.1097308

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-1097308 22.11.2024
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Kevser POYRAZ'ın, Dr.Öğretim Üyesi Nazlı Gökben ATILBOZ'un** danışmanlığında yürüttüğü ***"Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Öğretmenlik Uygulamalarının Karşılaştırılması"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **12.11.2024** tarih ve **18** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2024 - 1751

Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Komisyon Başkanı

Ek:1 Liste
DAĞITIM
Gereği:
Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Gökben ATILBOZ

Bilgi:
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 10. Moskova Pedagoji Devlet Üniversitesi Biyoloji ve Kimya Enstitüsü 5.Sınıf Biyoloji ve Kimya Öğretmenliği Ders Programı

Утверждаю:
директор Института биологии и химии С.К. Пятунина

РАСПИСАНИЕ УЧЕБНЫХ ЗАНЯТИЙ
Института биологии и химии
на 2024/2025 учебный год
Очная форма обучения
10 семестр / 5 курс
Адрес проведения аудиторных занятий: ул. Кибальчича д. 6 корп. 1, 2

Неделя нечетная
Неделя четная

Код, наименование направления		44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)			
Направленность (профиль)		Биология и Иностранный язык (английский)		Биология и Химия	
День недели	Группа Время	БОБ35-БИЯ2001		БОБ35-БИХ2001	
ПОНЕДЕЛЬНИК	09^{00}-10^{30}	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 205	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 205		
	10^{40}-12^{10}	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 205	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 205	**ОРГАНИЗАЦИЯ ЭКСКУРСИЙ ПО БИОЛОГИИ** (ПЗ) Ст. преп. Т.А. Смирнова // 2 корп. 206 ауд.	
	12^{40}-14^{10}	**ОХРАНА ПРИРОДЫ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ** (ЛК) Доцент А.А. Мосалов // 2 корп. 209 ауд.			
		ОРГАНИЗАЦИЯ ЭКСКУРСИЙ ПО БИОЛОГИИ (ЛК) Ст. преп. Т.А. Смирнова // 2 корп. 206 ауд.			

	14^{20}-15^{50}	**УЧЕНИЕ О БИОСФЕРЕ** (ПЗ) Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 407 ауд.	**ОХРАНА ПРИРОДЫ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ** (ПЗ) Доцент А.А. Мосалов // 1 корп. 406 ауд.	
	16^{00}-17^{30}	**ОХРАНА ПРИРОДЫ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ** (ПЗ) Доцент А.А. Мосалов // 1 корп. 406 ауд.		
В Т О Р Н И К	09^{00}-10^{30}		**БИОГЕОГРАФИЯ РАСТЕНИЙ** (ПЗ) Доцент Н.Г. Куранова // 1 корп. 303 ауд.	
	10^{40}-12^{10}	**ОРГАНИЗАЦИЯ ЭКСКУРСИЙ ПО БИОЛОГИИ** (ПЗ) Ст. преп. Т.А. Смирнова // 2 корп. 206 ауд.	**ХИМИЯ КРАСИТЕЛЕЙ** (ПЗ) Профессор М.К. Грачев // 2 корп. 104 ауд.	
	12^{40}-14^{10}	**БИОГЕОГРАФИЯ РАСТЕНИЙ** (ПЗ) Доцент Н.Г. Куранова // 1 корп. 303 ауд.	**ХИМИЯ ВЫСОКОМОЛЕКУЛЯРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ** (ЛК) Профессор М.К. Грачев // 2 корп. 205 ауд.	
	14^{20}-15^{50}		**ХИМИЯ КРАСИТЕЛЕЙ** (ЛК) Профессор М.К. Грачев // 2 корп. 205 ауд.	
С	09^{00}-10^{30}		**ХИМИЯ ВЫСОКОМОЛЕКУЛЯРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ** (Лаб) Доцент Д.А. Шипилов // 2 корп. 103 ауд.	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 427 ауд.

Р Е				**ХИМИЯ ВЫСОКОМОЛЕКУЛЯРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ** (Лаб) – 3 недели Доцент Д.А. Шипилов // 2 корп. 103 ауд.
Д А	10^{40}-12^{10}	**БИОГЕОГРАФИЯ ЖИВОТНЫХ** (ПЗ) Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 407 ауд.	**ХИМИЯ ВЫСОКОМОЛЕКУЛЯРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ** (Лаб) Доцент Д.А. Шипилов // 2 корп. 103 ауд.	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 427 ауд.
		ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ (ЛК) Доцент А.А. Вергун 2 корп. 206 ауд.		
	12^{40}-14^{10}	**ИСТОРИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ** (ПЗ) Доцент П.С. Дронов // 2 корп. 433 ауд.	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 427 ауд.	**ХИМИЯ ВЫСОКОМОЛЕКУЛЯРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ** (Лаб) Доцент Д.А. Шипилов // 2 корп. 103 ауд.
			БИОГЕОГРАФИЯ ЖИВОТНЫХ (ПЗ) Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 407 ауд.	
	14^{20}-15^{50}	**ПРЕПОДАВАНИЕ БИОЛОГИИ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ** (ЛК) Доцент Е.Б. Борунова // 2 корп. 209 ауд.	**ОСНОВЫ БИОТЕХНОЛОГИИ** (Лаб) Доцент А.А. Вергун 1 корп. 501 ауд./ 2 корп. 427 ауд.	**ХИМИЯ ВЫСОКОМОЛЕКУЛЯРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ** (Лаб) Доцент Д.А. Шипилов // 2 корп. 103 ауд.
		ИСТОРИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (ЛК) Доцент П.С. Дронов // 2 корп. 433 ауд.	**ХИМИЯ ВЫСОКОМОЛЕКУЛЯРНЫХ СОЕДИНЕНИЙ** (Лаб) – 3 недели Доцент Д.А. Шипилов // 2 корп. 103 ауд.	
	16^{00}-17^{30}	**ПРЕПОДАВАНИЕ БИОЛОГИИ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ** (ПЗ) Доцент Е.Б. Борунова // 2 корп. 209 ауд.		

ЧЕТВЕРГ	$09^{00}.10^{30}$	**СТИЛИСТИКА** (ПЗ) Ст. преп. М.В. Ковинева 2 корп. 431 ауд.			
	$10^{40}.12^{10}$	**СТИЛИСТИКА** (ПЗ) Ст. преп. М.В. Ковинева 2 корп. 431 ауд.		**УЧЕНИЕ О БИОСФЕРЕ** (ПЗ) Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 404 ауд.	
	$12^{40}.14^{10}$	**АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ СФЕРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ** (ЛК) / (ПЗ) Ст. преп. М.В. Ковинева 2 корп. 414 ауд.		**УЧЕНИЕ О БИОСФЕРЕ** (ПЗ) Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 404 ауд.	
	$14^{20}.15^{50}$		**СТИЛИСТИКА** (ПЗ) Ст. преп. М.В. Ковинева 2 корп. 431 ауд.		
	$16^{00}.17^{30}$		**СТИЛИСТИКА** (ПЗ) Ст. преп. М.В. Ковинева 2 корп. 431 ауд.		
ПЯТНИЦА	$09^{00}.10^{30}$				
	$10^{40}.12^{10}$				
	$12^{40}.14^{10}$			**МОЛЕКУЛЯРНЫЕ ОСНОВЫ ПОПУЛЯЦИОННОЙ ГЕНЕТИКИ** (Лаб) Доцент Т.В. Мазяркина 1 корп. 306 ауд.	**МОЛЕКУЛЯРНЫЕ ОСНОВЫ ПОПУЛЯЦИОННОЙ ГЕНЕТИКИ**

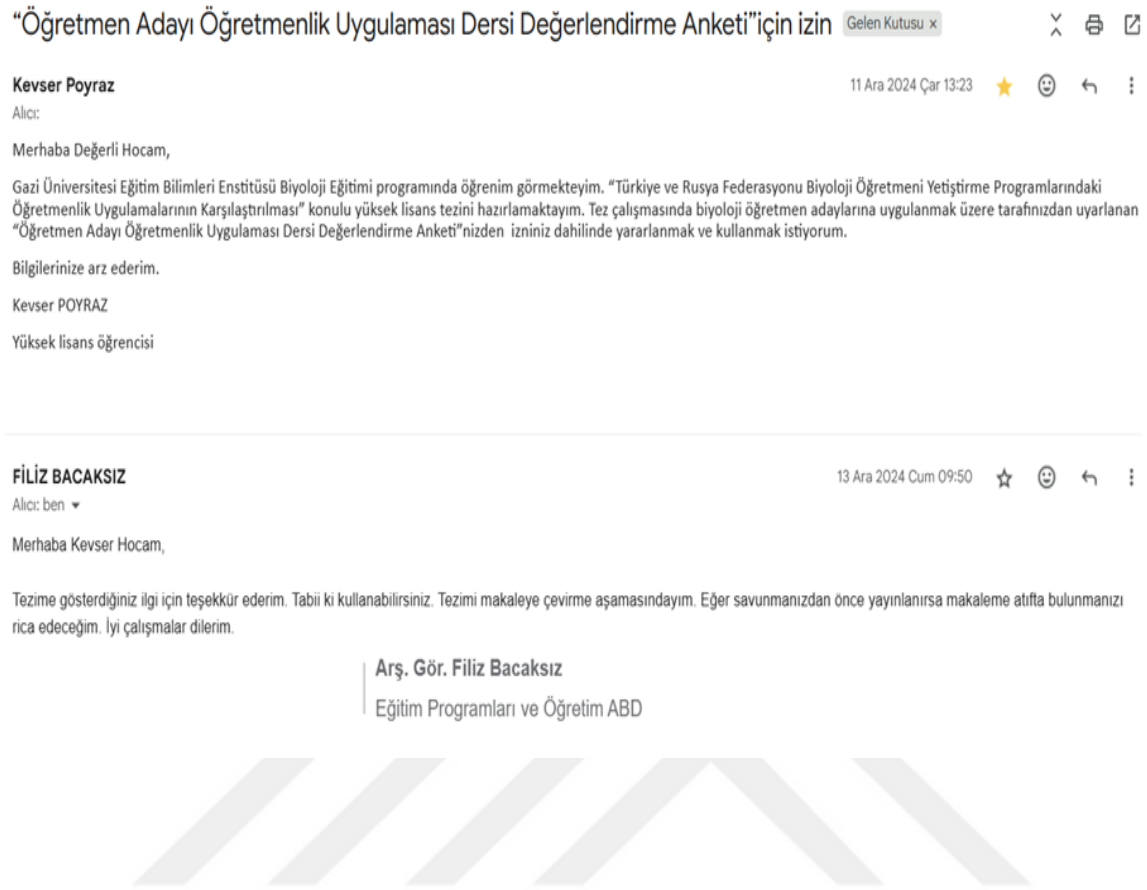
				(Лаб) Доцент Т.В. Мазяркина 1 корп. 306 ауд.
	14^{20}-15^{50}		**МОЛЕКУЛЯРНЫЕ ОСНОВЫ ПОПУЛЯЦИОННОЙ ГЕНЕТИКИ** (Лаб) Доцент Т.В. Мазяркина 1 корп. 306 ауд.	**МОЛЕКУЛЯРНЫЕ ОСНОВЫ ПОПУЛЯЦИОННОЙ ГЕНЕТИКИ** (Лаб) Доцент Т.В. Мазяркина 1 корп. 306 ауд.
С У Б Б О Т А	09^{00}-10^{30}		**МОЛЕКУЛЯРНЫЕ ОСНОВЫ ПОПУЛЯЦИОННОЙ ГЕНЕТИКИ** (ЛК) - 22.02, 22.03,29.03 Доцент Т.В. Мазяркина 1 корп. 306 ауд../дистант	
	10^{40}-12^{10}		**МОЛЕКУЛЯРНЫЕ ОСНОВЫ ПОПУЛЯЦИОННОЙ ГЕНЕТИКИ** (ЛК) - 22.02, 22.03,29.03 Доцент Т.В. Мазяркина 1 корп. 306 ауд./дистант	
	12^{40}-14^{10}	**БИОГЕОГРАФИЯ ЖИВОТНЫХ** (ЛК) – 15.02, 1.03 Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 407 ауд./дистант **БИОГЕОГРАФИЯ РАСТЕНИЙ** (ЛК) – 22.02 Доцент Н.Г. Куранова // 1 корп. 407 ауд../дистант **УЧЕНИЕ О БИОСФЕРЕ** (ЛК)– 15.03.22.03.29.03 Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 407 ауд./дистант		
	14^{20}-15^{50}	**БИОГЕОГРАФИЯ ЖИВОТНЫХ** (ЛК) – 15.02 Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 407 ауд. /дистант **БИОГЕОГРАФИЯ РАСТЕНИЙ** (ЛК) – 22.02, 1.03		

		Доцент Н.Г. Куранова // 1 корп. 407 ауд. /дистант **УЧЕНИЕ О БИОСФЕРЕ** (ЛК) – 15.03.22.03.29.03 Доцент Д.А. Шитиков // 1 корп. 407 ауд. /дистант

Исполнитель В.Н. Доркина

(https://oc.mpgu.su/s/9dej22W8N9ykRT9 sayfasından erişilmiştir.)

EK 11. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi Kullanım İzni

"Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi"için izin Gelen Kutusu ×

Kevser Poyraz 11 Ara 2024 Çar 13:23

Alıcı:

Merhaba Değerli Hocam,

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Eğitimi programında öğrenim görmekteyim. "Türkiye ve Rusya Federasyonu Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Öğretmenlik Uygulamalarının Karşılaştırılması" konulu yüksek lisans tezini hazırlamaktayım. Tez çalışmasında biyoloji öğretmen adaylarına uygulanmak üzere tarafınızdan uyarlanan "Öğretmen Adayı Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Anketi"nizden izniniz dahilinde yararlanmak ve kullanmak istiyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

Kevser POYRAZ

Yüksek lisans öğrencisi

FİLİZ BACAKSIZ 13 Ara 2024 Cum 09:50

Alıcı: ben

Merhaba Kevser Hocam,

Tezime gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederim. Tabii ki kullanabilirsiniz. Tezimi makaleye çevirme aşamasındayım. Eğer savunmanızdan önce yayınlanırsa makaleme atıfta bulunmanızı rica edeceğim. İyi çalışmalar dilerim.

Arş. Gör. Filiz Bacaksız

Eğitim Programları ve Öğretim ABD

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…